

125 Yıl
1908-2023

2019 YILI EKONOMİ RAPORU

ADANA EKONOMİSİ 2019

Oda Sicil Müdürlüğü
Hazırlayan: Cenk KADEŞ

Hazırlık ve Baskı
Yiğit Grafik Tasarım Yayıncılık
Matbaacılık San.ve Tic.Ltd.Şti.
0322 436 29 09
yigitgrafik@gmail.com

*Yeni Türkiye Devleti
temellerini süngüyle değil,
süngünün de dayandığı
ekonomiyle kuracaktır.
Yeni Türkiye Devleti,
cihangir bir devlet olmayacaktır.
Fakat yeni Türkiye Devleti,
bir ekonomi devleti olacaktır.*

K. Atatürk

2020 YILI EKONOMİK BÜYÜME YILIMIZ OLSUN..

2019 yılı dünya genelinde olduğu gibi ülkemiz açısından oldukça zorlu bir yıl olarak geçmiştir. Büyüme oranlarının düştüğü, bölgesel savaşların yanından küresel ekonomik savaşların da devam ettiği bu zorlu yılı ülkemiz yıllık 0,9 oranda büyüyerek kapattı. Buna karşılık Avrupa ülkeleri 1,4, ABD yüzde 2,3 büyüme gerçekleştirmiş olup; Çin ise yüzde 6,1 ile son 29 yılın en düşük büyüme oranı gerçekleşmiştir.

Dünya ekonomilerinin yavaşladığı bu süreçte ülkemiz ekonomisinde de yavaşlama gerçekleşmesi kaçınılmazdı. Bu süre zarfında ekonomik büyümenin yavaşlamasının yanı sıra işsizlik oranı artmış ancak; kur, faiz, cari açık ve enflasyon cephelerinde bir önceki senenin sonuna göre çok daha iyi bir pozisyona gelinmişti.

Ancak tüm bu iyimser beklentiler, 2020 yılının ilk çeyreğinde başlayan Covid-19 pandemisi ile yerini endişe ve karamsarlığa bırakmış, ülkelerin ekonomilerini ciddi anlamda sarmış, reel sektörde birçok dünya devini küçülme hatta kapanma noktasına getirmiştir. Ülkemiz de tüm bu süreçten olumsuz etkilense de, yılın ilk çeyreğinde yüzde 4,5'lik büyüme ile dünyada pozitif büyüme gerçekleştiren iki ülkeden biri olmuştur.

Tüm ülkeler, pandemi sonucu durma noktasına gelen ekonomilerini canlandırmak için çeşitli ekonomik tedbirler almıştır. Ülkemizde de sektörleri canlandırmak adına özellikle finansmana erişim bakımından verilen düşük faizli krediler, ötelenen vergi ödemeleri, ihracat desteği, istihdam teşviki, işten çıkarma yasağı, kısa çalışma ödeneği gibi önlemlerle, ekonomiye soluk aldıracak birçok tedbir hızla hayata geçirilmiştir.

Bu süreçte Adana Ticaret Odası olarak, üyelerimize Nefes Kredisi adı altında kredi desteği sağlanmıştır. Verilen destekler ve yeni normalleşme sürecine geçilmesi ile de piyasalarda canlanma gözlemlenmiş; ekonomimizin çarkları yeniden dönmeye başlamıştır.

Diğer yandan firmalarımız açısından da daha önce hiç tecrübe etmediğimiz bu durum karşısında, mevcut risklerimizi revize etme zorunluluğu doğmuş, bu doğrultuda stratejik planlarımızı gözden geçirmemiz gerektiği görülmüştür.

Bu çerçevede değerlendirdiğimizde; mevcut sürecin sıkıntılarının bir anda geçmeyeceği bir gerçektir. Ancak ülkemizin milli birlik ve beraberliği ve Devletimizin ekonomik tedbirleri ile tüm sektörlerin arkasında olduğunu göstermesi, bu süreci en az hasarla atlatacağımızı göstermektedir.

Sonuç olarak 2020 yılı sonunda; yatırımların artacağı ve yüksek büyüme hızına geri döneleceği beklentisi hepimizin en büyük dileğidir. Bu kapsamda, hazırlamış olduğumuz "2019 Yılı Adana Ekonomisi" kitabımızın, sizlere ışık olması ve alacağınız stratejik kararlarda fayda sağlamasını temenni ederim.

Saygılarımla...

ATILA MENEVŞE
YÖNETİM KURULU BAŞKANI

İÇİNDEKİLER

I. Nüfus Yapısı	7	VIII.5.1 Organize Sanayi Bölgesi Doğalgaz Kullanımı	63
I.1. Nüfus	7	VIII.5.2 Organize Sanayi Bölgesi Elektrik Enerjisi Tüketimi	64
I.2. Göç Durumu	11	VIII.6-Adana-Yumurtalık Serbest Bölgesi	65
II. Sosyal Güvenlik	14	VIII.6.1 Yumurtalık Serbest Bölgesi Ticaret Hacmi	65
II.1 Sosyal Güvenlik Kurumu Kapsamındaki Kişi Sayısı	14	VIII.7. Adana Ticaret Odası	66
II.2 Aktif Çalışanlar Sayısı	17	VIII.7.1 - Açılan-Kapanan Firmalar	68
II.3 Emekli Kişi Sayısı	19	VIII.8. Adana Ticaret Borsası	70
II.4 Bakmakla Yükümlü Olanların Sayısı	20	VIII.9. İller ve Sektörler Arası Ticaret	72
II.5 Genel Sağlık Sigortalı Sayısı	21	VIII.9.1 - İller Arası Ticaret (Alış-Satış)	72
II.6 Adana İli İşyeri Sayısı ve Zorunlu Sigortalıların Dağılımı	23	VIII.9.2 Adana İli Sektörlere Göre Alış-Satışlar	74
III. Eğitim	25	VIII.9.3 Adana İmalat Sanayi Alt Sektörleri Net Satışları	75
III.1 Okullaşma Oranı	26	VIII.10. Konut Satışları	78
III.2 Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	26	IX. Uluslararası Doğrudan Yatırımlar	81
III.3 Yüksek Öğretim	27	IX.1 Adana İli Uluslararası Sermayeli Şirketlerin Sektörel Dağılımları	81
III.3.1 Çukurova Üniversitesi	27	X. İstihdam Durumu	83
III.3.2 Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Ünivr.	29	X.1.İstihdam ve İşsizlik ve İşsizlik Oranları	83
IV. Sağlık	31	X.2.İstihdam Edilenlerin İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılımları	87
V. Turizm	35	XI - Dış Ticaret	88
V.1 Otel-Yatak ve Konaklayan-Giren-Çıkan Turist Sayısı	35	XI.1 İhracat	89
VI. Ulaştırma	37	XI.2 İthalat	94
VI.1 Kara Ulaştırma	37	XII - Yatırım Teşvikleri	97
VI.2 Havalimanı	38	XIII. Kamu Yatırımları	101
VI.2.1 Adana Havalimanı Uçak-Yolcu-Yük Trafığı	39	XIV. Enerji	103
VII. Tarım ve Hayvancılık	41	XIV.1 Üretim Kapasitesi	103
VII.1 Hayvancılık ve Arıcılık	41	XIV.2 Yürürlükte Olan Elektrik Enerjisi Üretim Lisansları	104
VII.1.1 Arıcılık	41	XIV.3 Elektrik Enerjisi Tüketimi	105
VII.1.2 Kümes Hayvancılığı	41	XV. Milli Hesaplar	108
VII.1.3 Canlı Hayvan Varlığı	42	XV.1 Gayri Safi Milli Hasıla	108
VII.2 Tarım	43	XVI. Genel Bütçe Vergi Gelirleri	112
VII.2.1 Arazi Varlığı	43	XVI.1. Genel Bütçe Gelirleri	115
VII.2.2 Adana İli Sebze Ekim Alanı ve Üretim Miktarı	45	XVI.2 İller Bazında Kümülatif Bütçe Karşılaştırması	116
VII.2.3 Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Ekim Alanı ve Üretim Miktarı	49	XVII. Bankacılık	117
VII.2.4 Meyve Ağaçları Sayısı ve Meyve Üretimi	51	XVII.1 Mevduat ve Kredi	117
VII.2.5 Nitelikli Örtüaltı Tarım Alanları	54	XVII.2 İllere Göre Mevduatın Dağılımı	119
VII.2.6 Örtüaltı Üretim	56	XVII.3 İllere Göre Kredilerin Dağılımı	120
VIII. Sanayi ve Ticaret	58	XVII.4 Sektör Kredileri	121
VIII.1 Sanayi	58	XVII.5 İllere Göre Takipteki Alacakların Nakdi Kredilere Oranı	123
VIII.1.1 Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı	60	XVII.6. Protestolu Senetler	124
VIII.1.2 Sanayi İşletmelerinde Çalışan Sayısı	60	XVII.6.1 Protestolu Senet Adetleri	125
VIII.2 Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi	61	XVII.6. 2.Protestolu Senet Tutarları	125
VIII.3 İstanbul Sanayi Odası İlk 500 Sanayi Kuruluşu Anketi	61	XVII.7 İbrazında Ödenen Çekler	126
VIII.4 Küçük Sanayi Siteleri	62	XVII.8 Karşılıksız Çekler	127
VIII.5 Hacı Sabancı Organize Sanayi Bölgesi	62	XVII.8.1 Karşılıksız Çek Tutarı	128
		XVII.8.2 Karşılıksız Çek Adedi	128

ADANA'NIN PROFİLİ

Yüzölçümü	14.030km ²
Nüfusu (2019)	2.237.940 kişi
Yıllık Nüfus Artış Hızı (2019/2018)	(%)8,0
Nüfus Yoğunluğu (2019)	161 kişi/km ²
Okur-Yazarlık Oranı (2019)	%96,8
Ortalama Yükseklik	Adana merkez 23 m
Toplam Yerleşim Sayısı	15 Merkez İlçe
Ortalama Sıcaklı	Ortalama Sıcaklık 19,1 °C
En Yüksek Sıcaklık (1927-2019 yıllık)	En Yüksek Sıcaklık 45,6 °C
En Düşük Sıcaklık	En Düşük Sıcaklık -8,1 °C
Aylık Ortalama Yağış Miktarı Ortalaması 1927-2019)	671,3 mm
Deprem Konumu	1-4. Derece
Arazi Kullanım Durumu	% 38 Tarım, % 3 Çayır-Mera, % 40 Orman/Fundalık, % 19 diğer
Hizmetler İş Kolunda Çalışanların Oranı	% 58,7 (2019 Yılı İş Gücü Anketi /TR62)
Tarım İş Kolunda Çalışanların Oranı	%19,8 (2019 Yılı İş Gücü Anketi /TR62)
İmalat Sanayinde Çalışanların Oranı	% 21,5 (2019 Yılı İş Gücü Anketi /TR62)
Verilen Yatırım Teşvik Belgesi Firmaların Sabit Yatırım Tutarı (TL) (2019)	2.443.412.572-TL
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)(2018)	72.187.342 (Bin TL)
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla Türkiye Payı (%) (2018)	% 1,9 (İller bazında 8. Sıra)
Sanayi Sektörü GSYH İli İçindeki Payı (2018)	% 33,4
Hizmet Sektörü GSYH İli İçindeki Payı (2018)	% 56,5
Tarım Sektörü GSYH İli İçindeki Payı (2018)	% 10,1
Kişi Başına Düşen GSYH (2018)	6.894-\$
Banka Mevduatları Toplamı (2019)	35.886.895 (Bin TL) (İller Bazında 7. Sıra)
Kullanılan Banka Kredileri (2019)	48.381.727(Bin TL) (İller bazında 10. Sıra)
Ana Tarım Ürünleri	Buğday, pamuk, mısır, narenciye, soya, yer fıstığı

I.NÜFUS YAPISI

I.1.Nüfus

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2019 yılında Adana ili nüfusu binde 8 artış ile 2.237.940 kişiye yükselmiştir. 2018 yılında binde 1,6 artış ile 2.220.125 kişi idi.

İlçeler düzeyine göre en fazla nüfus artışı binde 48,8 ile Sarıçam ilçesinde gerçekleşmiştir. Ardından binde 29,1 ile Çukurova ve binde 8,7 ile Kozan ilçelerinde gerçekleşmiştir. En fazla azalış binde -37,4 ile Saimbeyli ve binde -36,2 ile Feke ilçelerinde gerçekleşmiştir.

Adana ilinin nüfusunun %35,6'sı Seyhan ilçesinde yoğunlaşmış olup; ardından %18,5'i Yüreğir ve %16,8'i Çukurova ilçelerinde yoğunlaşmıştır.

Tablo I.1 Adana İli İlçelere Göre Nüfus Dağılımı (2018-2019)

İlçeler	2018 Yılı			2018/2017 % Değişim	2019 Yılı			2019/2018 % Değişim
	Toplam	Erkek	Kadın		Toplam	Erkek	Kadın	
Seyhan	793.480	393.872	399.608	-9	796.286	395.833	400.453	3,5
Yüreğir	415.198	208.709	206.489	-23	414.574	208.685	205.889	-1,5
Çukurova	365.735	176.561	189.174	4	376.390	181.529	194.861	29,1
Sarıçam	173.154	88.404	84.750	57	181.610	92.754	88.856	48,8
Ceyhan	160.474	80.485	79.989	-1	160.977	80.948	80.029	3,1
Kozan	130.495	65.644	64.851	0	131.633	66.438	65.195	8,7
İmamoğlu	28.239	14.140	14.099	-6	27.938	14.075	13.863	-10,7
Karataş	24.559	12.516	12.043	111	23.678	12.112	11.566	-35,9
Karaisalı	22.308	11.397	10.911	53	21.948	11.194	10.754	-16,1
Pozantı	20.683	10.820	9.863	76	19.974	10.405	9.569	-34,3
Yumurtalık	18.587	9.420	9.167	80	18.026	9.247	8.779	-30,2
Tufanbeyli	17.667	9.123	8.544	62	17.102	8.864	8.238	-32,0
Feke	17.555	9.151	8.404	59	16.919	8.887	8.032	-36,2
Aladağ	16.653	8.561	8.092	48	16.121	8.306	7.815	-31,9
Saimbeyli	15.338	8.008	7.330	34	14.764	7.755	7.009	-37,4
Adana Toplam	2.220.125	1.106.811	1.113.314	2	2.237.940	1.117.032	1.120.908	8,0

Kaynak: TÜİK

Tablo I.2’de, 2010-2019 yılları arasında, Adana ve Türkiye’nin Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfus değişimleri yer almaktadır. 2010 yılında Adana ili nüfusu 2.085.225 kişi iken; 2019 yılında %7,3 artış ile 2.237.940 kişiye yükselmiştir. Türkiye nüfusu aynı dönemde yüzde 12,8 artış ile 83.154.997 kişiye yükselmiştir.

Adana ili nüfusu, 2019 yılında bir önceki yıla göre binde 8, Türkiye nüfusu ise binde 14 artış göstermiştir.

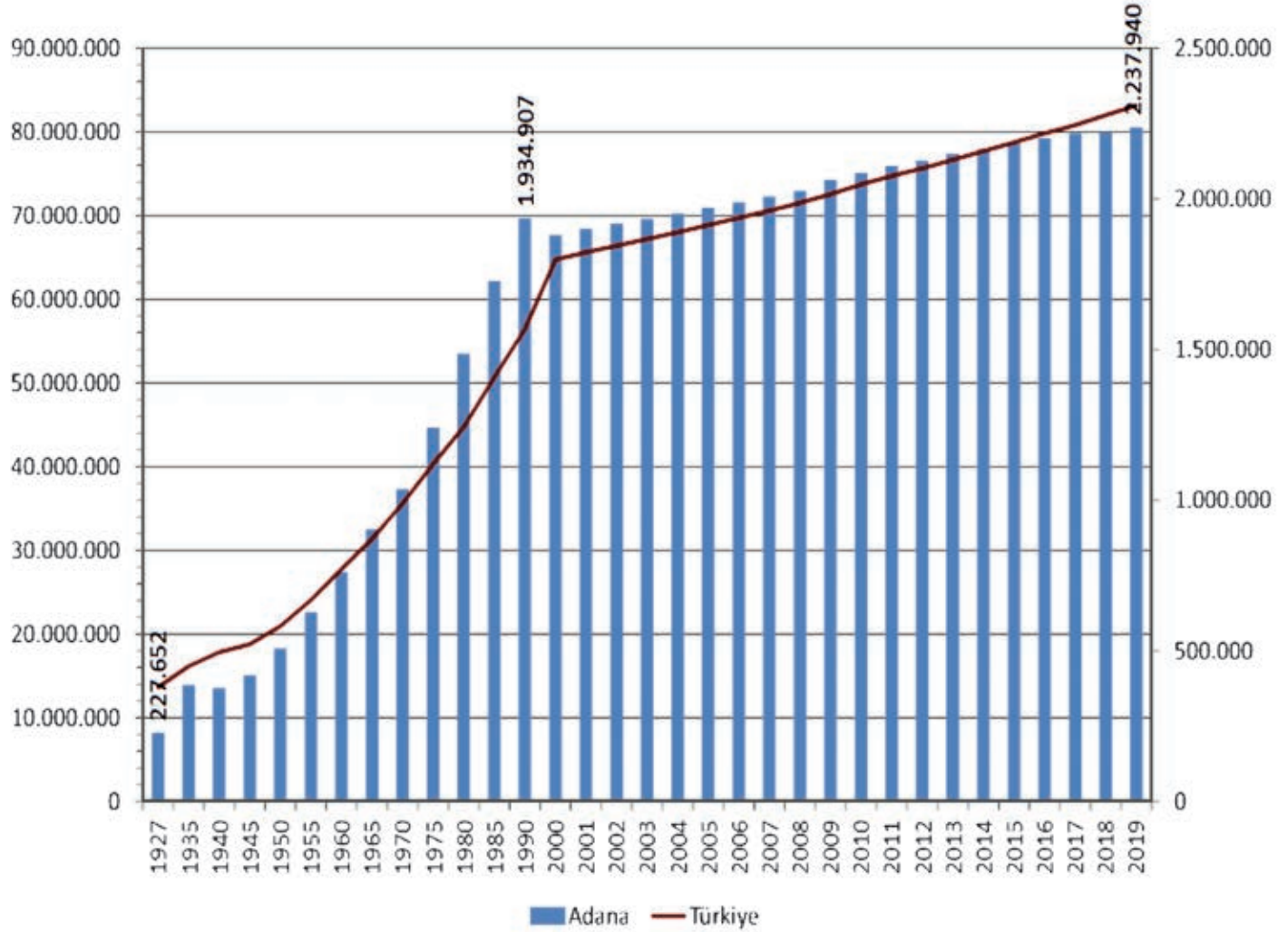
Tablo I.2 Adana-Türkiye Yıllara Göre Nüfus Değişimi (2010-2019)

Yıllar	Adana	Türkiye	Adana Bir Önceki Yıla Göre Değişim%	Türkiye Bir Önceki Yıla Göre Değişim %	Adana Nüfus Payı %
2010	2 085 225	73 722 988	1,1	16,0	2,83
2011	2 108 805	74 724 269	11,3	16,0	2,82
2012	2 125 635	75 627 384	8,0	13,6	2,81
2013	2 149 260	76 667 864	11,1	12,1	2,80
2014	2 165 595	77 695 904	7,6	13,8	2,79
2015	2 183 167	78 741 053	8,1	13,4	2,77
2016	2 201 670	79 814 871	8,5	13,5	2,76
2017	2 216 475	80 810 525	6,7	13,6	2,74
2018	2 220 125	82 003 882	1,6	14,8	2,71
2019	2 237 940	83 154 997	8,0	14,0	2,69

Kaynak: TÜİK Nüfus İstatistikleri

Grafik - I.1 Adana-Türkiye Yıllara Göre Nüfus Dağılımı (1927-2019)

Tablo I.3'te ise Adana ili yaş grubuna göre nüfus dağılımına bakıldığında; 2019 yılında nüfusun yüzde 54,6'sı 35 yaş altı nüfustan oluşmaktadır. Bir önceki yıl yüzde 55,3 idi.

Tablo I.3 2019 Yılı Adana İli Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfusun Dağılımı

Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılımı %	Yaş Grubuna Göre Cinsiyetlerin Yüzde Dağılımı	
					Erkek	Kadın
'0-4'	181.508	92.880	88.628	8,1	51,2	48,8
'5-9'	189.451	97.104	92.347	8,5	51,3	48,7
'10-14'	188.908	96.793	92.115	8,4	51,2	48,8
'15-19'	173.997	89.973	84.024	7,8	51,7	48,3
'20-24'	162.225	81.930	80.295	7,2	50,5	49,5
'25-29'	160.412	79.820	80.592	7,2	49,8	50,2
'30-34'	164.908	81.952	82.956	7,4	49,7	50,3
'35-39'	176.556	88.602	87.954	7,9	50,2	49,8
'40-44'	163.056	81.661	81.395	7,3	50,1	49,9
'45-49'	149.715	74.344	75.371	6,7	49,7	50,3
'50-54'	125.978	63.073	62.905	5,6	50,1	49,9
'55-59'	118.864	58.703	60.161	5,3	49,4	50,6
'60-64'	96.264	47.689	48.575	4,3	49,5	50,5
'65-69'	73.770	35.466	38.304	3,3	48,1	51,9
'70-74'	50.912	22.956	27.956	2,3	45,1	54,9
'75-79'	29.758	12.559	17.199	1,3	42,2	57,8
'80-84'	17.641	6.675	10.966	0,8	37,8	62,2
'85-89'	10.208	3.886	6.322	0,5	38,1	61,9
'90+'	3.809	966	2.843	0,2	25,4	74,6
Toplam	2.237.940	1.117.032	1.120.908	100,0	49,9	50,1

Kaynak: TÜİK

2019 yılında iller bazında nüfus sıralamasında Adana ili 2.237.940 kişi ile 6. sırada olup; 2018 yılında iller bazında nüfus sıralamasında 2.220.125 kişi ile yine 6. sıradaydı. Türkiye nüfusunun ise yüzde 2,7'si Adana ilinde olup; ilk sırada yüzde 18,7'lik nüfus payı ile İstanbul ili yer almaktadır.

Tablo I.4 İllere Göre en Fazla Nüfusa Sahip İlk 10 İlimiz (2018-2019)

Sıra	2018 Yılı ADNKS			2019 Yılı ADNKS		
	İller	Toplam	Toplam Nüfus İçindeki Payı %	İller	Toplam	Toplam Nüfus İçindeki Payı %
1	İstanbul	15.067.724	18,1	İstanbul	15.519.267	18,7
2	Ankara	5.503.985	6,6	Ankara	5.639.076	6,8
3	İzmir	4.320.519	5,2	İzmir	4.367.251	5,3
4	Bursa	2.994.521	3,6	Bursa	3.056.120	3,7
5	Antalya	2.426.356	2,9	Antalya	2.511.700	3,0
6	Adana	2.220.125	2,7	Adana	2.237.940	2,7
7	Konya	2.205.609	2,7	Konya	2.232.374	2,7
8	Şanlıurfa	2.035.809	2,4	Şanlıurfa	2.073.614	2,5
9	Gaziantep	2.028.563	2,4	Gaziantep	2.069.364	2,5
10	Kocaeli	1.906.391	2,3	Kocaeli	1.953.035	2,3
	Türkiye	82.003.882	-	Türkiye	83.154.997	-

Kaynak: TÜİK (ADNKS-Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi)

İllere göre nüfus artış hızları karşılaştırıldığında ise Adana ili 2019 yılında binde 8 artış ile en fazla artış yaşanan iller sıralamasında 36. sırada yer almıştır. 2018 yılında binde 1,6 artış ile en fazla artış yaşanan iller sıralamasında 80. sıradaydı. En fazla nüfus artışı ise binde 34,6 ile Antalya ilinde gerçekleşmiştir. Ardından binde 32,8 ile Yalova ve binde 30,7 ile Bayburt illeri sıralanmıştır. Nüfusunda en fazla azalış binde -99,9 ile Çankırı ilinde gerçekleşmiştir. Türkiye nüfus artış hızı ise binde 13,9 olarak gerçekleşmiştir.

I.2 Göç Durumu

Tablo I.5'te yer alan iller bazında göç verileri incelendiğinde; 2018-2019 döneminde göç eden kişi sayısına göre Adana ili 52.290 kişi ile 9. sırada yer almıştır. 2017-2018 döneminde göç eden kişi sayısına göre Adana ili 51.560 kişi ile 14. sıradaydı.

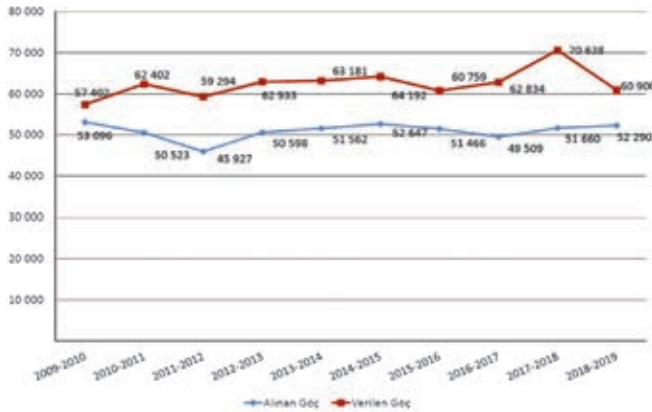
İllerin verdiği göç verilerine göre ise, 2018-2019 döneminde Adana ili verdiği 60.609 verilen göç ile 7. sıradadır. Bir önceki döneminde Adana ili verdiği 70.638 verilen göç ile 6. sıradaydı. Verilen göçte ilk üç sırada; İstanbul, Ankara ve İzmir illeri sıralanmaktadır.

Tablo I.5 İller Bazında Alınan-Verilen Göç (2017-2018/2018-2019)
2018/2019 Dönemine Göre Sıralı

Sıra	Aldığı Göç			Verdiği Göç		
	İller	2017-2018	2018-2019	İller	2017-2018	2018-2019
1	İstanbul	385 482	498 676	İstanbul	595 803	378 305
2	Ankara	184 382	211 744	Ankara	221 747	154 464
3	İzmir	130 092	128 370	İzmir	117 113	106 895
4	Antalya	95 920	100 140	Antalya	80 349	68 494
5	Bursa	80 940	85 596	Bursa	80 086	68 356
6	Kocaeli	80 457	82 977	Kocaeli	79 970	65 675
7	Mersin	55 779	55 429	Adana	70 638	60 900
8	Konya	58 300	54 219	Şanlıurfa	56 748	60 885
9	Adana	51 660	52 290	Konya	60 571	58 557
10	Gaziantep	44 704	52 268	Mersin	61 917	54 452
11	Tekirdağ	53 895	48 911	Gaziantep	62 206	53 517
12						
13	Bilecik	11 956	10 565	Nevşehir	12 315	11 899
14	Karaman	12 777	10 318	Artvin	8 876	11 676
15	Bartın	13 399	9 423	Karaman	10 448	11 075
75	Bayburt	9 450	9 131	Bartın	8 813	10 708
76	İğdir	9 225	8 650	Bilecik	12 597	10 582
77	Artvin	15 934	8 403	İğdir	10 122	9 777
78	Hakkari	12 756	6 898	Kilis	6 929	8 843
79	Tunceli	11 211	6 517	Tunceli	5 884	8 179
80	Kilis	8 861	6 515	Bayburt	7 772	7 882
81	Ardahan	7 342	5 164	Ardahan	6 376	7 028
	Toplam	3 057 606	2 806 123	Toplam	3 057 606	2 806 123

Kaynak: TÜİK

Grafik - I.2 Adana İli Dönemlere Göre Alınan-Verilen Göç Sayısı

Grafik I.2’de Adana ili alınan ve verilen göç sayısının dağılımı yer almaktadır. 2018-2019 döneminde son 10 yılda verilen göç sayısı verilerine göre bir önceki döneme göre yüzde 14 oranında en yüksek azalış gerçekleşmiştir.

Adana ilinin 2018-2019 döneminde aldığı göç 52.290, verdiği göç 60.900 kişi olup; 2017-2018 döneminde aldığı göç 51.660, verdiği göç 70.638 kişi idi. Bu veriler ışığında, Adana ili yüzde -3,5 net göç hızı ile en fazla azalış gerçekleşen iller sıralamasında 48. sıradadır. Bir önceki dönemde 8,5 net göç hızı ile 6. sırada yer almıştı. En fazla göç veren kentler arasında ilk sıralarda Çankırı, Gümüşhane ve Ordu illeri sıralanmaktadır.

Grafik - I.3 Net Göç Hızına Göre En Fazla Azalış Gerçekleşen İller Sıralaması (İlk 20 İl) (2018-2019)

Tablo I.6 İller Bazında Net Göç Hızı (2018-2019)

Sıra	İl	ADNKS 2019 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (%)
1	Çankırı	195 789	11 381	32 275	- 20 894	-101,3
2	Gümüşhane	164 521	16 158	25 477	- 9 319	-55,1
3	Ordu	754 198	25 386	46 640	- 21 254	-27,8
4	Rize	343 212	15 946	23 534	- 7 588	-21,9
5	Ağrı	536 199	16 342	28 158	- 11 816	-21,8
6	Kırıkkale	283 017	12 937	18 854	- 5 917	-20,7
7	Hakkari	280 991	6 898	12 719	- 5 821	-20,5
8	Sivas	638 956	23 572	36 430	- 12 858	-19,9
9	Tunceli	84 660	6 517	8 179	- 1 662	-19,4
10	Artvin	170 875	8 403	11 676	- 3 273	-19,0
47	Batman	608 659	20 902	23 325	- 2 423	-4,0
48	Adana	2 237 940	52 290	60 900	- 8 610	-3,8
49	Karaman	253 279	10 318	11 075	- 757	-3,0
76	Eskişehir	887 475	36 757	29 543	7 214	8,2
77	Kocaeli	1 953 035	82 977	65 675	17 302	8,9
78	Ankara	5 639 076	211 744	154 464	57 280	10,2
79	Tekirdağ	1 055 412	48 911	38 109	10 802	10,3
80	Antalya	2 511 700	100 140	68 494	31 646	12,7
81	Bayburt	84 843	9 131	7 882	1 249	14,8

Adana ilinin en fazla göç aldığı iller; Mersin, İstanbul ve Osmaniye illeri olup, bir önceki yıl İstanbul, Mersin ve Şanlıurfa illeriydi.

Tablo I.7 Adana İlinin Göç Aldığı İlk 10 İl (2018-2019)

Sıra	2018 Yılı			2019 Yılı		
	İller	Alınan Göç Sayısı	% Pay	İller	Alınan Göç Sayısı	% Pay
1	İstanbul	5.421	10,5	Mersin	4.945	9,5
2	Mersin	5.284	10,2	İstanbul	4.871	9,3
3	Şanlıurfa	2.622	5,1	Osmaniye	3.096	5,9
4	Hatay	2.599	5,0	Niğde	3.035	5,8
5	Ankara	2.589	5,0	Hatay	2.562	4,9
6	Osmaniye	2.521	4,9	Ankar	2.520	4,8
7	Gaziantep	2.407	4,7	Şanlıurfa	2.405	4,6
8	Niğde	1.609	3,1	Gaziantep	2.122	4,1
9	Kayseri	1.562	3,0	İzmir	1.518	2,9
10	Antalya	1.542	3,0	Antalya	1.507	2,9

Kaynak: TÜİK

Adana ilinin en fazla göç verdiği ilk üç il; İstanbul, Mersin ve Ankara illeri olup, bir önceki yıl İstanbul, Mersin ve Niğde illeriydi.

Tablo I.8 Adana İlinin Göç Verdiği İlk 10 İl (2018-2019)

Sıra	2018 Yılı			2019 Yılı		
	İller	Verilen Göç Sayısı	% Pay	İller	Verilen Göç Sayısı	% Pay
1	İstanbul	7.777	11,0	İstanbul	8.019	13,2
2	Mersin	6.165	8,7	Mersin	5.617	9,2
3	Niğde	4.515	6,4	Ankara	3.471	5,7
4	Ankara	3.944	5,6	Antalya	3.399	5,6
5	Osmaniye	3.552	5,0	Hatay	2.726	4,5
6	Antalya	3.091	4,4	Osmaniye	2.596	4,3
7	Hatay	2.779	3,9	İzmir	2.342	3,8
8	Şanlıurfa	2.493	3,5	Şanlıurfa	2.320	3,8
9	İzmir	2.423	3,4	Gaziantep	2.216	3,6
10	Gaziantep	2.210	3,1	Niğde	1.813	3,0

Kaynak: TÜİK

II.SOSYAL GÜVENLİK

II.1 Sosyal Güvenlik Kurumu Kapsamındaki Kişi Sayısı

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'nca hazırlanan, Bağ-Kur, Emekli Sandığı ve SSK istatistiki veri ve bilgilerini içeren 2019 yılı istatistiklerine göre Adana ilinde SGK kapsamında bulunan kişi sayısı 2.212.677'dir. 2018 yılında 2.195.510 kişi idi. Toplam Sosyal Güvenlik Kapsamı iller bazında sıralamasına göre Adana ili 6. sırada yer almıştır. İlin toplam nüfusunun gelir testi yaptırılanlar hariç yüzde 80,9' u SGK kapsamındaki nüfustan oluşmaktadır. Bu oran ile Adana ili iller sıralamasında 52. sırada yer almıştır. Bir önceki yıla göre artış oranları incelendiğinde ise; 2019 yılında, Toplam Sosyal Güvenlik kapsamındaki (Aktif+Pasif+Gelir Testi Yaptırılanlar) kişi sayısında, yüzde 0,8 artış gerçekleşmiş olup; 2018 yılında yüzde 0,4 artış gerçekleşmişti.

Tablo II.1 Sosyal Güvenlik Kapsamındaki İnsan Sayısı ve Nüfusa Oranı (2019)

*(Toplam Sosyal Güvenlik Kapsamına Göre Sıralı)

Sıra	İller	2019 Yılı Nüfus	Aktif+Pasif +GSS kapsamında Tescil Edilenler	Sosyal Sigorta Kapsamı (4/a, 4/b, 4/c)	Sosyal Güvenlik Kapsamının (Gelir Testi Yaptırılanlar Hariç) Toplam il Nüfusuna Oranı (%)	Sosyal Güvenlik Kapsamı Dışında Kalan Nüfus
1	İstanbul	15.519.267	15.449.243	14.296.123	92,1	70.024
2	Ankara	5.639.076	5.608.100	5.215.133	92,5	30.976
3	İzmir	4.367.251	4.335.016	3.969.478	90,9	32.235
4	Bursa	3.056.120	3.029.647	2.799.372	91,6	26.473
5	Antalya	2.511.700	2.468.787	2.261.866	90,1	42.913
6	Adana	2.237.940	2.212.677	1.810.403	80,9	25.263
7	Konya	2.232.374	2.210.203	1.965.972	88,1	22.171
8	Şanlıurfa	2.073.614	2.057.101	1.109.562	53,5	16.513
9	Gaziantep	2.069.364	2.041.011	1.641.077	79,3	28.353
10	Kocaeli	1.953.035	1.930.807	1.812.026	92,8	22.228
11	Mersin	1.840.425	1.821.363	1.512.171	82,2	19.062
77	Kilis	142.490	139.952	108.427	76,1	2.538
78	Gümüşhane	164.521	139.170	116.371	70,7	25.351
79	Ardahan	97.319	89.346	67.675	69,5	7.973
80	Tunceli	84.660	83.796	71.137	84,0	864
Türkiye Toplamı		82.003.882	80.367.607	69.782.521	85,1	1.636.275

Kaynak: www.sgk.gov.tr

SGK kapsamında Emekli Sandığı, Bağ-Kur, SSK, Bakmakla Yükümlü tutulanlar, Genel Sağlık Sigortalı olanların sayıları ile SGK kapsamında kalan kişilerin nüfusa oranları Tablo II.2’de yer almaktadır. 2019 yılında aktif çalışan nüfus oranı yüzde 22 olup, 2018 yılında yüzde 22,8 idi. Bunun yanında SGK kapsamında bakmakla yükümlü tutulanların oranı 2019 yılında yüzde 43,9 iken 2018 yılında yüzde 45,1, genel sağlık sigortalı sayısının nüfusa oranı ise 2019 yılında yüzde 18 iken; 2018 yılında yüzde 16,4 idi.

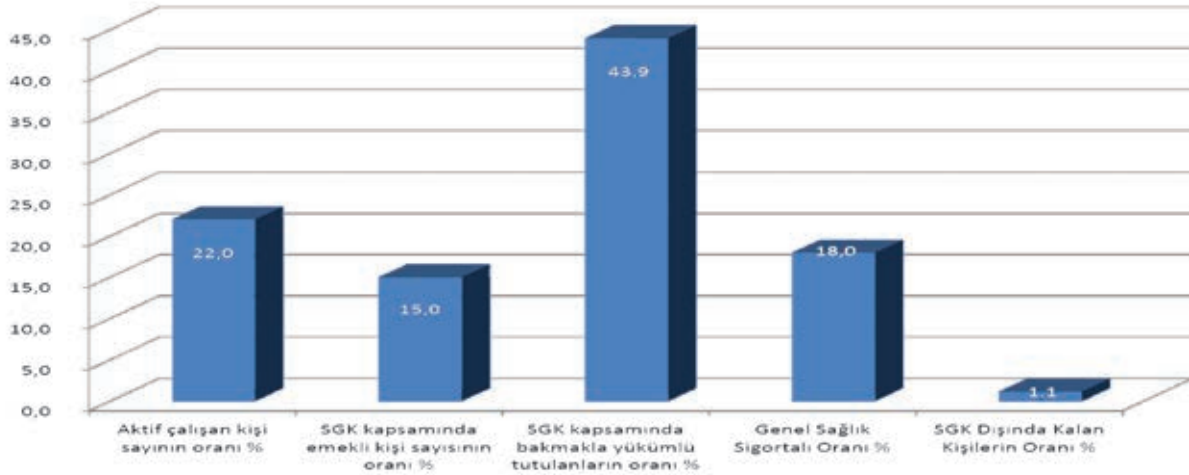
Tablo II.2 Sosyal Güvenlik Kapsamına Dahil Olanların Nüfusa Oranları (2015-2019)

Sigortalı Dağılımı	2015	2016	2017	2018	2019
Aktif çalışan kişi sayısının oranı %	21,8	22,5	23,4	22,8	22,0
SGK kapsamında emekli kişi sayısının oranı %	13,6	13,8	14,2	14,6	15,0
SGK kapsamında bakmakla yükümlü tutulanların oranı %	45,7	44,7	45,9	45,1	43,9
Genel Sağlık Sigortalı Oranı %	16,9	16,9	15,1	16,4	18,0
SGK Dışında Kalan Kişilerin Oranı %	2,0	2,1	1,3	1,1	1,1

Kaynak: TÜİK

Grafik II.1’de ise yine sosyal güvenlik kapsamına dahil olanların 2019 yılı için dağılımı yer almaktadır.

Grafik II.1 Sosyal Güvenlik Kapsamına Dahil Olanların Nüfusa Oranları (%) (2019)

II.2 Sosyal Güvenlik Kurumu Kapsamında Aktif Çalışan Kişi Sayısı

Adana ilinde Emekli Sandığı, Bağ-Kur ve SSK kapsamında aktif çalışan kişi sayısı 2019 yılında 492.260 kişi olup; 2018 yılında 505.842 kişi idi. Bir önceki yıla göre aktif çalışan kişi sayısında yüzde 2,7 azalış gerçekleşmiştir. Aktif çalışanların yüzde 70,8'i 4/a, yüzde 13,9'u 4/b ve yüzde 15,2'si 4/c kapsamında çalışmaktadır.

Aktif çalışan kişi sayısına göre iller bazında sıralamada, Adana ili 492.260 kişi ile 8. sırada yer almıştır. Aktif çalışanların nüfusa göre oranı iller sıralamasında ise, Adana ili yüzde 22 aktif çalışan oranı ile 49. sırada olup; Türkiye ortalaması ise yüzde 26,5'tir. 2018 yılında ise yüzde 22,8 aktif çalışan oranı ile 47. sıradaydı.

Tablo II.3 Sosyal Güvenlik Kapsamında Aktif Çalışan Kişi Sayısı (2019)

Sıra	İller	Sosyal Güvenlik Kapsamında Aktif Çalışan Kişi Sayısı				Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Aktif Çalışanların Toplam İl Nüfusuna Oranı(%)
		(4/a)	(4/b)	(4/c)	Toplam Total	
1	İstanbul	4.425.287	561.172	352.143	5.338.602	34,4
2	Ankara	1.386.780	162.232	395.506	1.944.518	34,5
3	İzmir	966.665	161.952	172.889	1.301.506	29,8
4	Bursa	740.274	109.150	82.056	931.480	30,5
5	Antalya	539.731	131.011	77.493	748.235	29,8
6	Kocaeli	539606	44484	60266	644356	33,0
7	Konya	348.988	104.443	78.361	531.792	23,8
8	Adana	348.733	68.478	75.049	492.260	22,0
9	Gaziantep	332.406	66.283	55.429	454.118	21,9
10	Mersin	287.622	77.865	64.994	430.481	23,4
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----
77	İğdır	18.775	5.760	7.118	31.653	15,9
78	Gümüşhane	17.136	4.386	6.777	28.299	17,2
79	Tunceli	9.305	2.899	13.399	25.603	30,2
80	Ardahan	10.467	5.417	4.702	20.586	21,2
81	Bayburt	9.830	3.124	5.413	18.367	21,6
Türkiye Toplam		16.010.002	2.888.154	3.102.808	22.000.964	26,5

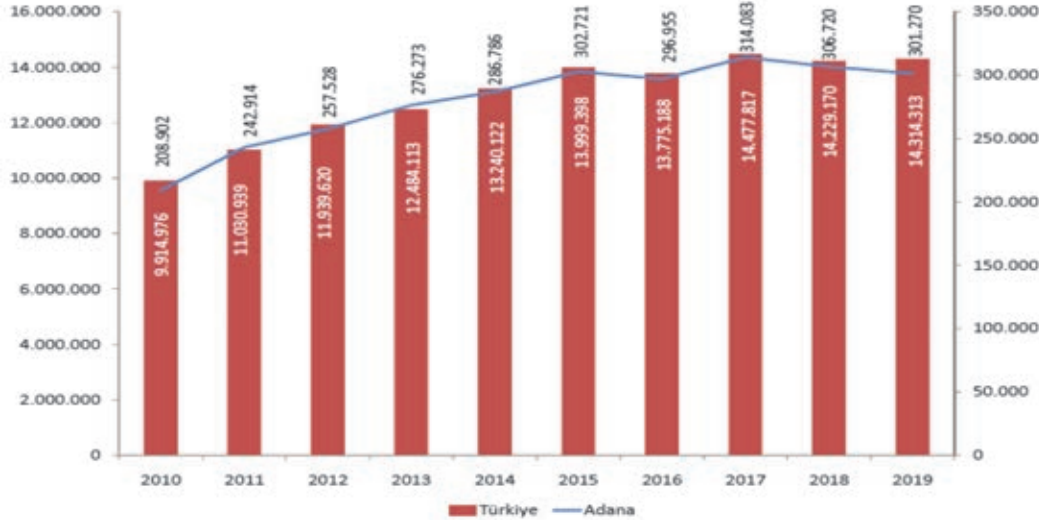
Kaynak: www.sgk.gov.tr

Tablo II.4 Adana Türkiye Sigortalı Ücretli 4-a Zorunlu Sigortalı Sayısı

Yıl	Adana	Türkiye	Türkiye İçinde Payı %	Bir Önceki Yıla Göre Değişim %	
				Adana	Türkiye
2010	208.902	9.914.976	2,1	-	-
2011	242.914	11.030.939	2,2	16,3	11,3
2012	257.528	11.939.620	2,2	6,0	8,2
2013	276.273	12.484.113	2,2	7,3	4,6
2014	286.786	13.240.122	2,2	3,8	6,1
2015	302.721	13.999.398	2,2	5,6	5,7
2016	296.955	13.775.188	2,2	-1,9	-1,6
2017	313.979	14.477.817	2,2	5,7	5,1
2018	306.720	14.229.170	2,2	-2,3	-1,7
2019	301.270	14.314.313	2,1	-1,8	0,6

Tablo II.4'te SGK verilerine göre Aralık ayı sonu itibariyle son 10 yıla ait Adana-Türkiye sigortalı ücretli 4-a çalışan sayıları yer almaktadır. Buna göre 2019 yılı Aralık ayı sonu itibariyle Adana ilinde 301.270 çalışan kayıtlı olduğu tespit edilmiş olup, bir önceki yıla göre yüzde 1,8 azalmıştır. Türkiye toplamında ise bir önceki yıla göre yüzde 0,6 artış gerçekleşmiştir.

Grafik II.2 Yıllara Göre Adana-Türkiye 4a Zorunlu Sigortalı Sayısı Dağılımı

II.3 Emekli Kişi Sayısı

Sosyal Güvenlik Kurumu kapsamında Adana ilindeki emekli kişi sayısı 2019 yılında 219.591 kişi olup; bir önceki yıla göre yüzde 3 artış göstermiştir. Buna göre iller bazında sıralamada 219.591 emekli kişi sayısı ile Adana ili 6. sırada yer almıştır. 2018 yılında emekli kişi sayısı 325.070 kişi olup; bir önceki yıla göre yüzde 3,2 artış gerçekleşmişti. Emeklilerin yüzde 62,5'i 4/a, yüzde 19'u 4/b ve yüzde 15,5'i 4/c kapsamındadır.

İller bazında toplam nüfusa oranlar incelendiğinde ise; Adana ilinde emeklilerin toplam nüfusa oranı yüzde 15 olup; iller sıralamasında bu oran ile 48. sıradadır. 2018 yılında yüzde 14,6 olup; iller sıralamasında bu oran ile 49. sırada idi.

Emekli nüfus oranına göre iller sıralamasında ilk sırada yüzde 27,1 ile Zonguldak yer almakta olup; ardından yüzde 24,8 oran ile Sinop ve yüzde 24,5 oran ile Bartın illeri sıralanmaktadır.

Tablo II.5 Sosyal Güvenlik Kapsamında Emekli Kişi Sayısı (2019)

Sıra	Öncelikli Yaşam Kalitesi Göstergeleri	Sosyal Güvenlik Kapsamında Aylık Alan Kişi Sayısı				Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Emeklilerin il Nüfusuna Oranı(%)
		(4/a)	(4/b)	(4/c)	Toplam	
1	İstanbul	1.866.809	296.469	333.820	2.497.098	16,09
2	Ankara	540.178	140.958	335.800	1.016.936	18,03
3	İzmir	623.090	146.839	198.902	968.831	22,18
4	Bursa	390.527	92.944	72.488	555.959	18,19
5	Antalya	202.586	84.927	75.854	363.367	14,47
6	Adana	219.591	63.342	52.073	335.006	14,97
7	Konya	161.272	105.178	52.015	318.465	14,27
8	Balıkesir	160.780	71.826	59.381	291.987	23,77
9	Kocaeli	218.312	30.441	41.032	289.785	14,84
10	Mersin	159.830	55.164	53.846	268.840	14,61
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
77	Kilis	4.407	6.759	2.360	13.526	9,49
78	Iğdır	4.790	6.265	2.208	13.263	6,65
79	Bayburt	5.968	4.293	1.126	11.387	13,42
80	Tunceli	6.015	2.335	2.906	11.256	13,30
81	Ardahan	4.279	3.298	1.522	9.099	9,35
Türkiye Toplam		8.025.769	2.671.576	2.280.374	12.977.719	15,6

Kaynak: www.sgk.gov.tr

II.4 Bakmakla Yükümlü Tutulanların Sayısı

Adana ili SGK kapsamında bakmakla yükümlü tutulanların sayısı 2019 yılında 983.137 kişi olup 2018 yılında bu sayı 1.000.365 kişi idi. Bu doğrultuda, bir önceki yıla göre değişimde yüzde 3,4 azalış gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise yüzde 1,5 azalış gerçekleşmişti. İller bazında sıralamada Adana Bakmakla yükümlü tutulanların sayısı ile 8. sıra yer almıştır. Bir önceki yıl yine 8. sıradaydı

Bakmakla yükümlü olanların nüfusa göre oranlarına göre yapılan iller sıralamasında Adana ili yüzde 43,9,1 ile 26'inci sırada olup, 2018 yılında yüzde 45,1 ile 22'inci sırada idi. İlk sırada yüzde 50 ile Konya yer almakta olup; ardından yüzde 49,8 ile Osmaniye ve yüzde 49,5 ile Kayseri illeri sıralanmıştır.

Tablo II.6 SGK Kapsamında Bakmakla Yükümlü Tutulanların (Yararlanıcıların) Sayısı (2019)

Sıra	Öncelikli Yaşam Kalitesi Göstergeleri	Sosyal Güvenlik Kapsamında Bakmakla Yükümlü Tutulanların (Yararlanıcıların) Sayısı				Sosyal Güvenlik Kapsamındaki bakmakla yükümlü tutulanların il nüfusuna oranı (%)
		(4/c)	(4/b)	(4/a)	Toplam	
1	İstanbul	4.066.129	1.601.077	793.217	6.460.423	41,6
2	Ankara	1.293.906	406.459	553.314	2.253.679	40,0
3	İzmir	884.987	388.797	425.357	1.699.141	38,9
4	Bursa	771.939	337.322	202.672	1.311.933	42,9
5	Antalya	665.984	310.437	173.843	1.150.264	45,8
6	Konya	486.218	422.616	206.881	1.115.715	50,0
7	Gaziantep	567.743	307.217	138.741	1.013.701	49,0
8	Adana	519.832	285.270	178.035	983.137	43,9
9	Kocaeli	655.951	105.261	116.673	877.885	44,9
10	Mersin	325.046	332.829	154.975	812.850	44,2
----	----	----	----	----	----	----
77	Kilis	17.239	28.261	16.389	61.889	43,4
78	Artvin	26.652	12.743	15.810	55.205	32,3
79	Ardahan	9.309	19.804	8.877	37.990	39,0
80	Tunceli	3.605	5.346	25.327	34.278	40,5
81	Bayburt	11.001	9.050	12.744	32.795	38,7
TOPLAM		18.685.973	9.742.341	6.877.663	35.305.977	42,46

Kaynak: www.sgk.gov.tr

II.5 Genel Sağlık Sigortalı Sayısı

Genel Sağlık Sigortasından (GSS) faydalanan kişi sayısına göre 2019 yılında Adana ilinde toplam 402.274 kişi genel sağlık sigortasından faydalanmış olup; bir önceki yıla göre yüzde 10,4 artış gerçekleşmiştir. İller bazında GSS sayısında da İstanbul, Şanlıurfa, Diyarbakır ve Van illerinin ardından Adana 5. sırada yer almıştır. Bir önceki yıl ise 364.323 GSS sayısı ile Adana yine 5. sıradaydı.

Genel Sağlık Sigortalı Sigortalıların primleri devlet tarafından ödenenlerinin nüfusa oranlarına göre yapılan sıralamada ise Adana ili yüzde 15,2 oran ile 23. sırada yer almıştır. İlk sırada yüzde 46,6 ile Ağrı yer almakta olup; ardından yüzde 43,2 oran ile Muş ve yüzde 42,5 oran ile Şanlıurfa illeri sıralanmıştır.

Adana ilinde Genel Sağlık Sigortalı Sayısında Primi devlet tarafından ödenenler 339.086 kişi olup; iller sıralamasında 5. sırada yer almıştır. Toplam GSS yaptırılanlar arasında ödeme gücü olmayanların oranı yüzde 84,3'tür. Bir önceki yıl ödeme gücü olmayan kişi sayısı 303.439 olup; GSS testi yaptıran kişi sayısı içindeki oranı 83,3 idi. Ödeme gücü olmayan kişi sayısına göre iller sıralamasında ilk sırada 881.789 kişi ile Şanlıurfa, 614.273 kişi ile İstanbul ve 586.730 kişi ile Diyarbakır illeri sıralanmıştır.

Tablo II.7 Genel Sağlık Sigortalı Sayısı (GSS) (2019)

Kişi Sayısına Göre Sıralama			Gelir Testi Yaptırıp Ödeme Gücü Olmayanlara Göre Sıralama			Nüfusa Orana Göre Sıralama		
Sıra	İller	Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Tescil Edilenler	Sıra	İller	Genel Sağlık Sigortası Primi Devlet Tarafından Ödenenler	Sıra	İller	Genel Sağlık Sigortası Primi Devlet Tarafından Ödenenlerin Nüfusa Oranı %
1	İstanbul	1.153.120	1	Şanlıurfa	881.789	1	Ağrı	46,6
2	Şanlıurfa	947.539	2	İstanbul	614.273	2	Muş	43,2
3	Diyarbakır	632.853	3	Diyarbakır	586.730	3	Şanlıurfa	42,5
4	Van	457.876	4	Van	433.344	4	Van	38,1
5	Adana	402.274	5	Adana	339.086	5	Şırnak	38,0
6	Gaziantep	399.934	6	Gaziantep	334.140	6	Osmaniye	15,7
7	Ankara	392.967	7	Hatay	328.504	7	Kahramanmaraş	15,6
8	Hatay	379.851	8	Mardin	267.058	8	Adana	15,2
9	İzmir	365.538	9	Mersin	258.437	9	Mersin	14,0
10	Mersin	309.192	10	Ankara	256.107	10	Elazığ	14,0
11	Mardin	299.135	11	Ağrı	250.045	11		
12	Sinop	20.298	12	Gümüşhane	12.363	12	Ankara	4,5
13	Burdur	18.081	13	Burdur	12.156	13	Tekirdağ	4,5
14	Bolu	15.561	14	Artvin	11.466	14	Burdur	4,5
15	Artvin	15.081	15	Karabük	11.149	15	Karabük	4,5
16	Karabük	14.866	16	Tunceli	10.174	16	Çankırı	4,4
17	Bartın	14.065	17	Bayburt	10.077	17	İstanbul	4,0
18	Tunceli	12.659	18	Bartın	9.681	18	Ekişehir	3,8
19	Bayburt	12.341	19	Bolu	9.365	19	Kocaeli	3,7
20	Çankırı	12.157	20	Çankırı	8.554	20	Bilecik	3,4
21	Bilecik	11.353	21	Bilecik	7.367	21	Bolu	3,0
TOPLAM		11.473.608	TOPLAM		9.080.521	TOPLAM		10,9

Kaynak: www.sgk.gov.tr

II.6 Adana İli İşyeri Sayısı ve Zorunlu Sigortalıların Dağılımı

Adana ilinde iş yeri büyüklüğüne göre işyeri sayısı 2019 yılında 41.767 işyeri olup bir önceki yıla göre yüzde 0,6 artış gerçekleşmiştir. Bir önceki yıl işyeri sayısında yüzde 0,6 azalış gerçekleşmişti. İşyeri büyüklüğüne göre işyeri sayısı dağılımına göre en fazla pay yüzde 38,1 pay ile bir kişiden oluşan işyerine aittir. Ardından yüzde 29,1 ile 2-3 kişiden oluşan işyerleri ve yüzde 15,7 pay ile 4-6 kişiden oluşan işyerlerinden oluşmaktadır.

Bir önceki yıla göre değişim oranlarına bakıldığında işyeri büyüklüğüne göre 2019 yılında en fazla işyeri artışı yüzde 37,5 ile 1000 ve üzeri çalışanı olan işyerinde gerçekleşmiş olup, ardından yüzde 12,5 artış ile 750 ila 999 çalışanı olan işyerinde gerçekleşmiştir. En fazla azalış ise yüzde -13,8 ile 500 ila 749 çalışanı olan işyerinde gerçekleşmiştir.

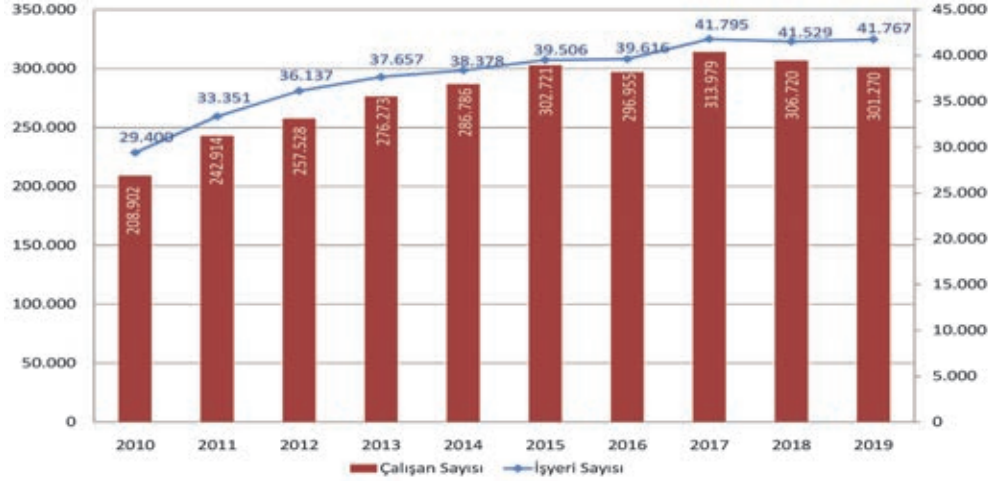
İşyeri büyüklüğüne göre toplam çalışan sayısında ise bir önceki yıla göre yüzde -1,8 azalış gerçekleşmiştir. En fazla istihdam artışı yüzde 40,4 ile 1000 ve üzeri çalışanı olan işyerinde gerçekleşmiş olup, en fazla istihdam azalışı ise yüzde -13,1 ile 250 ila-499 kişi çalıştıran işyerlerinde gerçekleşmiştir.

Tablo II.8 İş Yeri Büyüklüğüne Göre İş Yeri ve Çalışan Sayısı (2018-2019)

İşyeri Büyüklüğü	1 Kişi	2-3 Kişi	4-6 Kişi	7-9 Kişi	10-19 Kişi	20-29 Kişi	30-49 Kişi	50-99 Kişi	100-249 Kişi	250-499 Kişi	500-749 Kişi	750-999 Kişi	1000+ Kişi	Toplam
2018 Yılı İşyeri Sayısı	15.798	11.685	6.487	2.478	2.638	904	730	435	257	72	29	8	8	41.529
2018 Yılı İşyeri Sayısı Dağılımı %	38,0	28,1	15,6	6,0	6,4	2,2	1,8	1,0	0,6	0,2	0,1	0,0	0,0	100,0
2019 Yılı İşyeri Sayısı	15.934	12.175	6.558	2.245	2.577	818	665	438	243	71	25	9	11	41.767
2019 Yılı İşyeri Sayısı Dağılımı %	38,1	29,1	15,7	5,4	6,2	2,0	1,6	1,0	0,6	0,2	0,06	0,02	0,03	100,0
Bir Önceki Yıla Göre Değişim %	0,9	4,2	1,1	-9,4	-2,3	-9,5	-8,9	0,2	-5,4	-1,4	-13,8	12,5	37,5	0,6
2018 Yılı Çalışan sayısı	15.798	27.892	30.621	19.471	35.256	21.529	27.543	29.701	38.506	24.389	17.564	6.852	11.598	306.720
2018 Yılı Çalışan Sayısı Dağılımı %	5,2	9,1	10,0	6,3	11,5	7,0	9,0	9,7	12,6	8,0	5,7	2,2	3,8	100,0
2019 Yılı Çalışan Sayısı	15.934	29.029	30.954	17.575	34.371	19.445	25.113	29.385	37.008	23.338	15.260	7.577	16.281	301.270
2019 Yılı Çalışan Sayısı Dağılımı %	5,3	9,6	10,3	5,8	11,4	6,5	8,3	9,8	12,3	7,7	5,1	2,5	5,4	100,0
Bir Önceki Yıla Göre Değişim %	0,9	4,1	1,1	-9,7	-2,5	-9,7	-8,8	-1,1	-3,9	-4,3	-13,1	10,6	40,4	-1,8

Kaynak: www.sgk.gov.tr

Grafik - II.3 Yıllara Göre Zorunlu Sigortalı İş Yeri ve Sigortalı Sayısı (2010-2019)

Sosyal Güvenlik Kurumu 2018 Yıllık Raporu verilerine göre iktisadi faaliyet kollarına göre zorunlu sigortalı ve işyeri sayısını içerir veriler Tablo II.8'de yer almaktadır. Buna göre en fazla işyeri 30.286 işyerinde 184.068 zorunlu sigortalı çalışan ile hizmetler sektöründedir. Ardından 5.593 işyeri ile ve 78.250 çalışan ile sanayi sektörü yer almaktadır.

**Ek-9 Ev Hizmetlerinde 10 Günden Fazla Çalışan 893 iş yeri ve 908 çalışan dahil edilmemiştir.*

Tablo II.9 İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Zorunlu Sigortalı ve İş Yeri Sayısı (2018)

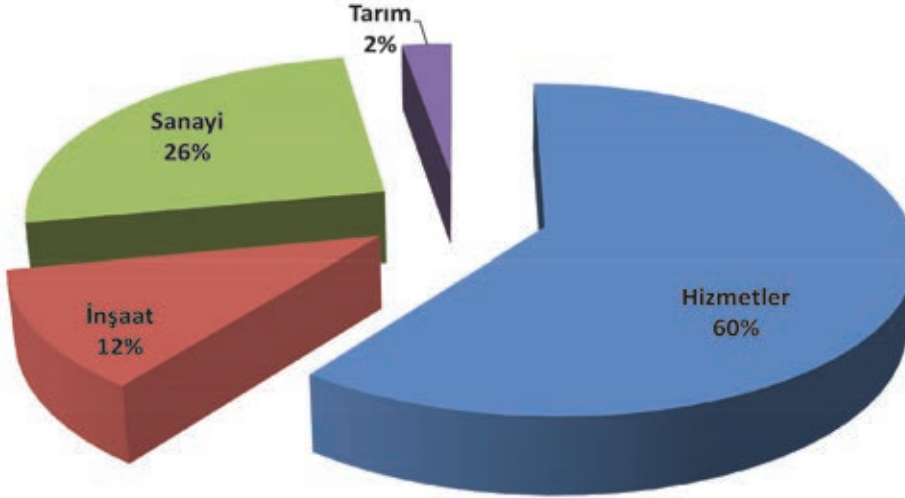
İktisadi Faaliyet	İşyeri sayısı	Sigortalı sayısı
Hizmetler	30.286	184.068
İnşaat	3.529	35.651
Sanayi	5.593	78.250
Tarım	1.228	7.843
Toplam	40.636	305.812

Grafik IV'te görüleceği üzere çalışanların yüzde 60'ı hizmetler, yüzde 26'sı sanayi, yüzde 12'si inşaat ve yüzde 2'si de tarım sektörlerinde dağılım göstermektedir.

Kaynak: www.sgk.gov.tr

**Ek-9 Ev Hizmetlerinde 10 Günden Fazla Çalışanlar dahil edilmemiştir*

Tablo II.8 İş Yeri Büyüklüğüne Göre İş Yeri ve Çalışan Sayısı (2018-2019)

Tablo II.10 İllere Göre İş Yeri Sayısı (ilk 10 il) 2018-2019

SIRA	İLLER	2018 YILI Toplam	Türkiye Payı %	İLLER	2019 YILI Toplam	Türkiye Payı %
1	İSTANBUL	529.178	28,2	İSTANBUL	537.982	28,4
2	ANKARA	145.489	7,7	ANKARA	144.459	7,6
3	İZMİR	131.575	7,0	İZMİR	131.243	6,9
4	BURSA	78.149	4,2	BURSA	78.554	4,2
5	ANTALYA	72.621	3,9	ANTALYA	74.551	3,9
6	KOCAELİ	46.894	2,5	KOCAELİ	46.580	2,5
7	KONYA	45.933	2,4	KONYA	46.424	2,5
8	ADANA	41.529	2,2	ADANA	41.767	2,2
9	MERSİN	38.179	2,0	MERSİN	37.791	2,0
10	MUĞLA	35.624	1,9	MUĞLA	36.301	1,9
	TÜRKİYE	1.879.771	100,0	TÜRKİYE	1.891.512	100,0

Kaynak: www.sgk.gov.tr

Tablo II.9 incelendiğinde, 2019 yılında iş yeri sayısına göre iller sıralamasında Adana ili 41.767 işyeri ile 8. sıradadır. 2018 yılında işyeri sayısına göre yapılan sıralamada Adana ili 41.529 işyeri ile yine 8. sırada idi. İller sıralamasında ilk sırada 537.982 işyeri ile İstanbul ilk sıradadır. Ardından 144.459 işyeri ile Ankara ve 131.243 işyeri ile İzmir illeri sıralanmaktadır. Türkiye toplam işyeri sayısı içinde Adana ilinin payı yüzde 2,2'dir.

Tablo II.11 İllere Göre Çalışan Sayısı (ilk 10 ili) (2018-2019)

SIRA	İLLER	2018 YILI Toplam	Türkiye Payı %	İLLER	2019 YILI Toplam	Türkiye Payı %
1	İSTANBUL	4.041.665	28,4	İSTANBUL	4.130.578	28,9
2	ANKARA	1.124.799	7,9	ANKARA	1.116.500	7,8
3	İZMİR	897.785	6,3	İZMİR	889.856	6,2
4	BURSA	685.781	4,8	BURSA	682.103	4,8
5	KOCAELİ	500.632	3,5	ANTALYA	503.569	3,5
6	ANTALYA	482.716	3,4	KOCAELİ	500.326	3,5
7	ADANA	306.720	2,2	KONYA	306.968	2,1
8	KONYA	300.881	2,1	ADANA	301.270	2,1
9	GAZİANTEP	292.283	2,1	GAZİANTEP	299.808	2,1
10	TEKİRDAĞ	264.248	1,9	TEKİRDAĞ	268.967	1,9
	TÜRKİYE	14.229.170	100,0	TÜRKİYE	14.314.313	100,0

Kaynak: www.sgk.gov.tr

Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre 2019 yılında Adana ilinde toplam 41.767 işyerinde 301.270 zorunlu sigortalı çalışanın ortalama günlük kazançlarının 125,41 TL olduğu tespit edilmiştir. 2018 yılında Adana ilinde toplam 41.529 işyerinde 306.420 zorunlu sigortalı çalışanın ortalama günlük kazançları 100,94 TL idi.

Türkiye geneli günlük ortalama kazanç ise 138,88 TL'dir. Türkiye'deki toplam iş yeri sayısının yüzde 2,2'si ile zorunlu sigortalı sayısının yüzde 2,1'i Adana ilindedir.

Tablo II.12 Adana İli İş Yeri ve Zorunlu Sigortalı Sayısı İle Ortalama Günlük Kazanç (2018-2019)

	Yıllar	ADANA		% Değişim	TÜRKİYE	
		2018	2019		2018	2019
İşyeri Sayısı	Daimi	37.966	38.905		1.705.768	1.748.423
	Mevsimlik	3.563	2.862		174.003	143.089
	Kamu	979	889		51888	51044
	Özel	40.550	40.878		1.827.883	1.840.468
	Toplam	41.529	41.767	0,57	1.879.771	1.891.512
Zorunlu Sigortalı Sayısı	Daimi	259.582	263.068		12.157.789	12.604.914
	Mevsimlik	47.138	38.202		2.071.381	1.709.399
	Kamu	45.395	34.816		1.624.636	1.608.086
	Özel	261.325	266.454		12.604.534	12.706.227
	Erkek	220.924	215.405		9.895.701	9.875.479
Ortalama Günlük Kazanç	Kadın	85.796	85.865		4.333.469	4.438.834
	Toplam	306.720	301.270	-1,78	14.229.170	14.314.313
	Daimi	102.48	125.7259		116	141.0838438
	Mevsimlik	91,13	122,9104		95,85	120,306527
	Kamu	120,65	155,1326		133,42	164,0243231
	Özel	97,32	121,5871		110,75	135,6823189
	Erkek	104,62	129,953		116,7	142,8851661
	Kadın	91,05	113,3518		105,66	129,6242217
	Toplam	100,94	125,41	24,24	113,41	138,88

Kaynak: www.sgk.gov.tr

III. EĞİTİM

III.1 Okullaşma Oranı

Tablo III.1’ de net okullaşma oranları yer almaktadır. Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Adana ortalamasının Türkiye ortalaması altında olduğu Genel ortaöğretimin ise Türkiye ortalamasının üstünde kaldığı görülmektedir. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim net okullaşma oranında, 2018 yılında bir önceki yıla göre Adana ili ile Türkiye ortalamasında azalış gerçekleşmiştir.

Tablo III.1 Eğitim Seviyesine Göre Net Okullaşma Oranı (2018-2019)

	Adana		Türkiye	
	2017-2018	2018-2019	2017-2018	2018-2019
İlköğretim	96,02	96,08	96,12	96,05
İlkokul	91,63	92,03	91,54	91,92
Ortaokul	94,04	92,79	94,47	93,28
Ortaöğretim Lise	82,4	83,59	83,58	84,2
Genel Ortaöğretim	47,1	49,71	41,34	44,57
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	35,3	33,88	42,28	39,63

www.meb.gov.tr

II.2 Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı

Tablo III.2’ de Okul, şube, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları Türkiye ortalaması ile bir önceki döneme göre değişim oranları karşılaştırılmıştır. Okul başına düşen öğrenci sayılarında Adana’nın Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir.

Diğer yandan bir önceki döneme göre değerlendirildiğinde Okul, şube, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayılarında genel olarak artış görülmektedir. Bir önceki döneme göre bakıldığında en fazla artış yüzde 62,5 artış ile Genel Ortaöğretimde şube başına düşen öğrenci sayılarında gerçekleşmiştir. En fazla azalış ise yüzde 9,1 azalış ile Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Derslik başına düşen öğrenci sayılarında gerçekleşmiştir.

Tablo III.2 Eğitim Seviyesine Göre Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (2018-2019)

		Adana		Türkiye		Adana % Değişim	Türkiye % Değişim
		2017-2018	2018-2019	2017-2018	2018-2019		
Okul	İlkokul	305	326	204	213	6,9	4,4
	Ortaokul	430	433	288	287	0,7	-0,3
Şube	İlkokul	23	24	21	22	4,3	4,8
	Ortaokul	26	27	24	24	3,8	0,0
Öğretmen	İlkokul	18	19	17	18	5,6	5,9
	Ortaokul	16	17	16	15	6,3	-6,3
İlkokul-Ortaokul	Derslik	29	29	24	24	0,0	0,0
	Okul	447	410	364	341	-8,3	-6,3
Ortaöğretim Toplamı	Şube	18	23	18	22	27,8	22,2
	Öğretmen	13	12	12	11	-7,7	-8,3
	Derslik	22	21	21	20	-4,5	-4,8
	Okul	435	400	347	343	-8,0	-1,2
Genel Ortaöğretim	Şube	16	26	15	25	62,5	66,7
	Öğretmen	13	13	12	12	0,0	0,0
	Derslik	23	22	21	21	-4,3	0,0
	Okul	463	424	381	338	-8,4	-11,3
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	Şube	19	21	20	20	10,5	0,0
	Öğretmen	12	11	12	11	-8,3	-8,3
	Derslik	22	20	21	19	-9,1	-9,5
	Okul	463	424	381	338	-8,4	-11,3

Açık ilköğretim ve açıköğretim lisesi öğrencisi kapsamamıştır. Toplam öğretmen, kadrolu ve sözleşmeli öğretmenleri kapsar.

Kaynak: www.meb.gov.tr

III.3 Yüksek Öğretim

III.3.1 Çukurova Üniversitesi

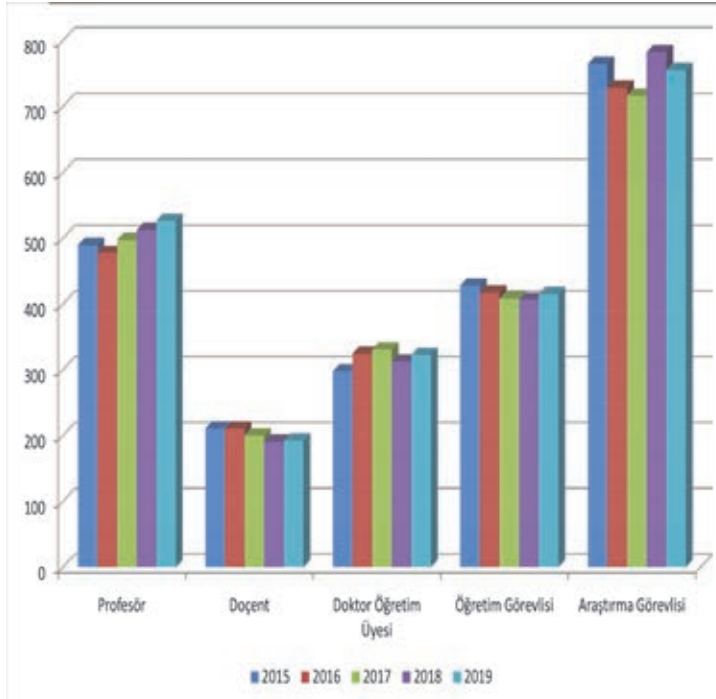
Çukurova Üniversitesi, Balcalı Yerleşkesi, Adana İli, Sarıçam İlçesi sınırları içerisinde yer alan Seyhan Baraj Gölünün doğu yakasında yaklaşık 18.000 dekar alanı kaplamaktadır. Üniversite'nin toplam arazisi, yerleşke dışındaki 2.000 dekara yakın arazi ile birlikte yaklaşık 20.000 dekara ulaşmaktadır. Balcalı adı; Üniversite'nin inşasından önce yerleşkenin içinde bulunan ve aynı adı taşıyan köyden gelmektedir. Çukurova Üniversitesi, 17 Fakülte, 12 Meslek Yüksek Okulu, 4 Yüksek Okul, 3 Enstitü, 1 Devlet Konservatuvarı ve 35 Araştırma Uygulama Merkezi ile eğitim-öğretim ve araştırma çalışmalarını sürdürmektedir.

Üniversite bünyesinde öğretim kadrosunda toplam 2.210 akademik personel bulunmaktadır. Akademik personelin yüzde 23,8'i profesör, yüzde 8,7'si doçent, yüzde 14,6'sı doktor öğretim üyesi ve yüzde 34,2'si araştırma görevlisinden oluşmakta olup; %18,8'i ise öğretim görevlisi kadrosundan oluşmaktadır.

Tablo III.3 Çukurova Üniversitesi Akademik Personel Dağılımı (2015-2019)

Ünvanı	2015	2016	2017	2018	2019	2019 Yılı % Dağılım
Profesör	489	477	497	512	526	23,8
Doçent	210	210	200	190	192	8,7
Doktor Öğretim Üyesi	297	324	330	312	322	14,6
Öğretim Görevlisi	428	417	408	406	415	18,8
Araştırma Görevlisi	764	728	716	782	755	34,2
TOPLAM	2.188	2.156	2.151	2.202	2.210	100,0

Grafik III.1 Akademik Personel Sayısının Yıllara Göre Dağılımı (2015-2019)

Üniversitede 2019 yılı öğretim döneminde 51.732 öğrenci eğitim görmüştür. Öğrencilerin yüzde 78,9'u I. Öğretime kayıtlı öğrenciler olup; yüzde 19,4'ü II. Öğretime kayıtlı öğrencilerden ve yüzde 1,7'si uzaktan öğretim öğrencilerinden oluşmaktadır. Bir önceki yıl öğrenci sayısı 54.722 idi.

Tablo III.4 Çukurova Üniversitesi Birimlere Göre Öğrenci Sayısı (2019)

Birimler	I. Öğretim	II. Öğretim	Uzaktan Öğretim	Toplam
Fakülteler	26.045	6.559	0	32.604
Enstitüler	4.736	278	162	5.176
Yüksekokullar	1.475	11	0	1.486
Meslek Yüksekokulları	8.502	3.176	711	12.389
Diğer (Devlet Konservatuarı)	77	0	0	77
Toplam	40.835	10.024	873	51.732

Kaynak: Çukurova Üniversitesi 2018 Yılı Faaliyet Raporu

III.3.2 Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, 6 Fakülte, 1 Yüksek Okul, 3 Enstitü ve 6 Araştırma Uygulama Merkezi ile eğitim-öğretim ve araştırma çalışmalarını sürdürmektedir.

Üniversite bünyesinde öğretim kadrosunda toplam 376 akademik personel bulunmaktadır. Akademik personelin yüzde 40'ı Araştırma Görevlisi, yüzde 29,3'ü Doktor Öğretim Üyesi, yüzde 17,3'ü Öğretim Görevlisi, yüzde 8,2'si Doçent ve yüzde 4,5'i Profesör öğretim kadrosundan oluşmaktadır.

Tablo III.5 Akademik Personel Dağılımı (2019)

Akademik Personel	2019	% Dağılım
Profesör	17	4,5
Doçent	31	8,2
Doktor Öğretim Üyesi	110	29,3
Öğretim Görevlisi	65	17,3
Araştırma Görevlisi	153	40,7
Genel Toplam	376	100,0

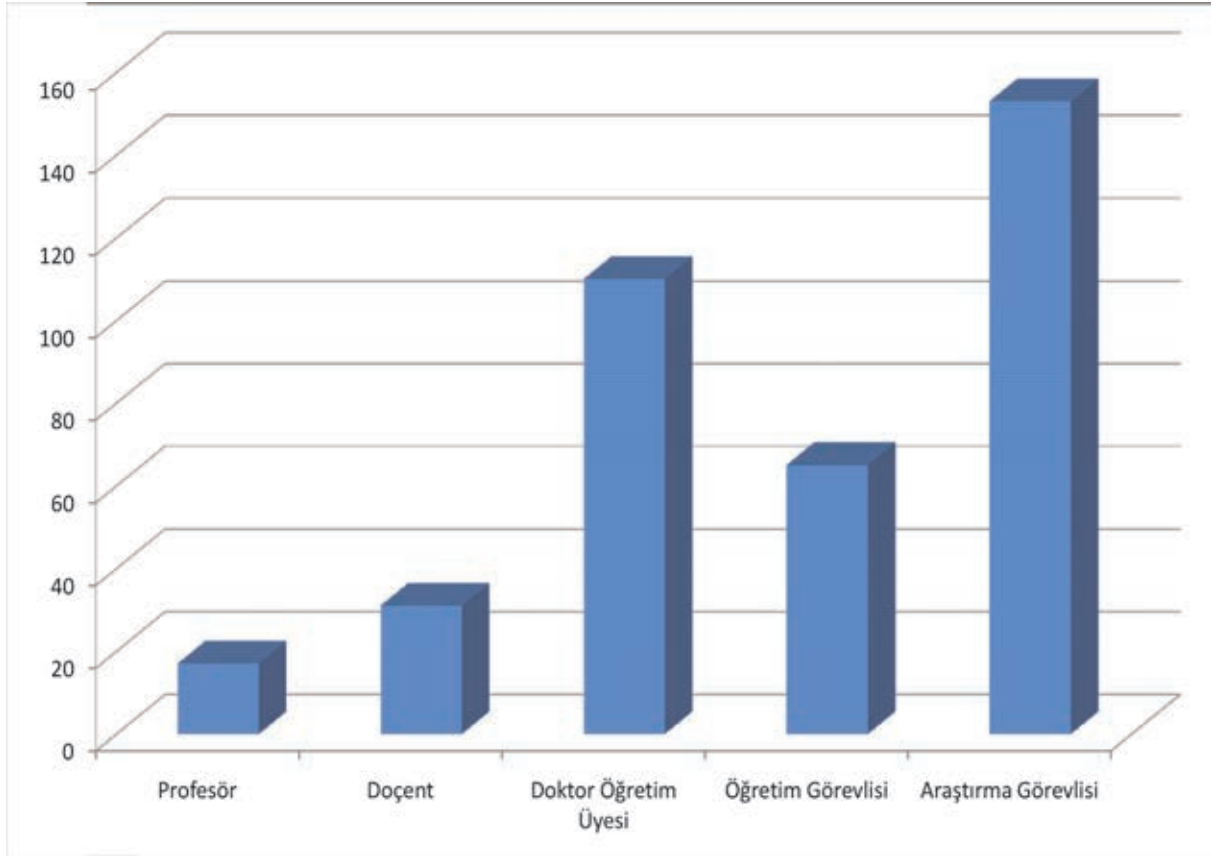
Kaynak: www.yok.gov.tr

Tablo III.6 Birimlere Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı (2019)

Bölümler	Öğrenci Sayısı	% Dağılım
Fakülteler	2.216	70
Enstitüler	885	27,8
Doktora	70	2,2
Toplam	3.171	100,0

Kaynak: www.atu.edu.tr

Grafik III.1 Akademik Personel Sayısının Dağılımı (2019)

Üniversitede 2018-2019 öğretim döneminde 3.171 öğrenci eğitim görmüştür. Öğrencilerin yüzde 70'i fakülte, yüzde 27,9'u enstitü ve yüzde 2,2'si araştırma görevlisi olarak öğrenim görmektedir.

IV. SAĞLIK

Adana ilinde 2018 yılı verilerine göre toplam 4.315 hekim bulunmaktadır. Bir önceki yıla göre yüzde 1,3 artış gerçekleşmiş olup; Son 10 yıla bakıldığında toplam hekim sayısında yüzde 33, hemşire sayısında yüzde 85,3, diş hekimi sayısında yüzde 42,5 ve eczacı sayısında ise yüzde 32,9 artış gerçekleşmiştir.

Tablo IV.1 Adana İli Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayısı (2009-2018)

Yıllar	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Asistan Hekim	Toplam Hekim	Diş Hekimi	Hemşire	Sağlık Memuru	Ebe	Eczacı
2009	1.732	1.039	473	3.244	530	2.720	2.464	1.270	659
2010	1.872	1.021	463	3.356	540	2.983	2.811	1.259	664
2011	1.938	1.110	433	3.481	620	3.207	3.090	1.310	700
2012	1.944	1.109	510	3.563	600	3.440	3.373	1.363	719
2013	2.145	1.158	521	3.824	581	3.631	3.610	1.404	724
2014	2.119	1.180	519	3.818	594	3.665	3.753	1.363	722
2015	2.287	1.269	542	4.098	605	4059	3.807	1.398	731
2016	2.230	1.148	599	3.977	625	4176	3.892	1.455	741
2017	2.270	1.344	645	4.259	633	4406	4.407	1.452	875
2018	2.330	1.238	747	4.315	755	5041	5.083	1.476	876

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

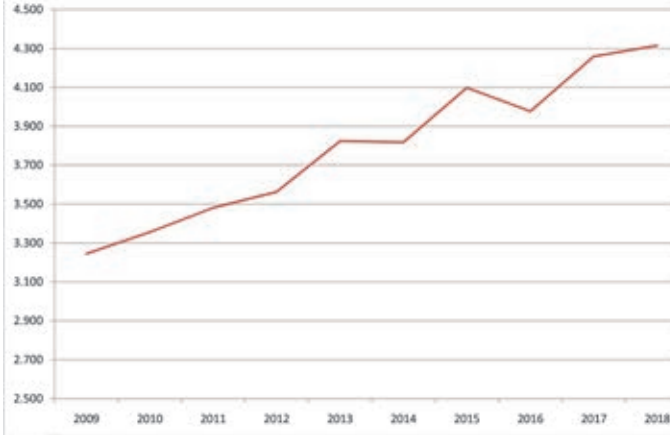
Hekimlerin alanlarına göre yüzdesel dağılımı Tablo IV.2 incelendiğinde ise; 2018 yılında uzman hekim oranı yüzde 54 olup; pratisyen yüzde 28,7 ve asistan hekim oranı yüzde 17,3'tür.

Tablo IV.2 Yıllara Göre Hekimlerin Toplam Hekim Sayısına Oranı (%)

Yıllar	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Asistan Hekim
2014	55,5	30,9	13,6
2015	55,8	31,0	13,2
2016	56,1	28,9	15,1
2017	53,3	31,6	15,1
2018	54,0	28,7	17,3

Grafik - IV.1 Adana İli Yıllara Göre Toplam Hekim Sayısı Grafiği (2009-2018)

Sağlık personelinin illere göre dağılımına bakıldığında Adana ili toplam 4.315 hekim sayısı ile 6. sırada olup; bir önceki yıl 4.259 hekim ile yine 6. sıradaydı.

Tablo IV.3 Türkiye Sağlık Personelinin İllere Göre Dağılımı Toplam Hekim Sayısına Göre Sıralı (2018)

İller	Toplam hekim	Uzman hekim	Pratisyen hekim	Asistan hekim	Diş Hekimi	Hemşire	Sağlık memuru	Ebe	Eczacı
İstanbul	33.052	20.203	6.734	6.115	7.539	34.502	27.392	6.116	5.999
Ankara	16.708	9.277	2.507	4.924	3.230	15.702	14.681	3.286	2.647
İzmir	11.047	6.256	2.323	2.468	2.226	10.093	8.853	2.715	2.015
Antalya	5.113	2.930	1.362	821	1.258	5.483	5.619	1.850	1.343
Bursa	4.945	2.720	1.457	768	1.092	6.338	5.414	1.800	1.099
Adana	4.315	2.330	1.238	747	755	5.041	5.083	1.476	876
Konya	4.258	2.017	1.234	1.007	763	5.414	5.086	1.412	952
Kocaeli	3.009	1.779	898	332	626	4.083	3.845	1.190	561
Gaziantep	2.907	1.587	959	361	507	4.188	3.225	1.169	681
Mersin	2.833	1.565	941	327	566	3.968	3.813	1.695	796
Türkiye	153.128	82.894	44.053	26.181	30.615	190.499	177.409	56.351	32.032

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Adana ilinde 2018 yılında toplam 32 hastane (özel-kamu-üniversite) olup; toplam hastane yatak sayısı 7.033'tür. 2017 yılında toplam hastane sayısı 31, toplam yatak sayısı 7.201 idi. 2018 yılı iller sıralamasında Adana ili toplam 32 hastane ile 7. sırada, toplam 7.033 yatak sayısı ile yine 7. sıradadır. Bir önceki yıl 31 hastane ile 7. ve 7.201 yatak sayısı ile 4. sıradaydı.

Yüzbin kişiye düşen toplam hastane yatak sayısına göre iller sıralamasında Adana ili 317 yatak ile 22. sırada yer almış olup; bir önceki 325 yatak ile 18 sıradaydı. Türkiye genelinde yüzbin kişiye düşen yatak sayısı ise 283'tür.

Tablo IV.4 Hastane ve Yatakların İllere Göre Dağılımı (2017-2018)
(Yüzbin Kişiye Düşen Toplam Hastane Yatak Sayısına Göre Sıralı)

Sıra	İller	2017 YILI			2018 YILI		
		Hastane sayısı	Yatak sayısı	Yüzbin kişiye düşen toplam hastane yatak sayısı	Hastane sayısı	Yatak sayısı	Yüzbin kişiye düşen toplam hastane yatak sayısı
1	Elazığ	11	2.761	473	11	2.991	502
2	Erzurum	23	3.609	475	23	3.623	472
3	Edirne	11	1.911	470	11	1.936	470
4	Bolu	12	1.468	484	11	1.448	464
5	Isparta	15	1.977	456	15	2.022	458

20	Manisa	28	4.425	313	28	4.580	320
21	Rize	10	1.095	331	11	1.109	318
22	Adana	31	7.201	325	32	7.033	317
23	Denizli	23	3.255	320	24	3.229	314
24	Çorum	16	1.552	294	16	1.662	310

77	Ağrı	10	856	160	10	878	163
78	İğdır	4	313	161	4	313	159
79	Bilecik	8	320	144	8	335	150
80	Hakkari	4	393	143	4	393	137
81	Şırnak	7	631	125	7	631	120
TÜRKİYE		1.518	225.863	279	1.534	231.913	283

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo IV.5 Hastane Ve Yatak Sayılarına Göre İlk 10 İller Sıralaması (2017-2018)

Sıra	HASTANE SAYISI				YATAK SAYISI			
	İl	2017	İl	2018	İl	2017	İl	2018
1	İstanbul	238	İstanbul	236	İstanbul	37.954	İstanbul	39.328
2	Ankara	87	Ankara	88	Ankara	18.384	Ankara	18.291
3	İzmir	58	İzmir	58	İzmir	11.922	İzmir	11.982
4	Konya	45	Antalya	47	Adana	7.201	Konya	7.527
5	Antalya	45	Konya	45	Bursa	7.080	Bursa	7.361
6	Bursa	41	Bursa	41	Konya	7.022	Antalya	7.172
7	Adana	31	Adana	32	Antalya	6.759	Adana	7.033
8	Gaziantep	30	Gaziantep	30	Gaziantep	5.878	Gaziantep	6.015
9	Manisa	28	Manisa	28	Samsun	4.586	Mersin	4.760
10	Samsun	27	Kocaeli	28	Mersin	4.520	Diğer	4.629

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo IV.6 Yıllara Göre Adana İli Hastane ve Yatak Sayısı

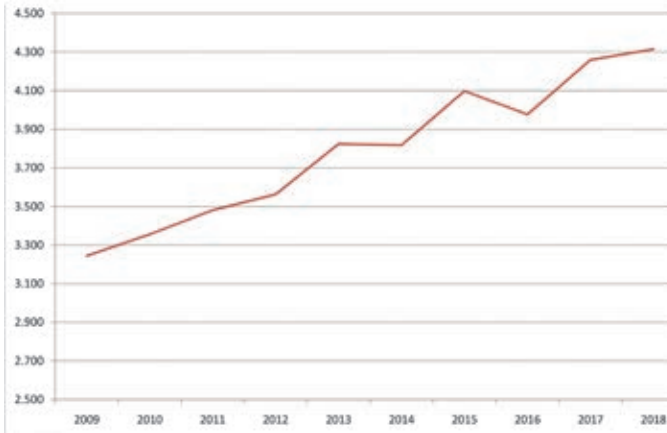
Yıllar	Kurum	Yatak	Yüzbin kişi başına toplam hastane yatak sayısı
2009	24	5.269	256
2010	25	5.918	284
2011	25	6.118	290
2012	28	6.236	293
2013	29	6.317	294
2014	30	6.400	296
2015	29	6.486	297
2016	27	6.428	292
2017	31	7.201	325
2018	32	7.033	317

Kaynak: TÜİK

Yıllara göre Adana ili hastane ve yatak sayılarının dağılımı, Tablo IV.6'da yer almaktadır. Buna göre son 10 yılda kurum sayısında yüzde 33, yatak sayısında yüzde 33 ve yüzbin kişiye düşen yatak sayısında ise yüzde 24 artış gerçekleşmiştir.

Grafik IV.2 Adana İli Yıllara Göre Yüzbin Kişiye Düşen Yatak Sayısı Grafiği (2009-2018)

Grafik IV.2'de son yüzbinkişiyeye düşen yatak sayısında 10 yıl dağılımı yer almaktadır.

V. Turizm

V.1 Otel-Yatak ve Konaklayan-Giren-Çıkan Turist Sayısı

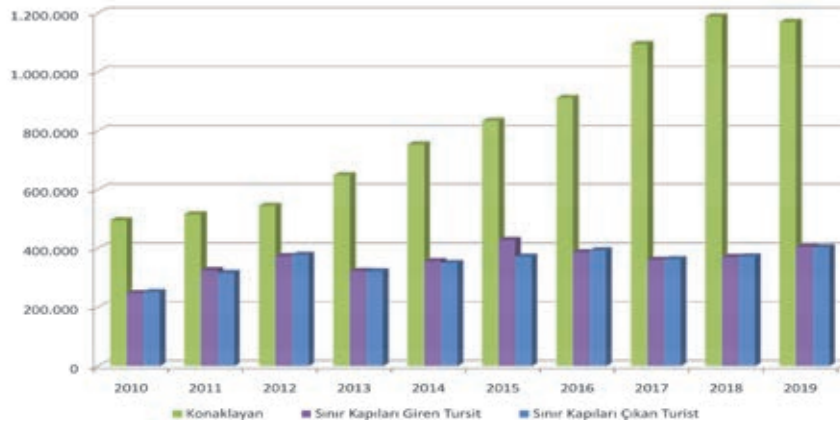
Adana ili 2019 yılı konaklayan turist sayısı incelendiğinde; bir önceki yıla göre yüzde 1,5 azalış gerçekleşmiş olup; bir önceki yıl yüzde 8,5 artış gerçekleşmişti. Konaklayan turistlerin yüzde 85'i yerli olup; 15'i yabancı turistlerden oluşmaktadır.

Tablo V.1 Yıllara Göre Konaklayan-Giren-Çıkan Turist Sayısı (2010-2019)

YILLAR	Konaklayan Turist Sayısı		Toplam	Giren Turist Sayısı		Toplam	Çıkan Turist Sayısı		Toplam
	Yerli	Yabancı		Yerli	Yabancı		Yerli	Yabancı	
2010	419.344	75.343	494.687	165.370	81.999	247.369	166.655	83.750	250.405
2011	431.882	83.561	515.443	222.420	103.194	325.614	215.558	99.940	315.498
2012	429.799	114.266	544.065	252.873	120.647	373.520	256.617	120.956	377.573
2013	547.922	100.678	648.600	217.110	105.369	322.479	214.773	107.240	322.013
2014	627.759	125.706	753.465	223.242	132.931	356.173	224.995	124.321	349.316
2015	705.645	127.723	833.368	232.874	195.543	428.417	213.655	137.456	371.111
2016	804.788	106.218	911.006	253.235	133.670	386.905	254.892	137.756	392.648
2017	970.002	124.303	1.094.305	236.368	124.147	360.515	237.315	125.626	362.941
2018	1.036.642	151.066	1.187.708	233.023	136.897	369.920	237.606	133.920	371.526
2019	994.597	175.116	1.169.713	245.070	159.510	404.580	245.816	157.286	403.102

Kaynak: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Grafik - V.I Yıllara Göre Konaklayan-Giren-Çıkan Turist Sayısı (2010-2019)

Grafik V.I'de 2010-2019 yıllarında Adana ilinde toplam konaklayan, giren ve çıkan turist sayıları yer almaktadır.

2019 yılına Adana ilinde 45 turizm işletme belgeli ve 3 yatırım işletme belgeli olmak üzere toplam 48 otel bulunmaktadır. Otellerin yüzde 15'i 5 yıldızlı, yüzde 33'ü 4 yıldızlı, yüzde 33'ü 3 yıldızlı ve yüzde 8'i 2 yıldızlı olup; yüzde 11'i de diğer (motel, butik, müstakil, özel belgeli) otellerdir.

Tablo V.2 Turizm İşletme ve Yatırım Belgeli Tesisler, Tesis ve Yatak Sayısı ile Seyahat Acenteleri Sayısı (2019)

OTELLER	Turizm İşletme Belgeli		Yatırım Belgeli		Toplam Otel Sayısı	Toplam Yatak Sayısı
	Otel Sayıları	Yatak Sayıları	Otel Sayıları	Yatak Sayıları		
5 Yıldızlı	6	2.350	1	556	7	2.906
4 Yıldızlı	15	2.449	1	180	16	2.629
3 Yıldızlı	15	1.667	1	180	16	1.847
2 Yıldızlı	4	331			4	331
Motel	1	150			1	150
Butik Otel	1	60			1	60
Müst. Apart Otel	1	56			1	56
Özel Belgeli Otel	2	114			2	114
TOPLAM	45	7.177	3	916	48	8.093

RESTAURANTLAR

MÜSTAKİL EĞL. TESİSİ 1

GÜNÜBİRLİK TESİSİ 1

TOPLAM 8

Seyahat Acentesi

A Grubu 123

B Grubu -

C Grubu 7

TOPLAM 130

Kaynak: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Tablo V.3 Yerel Yönetimlerce Belirlenen Konaklama Tesisleri

İlçeler	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Seyhan	35	941	1.627
Ceyhan	3	84	159
Kozan	6	154	391
Karataş	11	201	490
Pozantı	4	125	325
Yumurtalık	14	211	578
Yüreğir	2	401	731
Aladağ	1	16	42
Tufanbeyli	1	20	40
Toplam	77	2.153	4.383

VI. ULAŞTIRMA

VI.1 Kara Ulaştırma

Karayolları Genel Müdürlüğü verilerine göre Adana ili Devlet ve İl yollarının toplam asfalt yol uzunluğu 859 km, bölünmüş yol uzunluğu 231 km'dir.

Tablo VI.1 Adana İli Devlet ve İl Yollarının Satış Cinslerine Göre Uzunlukları (km) (2018-2019)

Yıllar	ASFALT YOLLAR			PARKE	STABİLİZE	TOPRAK	GEÇİT VERMEZ	TOPLAM UZUNLUK	BÖLÜNMÜŞ YOL
	ASFALT BETONU	SATHİ KAPLAMA	TOPLAM						
2018	170	690	860	7	11	17	29	924	231
2019	170	689	859	7	11	17	29	923	231

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü (www.kgm.gov.tr)

Adana ilinde 2019 yılında 657.202 adet motorlu kara taşıtı bulunmaktadır. 2018 yılında ise toplam 650.638 idi. Buna kapsamda bir önceki yıla göre motorlu kara taşıtları sayısında yüzde 1 artış gerçekleşmiştir.

Tablo VI.2 Otomobil Sayılarına Göre İlk 10 İl Sıralaması (2019 Yılı)

Sıra	İller	Otomobil	Minibüs	Otobüs	Kamyonet	Kamyon	Motosiklet	Özel amaçlı taşıtlar	Traktör	Bin kişi başına otomobil sayısı
1	İstanbul	2.876.156	97.468	40.902	673.015	133.904	333.409	8.380	24.542	185
2	Ankara	1.489.336	25.500	18.038	302.732	81.107	52.436	7.549	57.237	264
3	İzmir	781.191	16.258	15.229	234.650	42.022	265.249	3.729	66.974	179
4	Antalya	520.199	15.771	11.106	188.123	23.822	289.711	2.523	49.801	207
5	Bursa	508.805	15.027	8.126	170.626	28.556	104.002	2.142	65.697	166
6	Konya	349.845	11.248	5.697	123.370	36.789	105.670	2.159	89.619	157
7	Adana	332.764	11.268	4.632	101.266	19.591	133.590	1.378	52.713	149
8	Mersin	278.524	9.137	5.339	106.950	32.850	149.714	1.328	35.576	151
9	Kayseri	236.660	6.387	5.007	64.715	16.711	18.250	885	30.156	168
10	Kocaeli	236.434	8.686	6.959	74.832	23.024	29.968	1.213	17.948	121
	TÜRKİYE	12.503.049	493.373	213.358	3.796.919	844.481	3.331.326	65.470	1.908.999	150

Tablo VI.2’de yer alan iller bazında otomobil sayına göre iller sıralaması incelendiğinde ise, ilk sıralarda İstanbul, Ankara ve İzmir illerinin yer aldığı görülmektedir. Adana ise 332.764 otomobil sayısı ile Antalya, Bursa ve Konya illerinin ardından 7. sırada yer almıştır.

Tablo VI.3 Bin Kişi Başına Düşen Otomobil Sayısına Göre İller Sıralaması (2019 Yılı)

Sıra	İller	Bin kişi başına otomobil sayısı
1	Ankara	264
2	Muğla	213
3	Antalya	207
4	Burdur	199
5	Denizli	190
-----	-----	-----
30	Bilecik	151
31	Osmaniye	150
32	Adana	149
33	Manisa	149
34	Bartın	147
-----	-----	-----
77	Muş	21
78	Siirt	21
79	Ağrı	17

Tablo VI.3’te bin kişi başına düşen otomobil sayıları yer almakta olup; Adana ili 149 otomobil ile 32. sıradadır. Bir önceki yıl yine 149 otomobil ile yine 32. sıradaydı. İlk sırada 264 otomobil ile Ankara, 213 otomobil ile Muğla ve 207 otomobil ile Antalya illeri yer almıştır.

VI.2 Havalimanı

Adana Havalimanı sivil ve askeri hava ulaşımına 1937 yılında açılmış olup; 1956 yılından itibaren uluslararası seferlere açık bulunmaktadır. Adana Havalimanı 30 Ekim 1993 tarihinden bu yana 24 saat kesintisiz iç ve dış hat yolcu ve kargo trafiğine hizmet vermekte olup, 29 Kasım 1995 tarihi itibarı ile Havalimanı statüsünde hizmet vermektedir.

Adana Hava Limanı Teknik Bilgiler

İntifa	DHML					
Şehre Uzaklık	3,5 kilometre					
Ulaşım	Otobüs, Servis, Taksi					
Yükseklik (AMSL)	65 FT (19,74M)					
Aydınlatma Kategorisi	CAT I					
İtfaiye Kategorisi	CAT IX					
VİP	VAR					
Cafe Restaurant	VAR					
Banka Hizmetleri	VAR					
Sağlık Hizmetleri	VAR					
PTT	VAR					
Otopark	569 Araç					
PISTLER						
TAKSİ RUTLAR						
Doğrultu	Uzunluk(m)	Mukavemet	Yüzey	Uzunluk(m)	Kaplama	Mukavemet
05/23	2750x45	115 PCN	Asfalt	3250x23	Asfalt	PCN 100
APRONLAR						
Boyut	Kaplama	Mukavemet	Uçak Kapasitesi			
269x100	Beton	PCN 100	21+1 (Nato Apronu)			
104x98	Beton	PCN 100				

Adana Havalimanı iç hatlar, dış hatlar ve kargo terminali mevcuttur. İç Hatlar Terminali 1984 yılında hizmete girmiştir. İç hat terminal toplam alanı: 4.729 m², kullanım alanı: 2.995 m² olup; toplam yolcu kapasitesi 3.000.000 kişidir. Dış hatlar terminali 1997 yılında hizmete girmiştir. Terminal toplam alanı: 6020 m², kullanım alanı: 3.558 m² olup; yolcu kapasitesi 3.000.000 kişidir. Kargo Terminali ise 1993 yılında hizmete girmiştir. Kargo terminali toplam kapalı alanı 10.500 m²'dir. Gümrük geçici depolama alanı 1167 m², export ambarı 3500 m²'dir.

VI.2.1 Adana Havalimanı Uçak-Yolcu-Yük Trafiği

Devlet Hava Meydanları Verilerine göre uçak, yolcu, yük ve kargo trafiği Tablo VI.6'da yer almaktadır.

Tüm uçak trafiğinde; Tüm Uçak Trafiğinde; 2019 yılında iç hatta yüzde 3,4 azalış, dış hatta ise yüzde 12,1 artış gerçekleşmiş olup; genel toplamda yüzde 1,2 azalış gerçekleşmiştir.

2018 yılında iç hatta yüzde 8, dış hatta ise yüzde 10,8 azalış gerçekleşmiş olup; genel toplamda yüzde 8,4 azalış gerçekleşmiştir.

Ticari Uçak Trafiğinde; 2019 yılında iç hatta yüzde 15,7 azalış, dış hatta ise yüzde 24,7 artış gerçekleşmiş olup, genel toplamda yüzde 10,1 azalış gerçekleşmiştir.

2018 yılında iç hatta yüzde 4,7, dış hatta ise yüzde 3,2 azalış gerçekleşmiş olup, genel toplamda yüzde 4,5 azalış gerçekleşmiştir.

Gelen-Giden Yolcu Trafiğinde; 2019 yılında iç hatta 12,6 azalış, dış hatta ise yüzde 7,2 artış gerçekleşmiş olup; toplam yolcu trafiğinde ise yüzde 10,2 azalış gerçekleşmiştir.

2018 yılında iç hatta 0,7 azalış, dış hatta ise yüzde 7,6 artış gerçekleşmiş olup; toplam yolcu trafiğinde ise yüzde 0,3 artış gerçekleşmiştir.

Yük trafiğinde; 2019 yılında iç hatlarda yüzde 8,3 azalış, dış hatlarda ise yüzde 17,1 artış gerçekleşmiş olup; toplam yük trafiğinde ise yüzde 2,3 azalış gerçekleşmiştir.

2018 yılında iç hatlarda yüzde 2,6 azalış, dış hatlarda ise yüzde 11,7 artış gerçekleşmiş olup; toplam yük trafiğinde ise yüzde 19,5 azalış gerçekleşmişti.

Kargo trafiğinde; 2019 yılında iç hatlarda yüzde 5,5 azalış, dış hatlarda ise yüzde 460,6 artış gerçekleşmiş olup; toplam yük trafiğinde ise yüzde 13,1 artış gerçekleşmiştir.

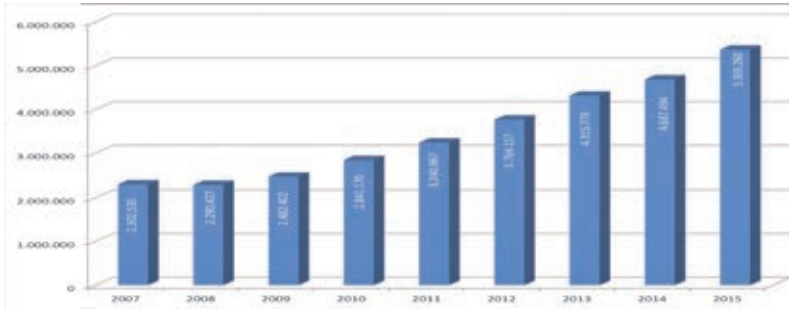
2018 yılında iç hatlarda yüzde 30 azalış, dış hatlarda ise yüzde 32 artış gerçekleşmiş olup; toplam kargo trafiğinde ise yüzde 28 azalış gerçekleşmişti.

Tablo VI.5 Uçak, Yolcu, Yük ve Kargo Trafiği (2018-2019)

Havayolları	2018 YILI ARALIK SONU			2019 YILI ARALIK SONU			2019 / 2018 (%)		
	İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam
Tüm Uçak Trafiği	35.359	5.808	41.167	34.147	6.511	40.658	-3,4	12,1	-1,2
Ticari Uçak Trafiği	30.512	4.960	35.472	25.724	6.183	31.907	-15,7	24,7	-10,1
Yolcu Trafiği (Gelen-Giden)	4.929.255	701.419	5.630.674	4.306.031	751.757	5.057.788	-12,6	7,2	-10,2
Yük Trafiği (	37.161	10.847	48.008	34.059	12.702	46.761	-8,3	17,1	-2,6
Bagaj+Kargo+Posta) (TON)	3.051	126	3.177	2.884	709	3.593	-5,5	460,6	13,1
Kargo Trafiği (TON)									

Kaynak: Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Grafik VI.1 Adana Hava Limanı Yıllara Göre Yolcu Trafiği (2010-2019)

Tablo VI.6 Gelen-Giden Yolcu Sayısına göre İlk 10 Havalimanı (2019)

Sıra	Havalimanı	Gelen-Giden Yolcu Sayısı
1	İstanbul Atatürk	68.346.784
2	İstanbul Sabiha Gökçen(*)	34.133.617
3	Antalya	31.703.864
4	Ankara Esenboga	16.740.003
5	İzmir Adnan Menderes	13.410.378
6	Adana	5.630.674
7	Muğla Dalaman	4.551.490
8	Muğla Milas-Bodrum	4.176.112
9	Trabzon	4.028.563
10	Gaziantep	2.637.027

2019 yılı gelen-giden yolcu sayısı toplamına göre havalimanı sıralamasına göre toplam 56 havalimanı arasında Adana Havalimanı 5.630.674 yolcu ile 6. sırada yer almıştır.

VII. TARIM ve HAYVANCILIK

VII.1 Hayvancılık ve Arıcılık

VII.1.1 Arıcılık

Tablo VII.1’de 2015-2019 yıllarında ait arı kovanı sayıları ile bal ve bal mumu kg miktarları yer almaktadır. Türkiye bal üretimini yüzde 10’u Adana ilinde üretilmekte olup; iller sıralamasında yüzde 15,6 üretim payı ile Ordu, yüzde 13,4 üretim payı ile Muğla illerinin ardından üçüncü sıradadır.

2019 yılında bir önceki yıla göre eski usul kovan sayısında yüzde 143,6 artış, yeni usul kovan sayısında da yüzde 1,3 artış gerçekleşmiştir. Bal üretiminde ise 2019 yılında yüzde 1,2 artış, balmumu üretiminde ise yüzde 4,3 azalış gerçekleşmiştir. Arıcılık yapan işletme sayısında ise 2019 yılında yüzde 1,9 artış gerçekleşmiş olup; 2018 yılında yüzde 2,4 azalış gerçekleşmişti.

Tablo VII.1 Arıcılık (2015-2019)

Yıl	Arıcılık yapan işletme sayısı (adet)	Yeni kovan sayısı	Eski kovan	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
2015	2.465	480.808	464	481.272	9.763	381
2016	2.439	473.432	487	473.919	9.477	376
2017	2.290	453.471	1.297	454.768	10.729	358
2018	2.236	460.527	1.460	461.987	10.941	531
2019	2.279	466.382	3.556	469.938	11.077	508
Bir Önceki Yıla Göre % Değişim						
Yıl	Arıcılık yapan işletme sayısı (adet)	Yeni kovan sayısı	Eski kovan	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
2015	5,5	5,5	-78,7	5,1	0,5	-4,3
2016	-1,1	-1,5	5,0	-1,5	-2,9	-1,3
2017	-6,1	-4,2	166,3	-4,0	13,2	-4,6
2018	-2,4	1,6	12,6	1,6	2,0	48,1
2019	1,9	1,3	143,6	1,7	1,2	-4,3

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

VII.1.2 Kümes Hayvancılığı

Tablo VII.2’de 2015-2019 yılları kümes hayvanları sayısı yer almaktadır. Tabloda görüldüğü üzere bölgemizde kümes hayvancılığında en fazla et tavuğu yetiştiriciliği ile uğraşılmaktadır. Tabloda yer alan bir önceki döneme göre değişim oranları incelendiğinde, et tavuğunda 2019 yılında yüzde 4,9 azalış gerçekleşmişken, 2018 yılında yüzde 4,6 artış gerçekleşmişti.

Toplam kümes hayvanı sayısında ise 2019 yılında yüzde 9,3 azalış gerçekleşmiş olup; 2018 yılında yüzde 5 artış gerçekleşmişti.

Tablo VII.2 Kümes Hayvanları Sayısı (2015-2019)

Hayvan Adı	Kümes Hayvanları Sayısı					Bir Önceki Yıla Göre Değişim			
	2015	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Et Tavuğu	3.500.310	3.455.945	6.039.740	6.315.554	6.006.135	-1,3	74,8	4,6	-4,9
Yumurta Tavuğu	725.267	756.988	860.515	920.694	550.485	4,4	13,7	7,0	-40,2
Hindi	2.510	2.889	2.310	2.592	2.519	15,1	-20,0	12,2	-2,8
Kaz	2.837	3.044	3.029	8.921	17.629	7,3	-0,5	194,5	97,6
Ördek	2.477	2.505	2.065	2.220	2.072	1,1	-17,6	7,5	-6,7
Toplam	4.233.401	4.221.371	6.907.659	7.249.981	6.578.840	-0,3	63,6	5,0	-9,3

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

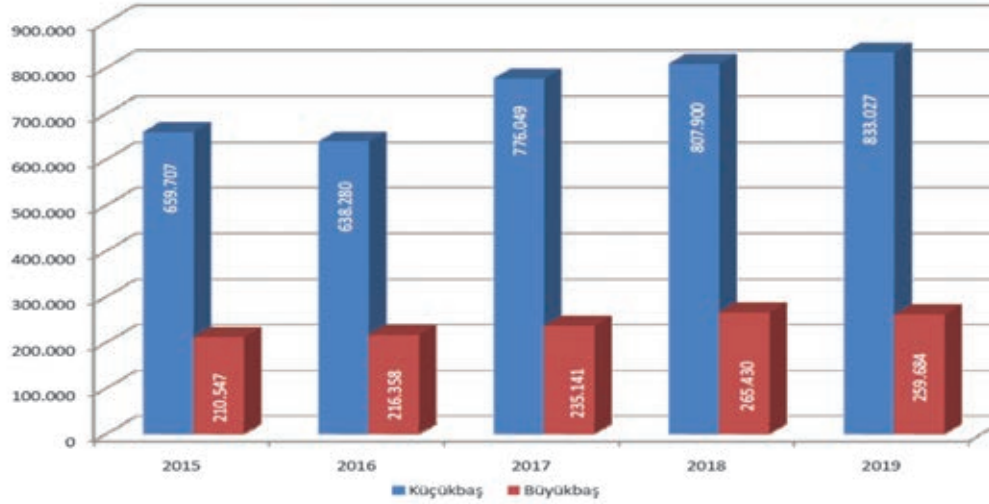
VII.1.3 Canlı Hayvan Varlığı

Adana ilinde 2019 yılı itibariyle hayvan sayısının yüzde 73,2'si küçükbaş, yüzde 26,8'i de büyükbaş hayvan varlığından oluşmaktadır. Bir önceki yıl hayvan varlığının yüzde 75,3'ü küçükbaş, yüzde 24,7'si ise büyükbaş hayvanlardan oluşmaktaydı.

Adana ilinde özellikle son yıllarda hayvan varlığında önemli artışlar gerçekleşmiştir. Bunun en büyük nedeninin bölgemizde büyükbaş hayvancılığa yapılan yatırımlardaki artışlar olduğu düşünülmektedir. Ülkemizin hayvancılık alanında önemli yetiştiricilik çiftlikleri Adana ilinde bulunmaktadır.

Tablo VII.3 Adana ili Yıllara Göre Canlı Hayvan Varlığı (2015-2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Küçükbaş	659.707	638.280	776.049	807.900	833.027
Büyükbaş	210.547	216.358	235.141	265.430	259.684
Toplam	870.254	854.638	1.011.190	1.073.330	1.073.330
Bir Önceki Yıla Göre % Değişim (Küçükbaş)	-7,1	-3,2	21,6	4,1	3,1
Bir Önceki Yıla Göre % Değişim (Büyükbaş)	5,8	2,8	8,7	12,9	-2,2
Bir Önceki Yıla Göre % Değişim (Toplam)	-4,3	-1,8	18,3	6,1	0,0

Grafik VII.1 Canlı Hayvan Varlığının Dağılımı (2015-2019)**VII.2 Tarım****VII.2.1 Arazi Varlığı**

Adana ili iklim yapısı itibariyle sebze ve meyvecilik için elverişlidir. Son yıllarda meyvecilikte elde edilen gelirin artması, yöre çiftçisini bu sektörde yatırım yapmaya teşvik etmiş bunun yanında zeytincilikte de gelişme kaydetmiştir.

İlimizin toplam arazi varlığı 1 milyon 403 bin hektar olup; 2019 yılı itibariyle bu arazinin yüzde 33,9'u tarım arazisinden oluşmaktadır. Bir önceki yıl yüzde 34,6 idi.

Tablo VII.4 Arazi Varlığı (Dekar) (2018-2019)

Tarım Alanı	2018	2019	% Değişim
Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkileri Alanı	742.080	785.261	5,8
Nadas Alanı	90.263	87.710	-2,8
Sebze Alanı	346.194	335.445	-3,1
Süs Bitkileri Alanı	1.500	1.499	-0,1
Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı	3.680.978	3.556.627	-3,4
Toplam Tarım Alanı (Dekar)	4.861.015	4.766.542	-1,9
Toplam Arazi Varlığı (Hektar)	1.403.000		

Tablo VII.5'te yer alan iller bazında ekilen alan sıralamasında Adana ili 2019 yılında toplam 4.766.542 dekar ile 11'inci sırada yer almaktadır. 2018 yılında 4.861.015 dekar yine ile 11'inci sıradaydı.

Tablo VII.5 İller Bazında Ekilen Alan Sıralaması (Dekar) (2019)

İller	Toplam alan	Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı		Sebze bahçeleri	Meyveler, içecek ve baharat bitkileri	Süs Bitkileri
		Ekilen alan	Nadas			
Konya	18 763 439	14 603 544	3 316 077	282 260	560 726	832
Ankara	11 545 981	7 873 764	2 936 645	419 315	315 976	281
Şanlıurfa	10 729 252	7 246 399	1 683 737	194 232	1 604 859	25
Sivas	7 910 473	4 835 509	3 023 671	10 492	40 801	-
Yozgat	6 151 062	4 726 317	1 340 525	28 369	55 851	-
Kayseri	5 864 225	3 832 659	1 459 216	359 562	212 788	-
Eskişehir	5 573 062	3 892 433	1 533 156	102 232	44 856	385
Diyarbakır	5 530 139	5 070 217	121 407	124 784	213 731	-
Çorum	5 303 602	3 773 654	1 319 112	118 271	92 565	-
Manisa	4 931 966	2 307 057	122 869	326 057	2 175 058	925
Adana	4 766 542	3 556 627	87 710	335 445	785 261	1 499
Türkiye	230 949 238	153 873 226	33 873 817	7 899 063	35 250 703	52 429

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Adana ilinin önemli tarım ürünleri olarak soya, mısır, yerfıstığı, narenciye, karpuz, pamuk, buğday ve bal olarak sıralayabiliriz. Tablo VII.6'da önemli tarım ürünlerinin 2018 ve 2019 yılları Türkiye üretimindeki payları görülmektedir. Buna göre 2018 yılında Türkiye'deki soya üretiminin yüzde 59,7'si ilimizde üretilmekte olup; 2018 yılı üretim payı yüzde 56,6 idi. Ardından yerfıstığı üretimi gelmekte olup; 2019 yılı ülkemiz üretimi içindeki payı 53,4 iken 2018 yılı üretim payı yüzde 56,9 idi. Bunun yanında ilimizin önemli tarım ürünleri arasında olan narenciyenin 2019 yılında Türkiye narenciye üretimi içindeki yüzde 32 olup; bir önceki yıl üretim payı yüzde 28,5 idi. Diğer yandan Türkiye karpuz üretiminin yüzde 32'si, mısır üretiminin yüzde 12'si, pamuk üretiminin yüzde 9,3'ü ve buğday üretiminin ise yüzde 3,2'si ilimizde üretilmektedir. Tarımsal ürünlerin yanı sıra, Adana ili arıcılıkta da önemli merkez konumunda olup; ülkemiz bal üretiminin yüzde 10,1'i ilimizde üretilmektedir.

Tablo VII.6 Türkiye-Adana Tarım Arazilerinin Dağılımı (2018-2019)

ÜRÜNLER	TÜRKİYE		ADANA		2018 Yılı	2019 Yılı
	Üretim Ton		Üretim Ton		Adana'nın	Adana'nın
	2018	2019	2018	2019	Üretim Payı %	Üretim Payı %
BUĞDAY	16.500.000	15.850.000	681.736	502.378	4,1	3,2
MISIR	5.700.000	6.000.000	842.697	717.802	14,8	12,0
PAMUK	3.546.600	3.014.000	284.478	281.767	8,0	9,3
SOYA	140.000	150.000	79.254	89.594	56,6	59,7
YER FISTIĞI	173.835	169.328	98.834	90.424	56,9	53,4
KARPUZ	4.903.019	4.748.020	1.673.998	1.519.785	34,1	32,0
NARENCİYE	4.902.052	4.301.415	1.398.219	1.375.521	28,5	32,0
BAL	107.920	109.330	10.941	11.077	10,1	10,1

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

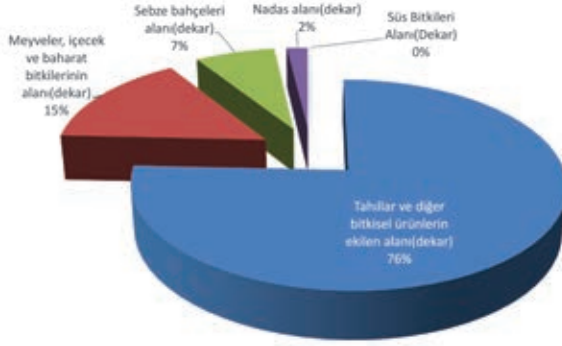
Adana ili toplam tarım arazisi, 2019 yılı itibarıyla 4.766.542 dekar olup; bu arazinin yüzde 75,6'sı tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin ekilen alanına aittir. Yüzde 14,4'ü meyveler, içecek ve baharat bitkilerinin alanını oluşturmaktadır. 2019 yılına göre toplam ekilen alanda yüzde 1,9 azalış gerçekleşmiştir.

Tablo VII.7 Türkiye-Adana Tarım Arazilerinin Dağılımı (2018-2019)

TARIM ALANLARI	Türkiye	Adana	TÜRKİYE			ADANA		
			2018 Yılı % Dağılım	2019 Yılı % Dağılım	% Değişim	2018 Yılı % Dağılım	2019 Yılı % Dağılım	% Değişim
Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin ekilen alanı(dekar)	153.873.226	3.556.627	66,5	66,6	-0,3	75,7	74,6	-3,4
Meyveler, içecek ve baharat bitkilerinin alanı(dekar)	35.250.703	785.261	14,9	15,3	1,8	15,3	16,5	5,8
Sebze bahçeleri alanı(dekar)	7.899.063	335.445	3,4	3,4	0,8	7,1	7,0	-3,1
Nadas alanı(dekar)	33.873.817	87.710	15,1	14,7	-3,6	1,9	1,8	-2,8
Süs Bitkileri Alanı(Dekar)	52.429	1.499	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0	-0,1
Toplam Alan(dekar)	230.949.238	4.766.542	100,0	100,0	-0,5	100,0	100,0	-1,9

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik VII.2 Tarım Alanının Dağılımı (2019 Yılı)

VII.2.2-Adana İli Sebze Ekim Alanı ve Üretim Miktarı

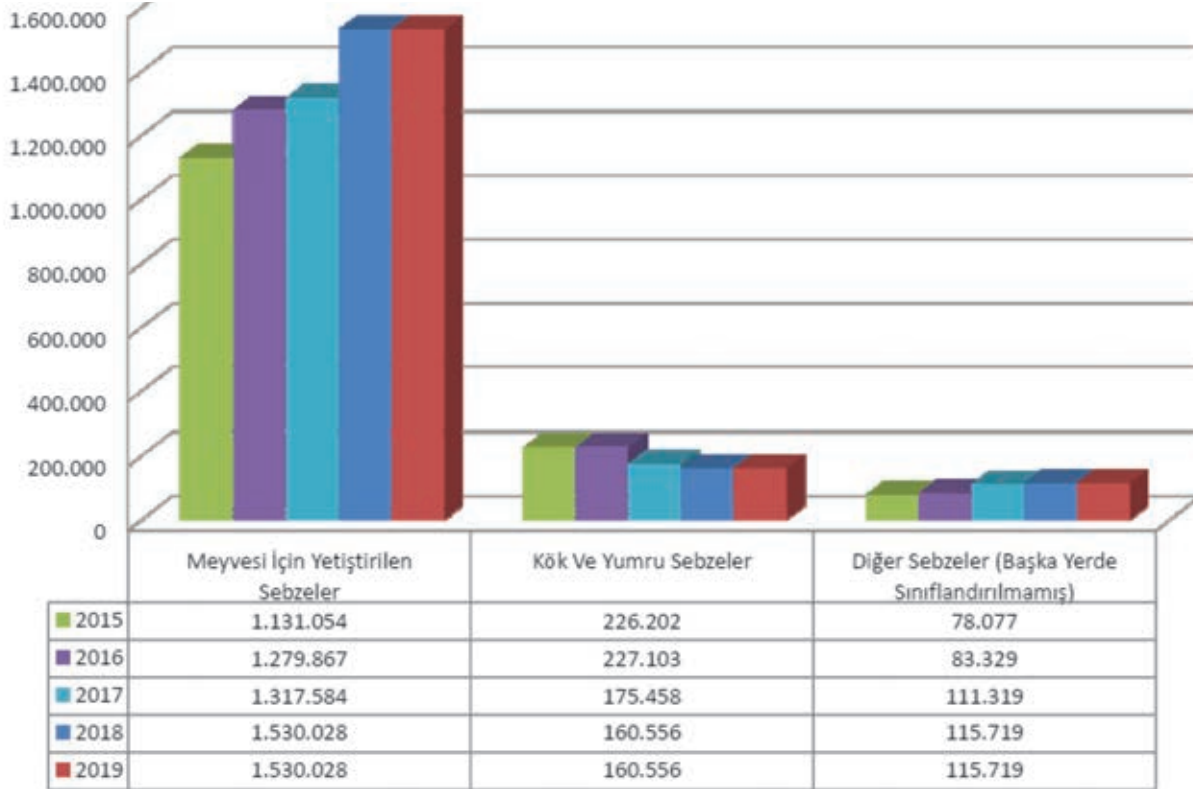
Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, Tablo VII.8 ve 9'da Adana ili sebze yetiştiriciliği verileri yer almakta olup; 2019 yılında bir önceki yıla göre sebze ekilen alanda yüzde 3, üretimde de yüzde 2 azalış gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise bir önceki yıla göre sebze ekilen alanda yüzde 12, üretimde de yüzde 13 artış gerçekleşmişti. Ekilen alanlar incelendiğinde 2019 yılında kök ve yumru sebzelerde yüzde 1 oranda artış gerçekleşmiş olup, Meyvesi İçin Yetiştirilen Sebzelerde yüzde 4 ve Diğer Sebzeler yüzde 1 azalış gerçekleşmiştir. Üretim çeşidine göre üretimlerin genel toplamdaki payları incelendiğinde, 2019 yılında en fazla pay ekilen alanda yüzde 84,2 ve üretimde de yüzde 75,5 pay ile “Meyvesi İçin Yetiştirilen Sebzeler” grubuna aittir. Bu grubun bir önceki yıl üretim payı, aynı ekilen alanda 76,3 üretimde yüzde 85,7 idi.

Üretim çeşidine göre üretimlerin genel toplamdaki payları incelendiğinde, 2019 yılında en fazla pay ekilen alanda yüzde 84,2 ve üretimde de yüzde 75,5 pay ile “Meyvesi İçin Yetiştirilen Sebzeler” grubuna aittir. Bu grubun bir önceki yıl üretim payı, aynı ekilen alanda 76,3 üretimde yüzde 85,7 idi.

Tablo VII.8 Adana İli Sebze Ekim Alanı ve Üretim Miktarı (2018-2019)

Grup Adı	2018		2019		2019/2018 % Değişim	
	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)
Kök Ve Yumru Sebzeler	38.388	160.556	38.871	162.798	1	1
Meyvesi İçin Yetiştirilen Sebzeler	265.544	1.530.028	254.633	1.484.394	-4	-3
Diğer Sebzeler (Başka Yerde Sınıflandırılmamış)	44.310	115.719	43.838	115.142	-1	0
Toplam	348.242	1.806.303	337.342	1.762.334	-3	-2
Grup Adı	2018		2019			
	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)		
Kök Ve Yumru Sebzeler	11,0	8,9	11,5	9,2		
Meyvesi İçin Yetiştirilen Sebzeler	76,3	84,7	75,5	84,2		
Diğer Sebzeler (Başka Yerde Sınıflandırılmamış)	12,7	6,4	13,0	6,5		
Toplam Sebze	100,0	100,0	100,0	100,0		

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (örtüaltı dahildir)

Grafik - VII.3 Sebze Ürünleri Üretiminin Dağılımı (2015-2019) (ton)

Sebze çeşitlerine göre üretim payları Tablo VII.9'da incelendiğinde, en önemli sebze ekiminin karpuzda gerçekleştiği, ardından kavun, domates ve kuru soğan üretimlerinin sıralandığı görülmektedir. Karpuzun 2019 yılı Türkiye üretimi içindeki payı yüzde 32'dir.

Adana ilinde önemli bir paya sahip karpuzun ilin toplam sebze üretimi içindeki payı yüzde 49,2 olarak gerçekleşmiş olup; 2018 yılı payı yüzde 55,7 idi. Diğer önemli paya sahip kavunun ise 2019 yılında üretim payı yüzde 12,5 olarak gerçekleşmiş olup; 2018 yılında yüzde 11,2 idi.

Tablo VII.9 Adana İli Çeşitlerine Göre Sebze Ekim Alanı ve Üretim Miktarı (2018-2019)

Grup Adı	Ürün adı	2018		2019		2019/2018 %Değişim		2018 Yılı Pay %		2019 Yılı Pay %	
		Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)
Kök Ve Yumru Sebzeler	Soğan (Taze)	1.275	2.230	1.610	2.930	26,3	31,4	0,4	0,1	0,5	0,2
	Soğan (Kuru)	34.863	153.307	35.141	155.006	0,8	1,1	10,0	8,5	10,4	8,8
	Sarımsak (Taze)	50	40	50	40	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Sarımsak (Kuru)	570	689	400	510	-29,8	-26,0	0,2	0,0	0,1	0,0
	Pırasa			70	112			0,0	0,0	0,0	0,0
Meyvesi İçin Yetiştirilen Sebzeler	Turp (Kırmızı)	1.630	4.290	1.600	4.200	-1,8	-2,1	0,5	0,2	0,5	0,2
	Domates (Sofralık)	23.643	119.973	34.086	194.073	44,2	61,8	6,8	6,6	10,1	11,0
	Hıyar (Sofralık)	4.956	22.746	5.223	25.563	5,4	12,4	1,4	1,3	1,5	1,5
	Biber (Salçalık, Kappa)	20.735	106.372	19.180	105.668	-7,5	-0,7	6,0	5,9	5,7	6,0
	Biber (Dolmalık)	60	90	50	75	-16,7	-16,7	0,0	0,0	0,0	0,0
	Biber (Sivri)	5.225	17.599	4.289	14.980	-17,9	-14,9	1,5	1,0	1,3	0,9
	Bamya	1.080	1.186	1.040	1.123	-3,7	-5,3	0,3	0,1	0,3	0,1
	Patlıcan	5.743	32.235	5.880	33.076	2,4	2,6	1,6	1,8	1,7	1,9
	Kabak (Sakız)	2.855	9.809	2.865	9.774	0,4	-0,4	0,8	0,5	0,8	0,6
	Bal Kabağı			20	130			0,0	0,0	0,0	0,0
	Bezelye (Taze)	3.836	4.021	3.365	3.687	-12,3	-8,3	1,1	0,2	1,0	0,2
	Fasulye (Taze)	4.543	3.335	4.978	3.654	9,6	9,6	1,3	0,2	1,5	0,2
	Bakla (Taze)	3.561	4.047	3.795	4.500	6,6	11,2	1,0	0,2	1,1	0,3
	Börtülce (Taze)	100	60	100	60	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Kavun	44.321	202.233	46.086	220.112	4,0	8,8	12,7	11,2	13,7	12,5
	Karpuz	144.886	1.006.322	123.676	867.919	-14,6	-13,8	41,6	55,7	36,7	49,2
Diğer Sebzeler (Başka Yerde Sınıflandırılmamış)	Karnabahar	2.210	5.657	2.195	5.640	-0,7	-0,3	0,6	0,3	0,7	0,3
	Brokoli	904	1.890	925	1.950	2,3	3,2	0,3	0,1	0,3	0,1
	Lahana (Beyaz)	5.080	18.595	5.250	19.640	3,3	5,6	1,5	1,0	1,6	1,1
	Lahana (Kırmızı)	3.196	9.438	3.305	9.735	3,4	3,1	0,9	0,5	1,0	0,6
	Marul (Kıvrıkcık)	2.100	6.300	2.150	6.450	2,4	2,4	0,6	0,3	0,6	0,4
	Marul (Göbekli)	18.248	51.512	17.361	49.231	-4,9	-4,4	5,2	2,9	5,1	2,8
	Marul (Aysberg)	3.150	12.600	3.140	12.560	-0,3	-0,3	0,9	0,7	0,9	0,7
	Enginar	755	1.750	500	1.200	-33,8	-31,4	0,2	0,1	0,1	0,1
	İspanak	4.537	4.371	5.030	5.223	10,9	19,5	1,3	0,2	1,5	0,3
	Maydonoz	1.250	1.175	1.260	1.177	0,8	0,2	0,4	0,1	0,4	0,1
	Roka	900	810	900	810	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0
	Tere	800	640	800	640	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0
	Nane	1.180	981	1.022	886	-13,4	-9,7	0,3	0,1	0,3	0,1
Genel Toplam		348.242	1.806.303	337.342	1.762.334	-3,1	-2,4	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (örtüaltı dahildir)

VII.2.3- Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Ekim Alanı ve Üretim Miktarı

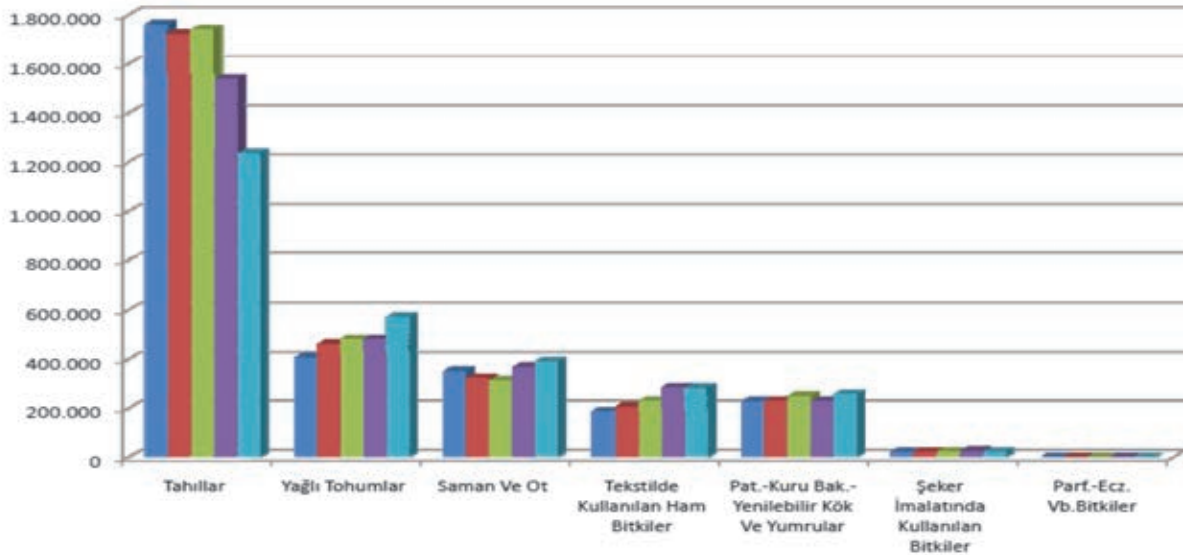
Adana ili Türkiye tarımında tahıl ürünlerinde önemli yer teşkil etmektedir. Ülkemizin 2019 yılında mısır üretiminin yüzde 12'si, buğday üretiminin yüzde 3,2'si Adana ilinden karşılamaktadır.

Diğer yandan ülke üretimimizin, endüstriyel bitkiler arasında yer alan pamuğun yüzde 9,3'ü, yağlı tohumlar grubunda olan soyanın yüzde 59,7'si ve yer fıstığının da yüzde 53,4'ü Adana ilinde üretilmektedir.

Tablo VII.10'da Adana ili tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerinin 2018-2019 yılları ekilen alan, üretim miktarları ve verim değerleri yer almaktadır. Ürün gruplarına bakıldığında en fazla ekilen ürün grubunun tahıllar olduğu görülmektedir. 2019 yılında tahılların toplam içindeki üretim payı yüzde 44,8, ekilen alan payı ise yüzde 43,5'tir. 2018 yılı payı ise üretimde yüzde 52,6; ekilen alan payı ise yüzde 52,1 idi. Tahıl grubunda da en önemli üretim payına sahip mısırın, 2019 yılında Tahıllar üretiminin içindeki payı yüzde 58,1 olup; buğday üretiminin yüzde 40,7'dir.

Grafik VII.4'te ise 2015-2019 yılları tarla ürünleri üretimin dağılımı görülmektedir.

Grafik - VII.4 Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerinin Üretiminin Dağılımı (2015-2019)(ton)

Tablo VII.10 Adana İli Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı, Üretimi ve Verimi (2018-2019)

Ürün adı	2018			2019			2019/2018 %		2018 Yılı Pay %		2019 Yılı Pay %	
	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Ekilen alan (dekar)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)
Parfümeri-Eczacılık Vb.Bitkiler-Sekerpancari Ve Yem Bitkileri Tohumları	144	38	835	167	27	1.068	15,97	-28,95	0,00	0,00	0,00	0,00
Oğulotu (Melissa)	50	23	460	28	13	464	-44,00	-43,48	0,00	0,00	0,00	0,00
Adaçayı	85	13	153	10	4	400	-88,24	-69,23	0,00	0,00	0,00	0,00
Lavanta	9	2	222	10	10	204	1333,33	400,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Potates-Kuru Baklagiller-Yenilebilir Kık Ve Yumrular	138.672	228.137	3.663	115.086	257.054	3.998	-17,01	12,68	2,84	7,80	2,42	9,33
Potates (Diğer)	64.033	219.076	3.421	66.761	251.408	3.766	4,26	14,76	1,31	7,49	1,40	9,12
Nohut	62.810	7626	121	37.820	4.434	117	-39,79	-41,86	1,29	0,26	0,80	0,16
Fasulye (Kuru)	11.829	1435	121	10.505	1.212	115	-11,19	-15,54	0,24	0,05	0,22	0,04
Saman Ve Ot	151.179	367.469	15.152	167.089	390.776	13.113	10,52	6,34	3,10	12,56	3,51	14,18
Yonca (Yeşil Ot)	10.670	17791	1.667	11.840	19.780	1.671	10,97	11,18	0,22	0,61	0,25	0,72
Korunga (Yeşil Ot)	2.500	900	360	2.500	900	360	0,00	0,00	0,05	0,03	0,05	0,03
Yulaf (Yeşil Ot)	650	650	1.000	322	322	1.000	-50,46	-50,46	0,01	0,02	0,01	0,01
Sorgum (Yeşil Ot)	662	1.501	2.267	2.213	3.689	1.667	234,29	145,77	0,01	0,05	0,05	0,13
Triticale (Yeşil Ot)	600	300	500	600	300	500	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01
Mısır (Silajlık)	58.567	277.785	4.743	61.816	281.424	4.553	5,55	1,31	1,20	9,49	1,30	10,21
Fig (Adi) (Yeşil Ot)	76.650	65.230	851	86.889	82.159	946	13,36	25,95	1,57	2,23	1,83	2,98
İtalyan Çiemi (Yemlik)	880	3.312	3.764	909	2.196	2.416	3,30	-33,70	0,02	0,11	0,02	0,08
Şeker İmalatında Kullanılan Bitkiler	6.140	25.531	4.158	3.600	22.000	6.111	-41,37	-13,83	0,13	0,87	0,08	0,80
Şekerpancari	6.140	25.531	4.158	3.600	22.000	6.111	-41,37	-13,83	0,13	0,87	0,08	0,80
Tahıllar	2.541.548	1.540.003	2.728	2.069.562	1.235.151	2.661	-18,57	-19,80	52,06	52,63	43,51	44,81
Buğday (Durum)	933	169	181	1.018	184	181	9,11	8,88	0,02	0,01	0,02	0,01
Buğday (Diğer)	1.748.167	681.736	390	1.350.341	502.378	372	-22,76	-26,31	35,81	23,30	28,39	18,22
Mısır (Dane)	739.429	842697	1.140	665.644	717.802	1.078	-9,98	-14,82	15,15	28,80	14,00	26,04
Arpa (Diğer)	50.547	14796	293	50.497	14.289	286	-0,10	-3,43	1,04	0,51	1,06	0,52
Çavdar	1.141	251	220	1.161	255	220	1,75	1,59	0,02	0,01	0,02	0,01
Yulaf (Dane)	180	42	233	172	43	250	-4,44	2,38	0,00	0,00	0,00	0,00
Triticale (Dane)	1.151	312	271	729	200	274	-36,66	-35,90	0,02	0,01	-	-
Tekstilde Kullanılan Ham Bitkiler	725.086	284.478	785	749.336	281.767	752	3,34	-0,95	14,85	9,72	15,76	10,22
Pamuk (Kütü)	362.543	206143	569	374.668	205.670	549	3,34	-0,23	7,43	7,05	7,88	7,46
Pamuk (Lif)	362.543	78335	216	374.668	76.097	203	3,34	-2,86	7,43	2,68	7,88	2,76
Yağlı Tohumlar	1.319.007	480.249	2.180	1.651.157	569.828	2.135	25,18	18,65	27,02	16,41	34,72	20,67
Soya	177.830	79254	446	203.249	89.594	441	14,29	13,05	3,64	2,71	4,27	3,25
Yerfıstığı	239.584	98834	413	213.527	90.424	423	-10,88	-8,51	4,91	3,38	4,49	3,28
Ayçiçeği (Yağlık)	521.214	176639	339	844.022	264.852	314	61,93	49,94	10,68	6,04	17,75	9,61
Susam	17.286	1721	100	15.553	1.526	98	-10,03	-11,33	0,35	0,06	0,33	0,06
Aspir	503	101	201	110	19	173	-78,13	-81,19	0,01	0,00	0,00	0,00
Kolza (Kamola)	47	16	340	28	10	357	-40,43	-37,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Pamuk Tohumu (Çiğit)	362.543	123684	341	374.668	123.403	329	3,34	-0,23	7,43	4,23	7,88	4,48
GENEL TOPLAM	4.881.776	2.925.905	29.501	4.755.997	2.756.597	29.838	-2,58	-5,79	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

VII.2.4- Meyve Ağaçları Sayısı ve Meyve Üretimi

2019 yılında toplu meyvelik ekim alanında yüzde 5,8 artış, üretimde ise yüzde 1,5 azalış gerçekleşmiştir. Bir önceki yıl ise toplu meyve ekim alanında yüzde 4,4, üretimde ise yüzde 3,8 artış gerçekleşmişti.

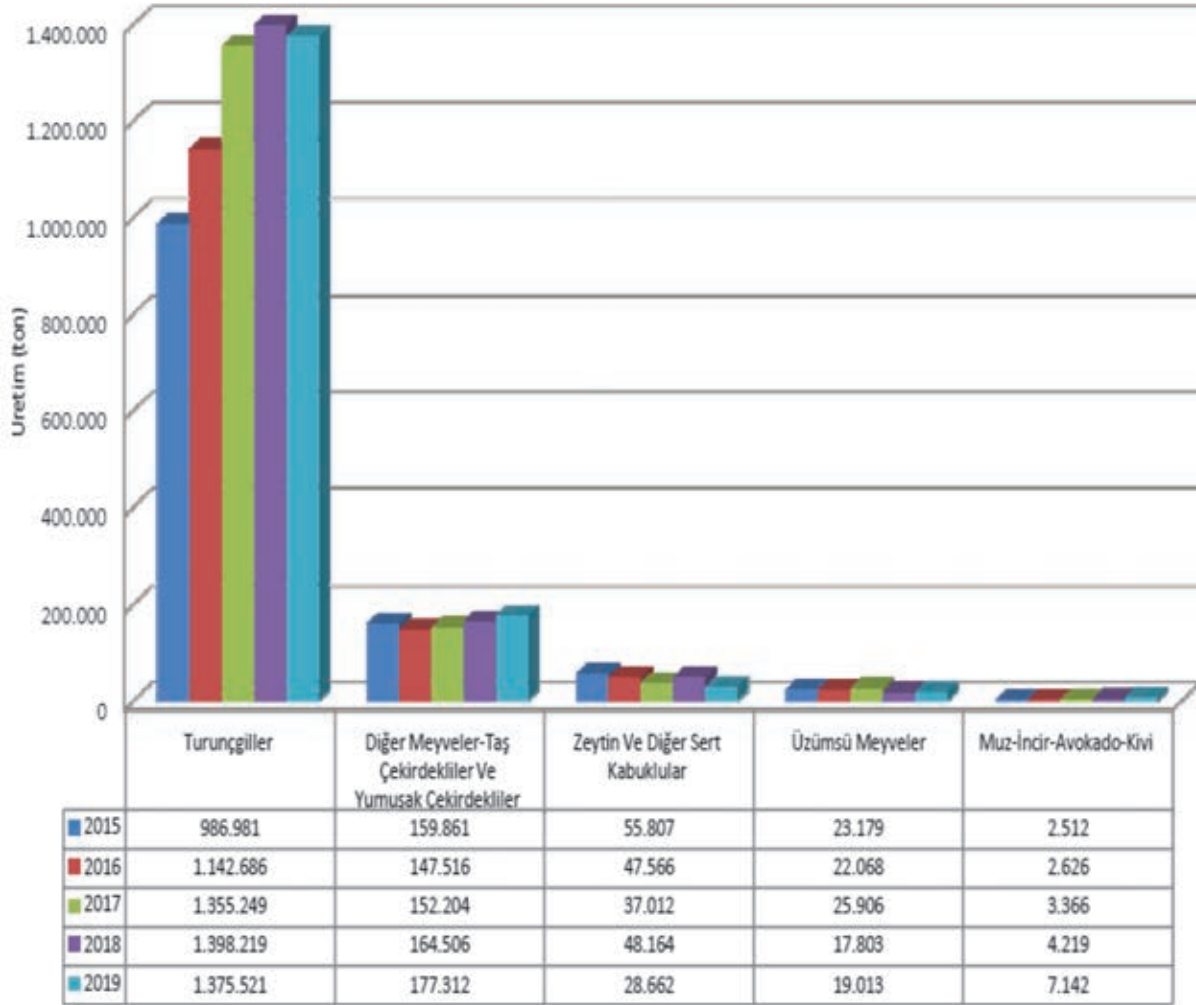
Üretim payları incelendiğinde ise meyve üretiminde en önemli paya turunçgillerin sahip olduğu görülmektedir. Ülke tarımına tahıl ürünlerinin yanında turunçgil üretimi de büyük katkı sağlamaktadır. Ülkemizin narenciye üretiminin yüzde 32'si Adana ilinden karşılanmaktadır.

2019 yılında toplam toplu meyvelik üretimin yüzde 85,6'sı turunçgil meyvelerinden oluşmaktadır. 2018 yılında bu oran yine yüzde 85,6 idi. Diğer önemli ürün grubu olan Diğer Meyvelerin üretim payı ise yüzde 11'dir.

Ürün bazında meyve üretimlerine bakıldığında da portakal, mandalin, altıntop, limon ve zeytin üretimi meyvecilikte önemli paya sahiptir. Toplam meyvelik üretiminde; mandalinin payı yüzde 32,6, portakalın payı yüzde 23, limonun payı yüzde 17,7, altıntopun payı yüzde 12,2 ve zeytinin payı yüzde 1,8'dir.

Grafik - VII.5 Meyve Ürünleri Üretiminin Dağılımı (2015-2019) (ton)

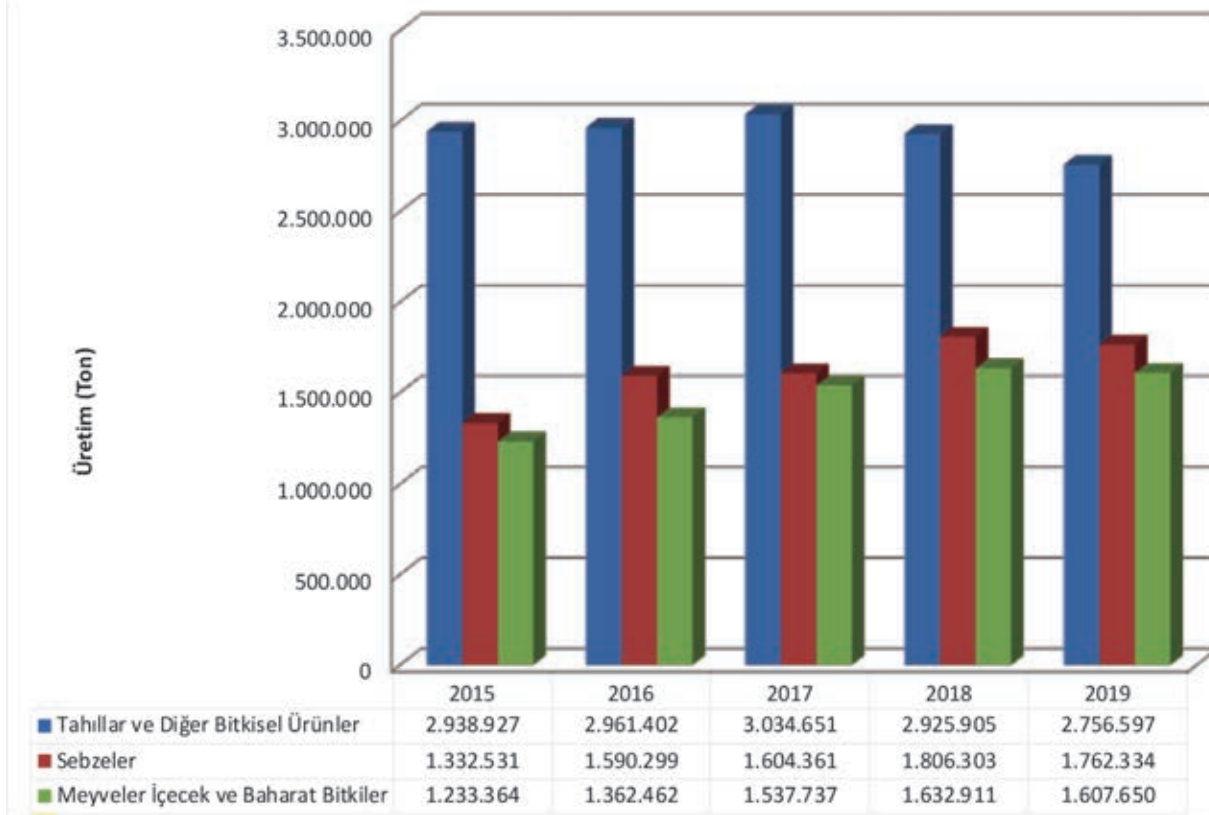

Tablo VII.11 Adana İli Meyve Ağaçları Sayısı ve Meyve Üretimi (2018-2019)

Ürün Grupları	2018 Yılı		2019 Yılı		2019/2018 %		2018 Yılı	2019 Yılı
	Toplu meyveliklerin alanı (dekar)	Üretim (ton)	Toplu meyveliklerin alanı (dekar)	Üretim (ton)	Toplu meyveliklerin alanı (dekar)	Üretim (ton)	Üretim (ton)	Üretim (ton)
Üzümsü Meyveler	37.216	17.803	35.087	19.013	-5,7	6,8	1,1	1,2
Üzüm (Sofralık-Çekirdekli)	36.048	17.624	34.263	18.333	-5,0	4,0	1,1	1,1
Üzüm (Sofralık-Çekirdeksiz)	59	49	59	56	0,0	14,3	0,0	0,0
Üzüm (Kurutmalık-Çekirdekli)	1.094	120	750	613	-31,4	410,8	0,0	0,0
Üzüm (Şaraplık)	15	10	15	11	0,0	10,0	0,0	0,0
Muz-İncir-Avokado-Kivi	3.205	4.219	3.595	7.142	12,2	69,3	9,3	0,4
Avokado	67	-	67	-	0,0	0,0	-	-
Muz	339	2090	729	4940	115,0	136,4	0,1	0,3
Kivi	60	20	60	20	0,0	0,0	0,0	0,0
İncir	2.739	2.109	2.739	2.182	0,0	3,5	0,1	0,1
Turuncgiller	480.432	1.398.219	519.971	1.375.521	8,2	-1,6	85,6	85,6
Portakal (Washington)	44.929	171.652	41.029	138.871	-8,7	-19,1	10,5	8,6
Portakal (Yafa)	778	3.313	600	1.996	-22,9	-39,8	0,2	0,1
Portakal (Diğer)	74.864	241.137	77.094	229.357	3,0	-4,9	14,8	14,3
Mandalina (Satsuma)	27.115	110.819	28.299	101.165	4,4	-8,7	6,8	6,3
Mandalina (Clementin)	16.887	66.338	16.587	58.218	-1,8	-12,2	4,1	3,6
Mandalina (Diğer)	157.104	372.761	169.114	364.360	7,6	-2,3	22,8	22,7
Limon	118.484	238.845	147.126	283.786	24,2	18,8	14,6	17,7
Greyfurt (Altıntop)	40.271	192.266	40.122	196.568	-0,4	2,2	11,8	12,2
Turunc	-	1.088	-	1200		10,3	0,1	0,1
Diğer Meyveler-Taş Çekirdekli ve Yumuşak Çekirdekli	81.003	164.506	83.242	177.312	2,8	7,8	10,1	11,0
Elma (Golden)	2.413	2.645	2.382	2.598	-1,3	-1,8	0,2	0,2
Elma (Starking)	4.783	6.932	4.746	6.870	-0,8	-0,9	0,4	0,4
Elma (Amasya)	1.302	795	1.302	796	0,0	0,1	0,0	0,0
Elma (Granny Smith)	335	876	333	868	-0,6	-0,9	0,1	0,1
Elma (Diğer)	4.084	10.640	3.988	10.131	-2,4	-4,8	0,7	0,6
Armut	1.459	1.930	1.399	1.922	-4,1	-0,4	0,1	0,1
Ayva	190	146	190	152	0,0	4,1	0,0	0,0
Yenidünya	58	174	58	174	0,0	0,0	0,0	0,0
Şeftali (Nektarin)	5.780	11.973	8.500	20.595	47,1	72,0	0,7	1,3
Şeftali (Diğer)	8.082	16.252	6.369	12.921	-21,2	-20,5	1,0	0,8
Erik	7.421	18.229	7.718	19.033	4,0	4,4	1,1	1,2
Kayısı	3.172	3.950	3.903	4.836	23,0	22,4	0,2	0,3
Kiraz	12.893	7.467	12.793	8.518	-0,8	14,1	0,5	0,5
Vişne	57	195	57	196	0,0	0,5	0,0	0,0
Kızılcık	2	221	2	222	0,0	0,5	0,0	0,0
Çilek	952	3.057	1102	3.391	15,8	10,9	0,2	0,2
Anason	-	-	51	3		-	-	0,0
Böğürtlen	33	38	67	89	103,0	134,2	0,0	0,0
Dut	40	451	40	454	0,0	0,7	0,0	0,0
Nar	18.769	67.688	19.143	71.066	2,0	5,0	4,1	4,4
Trabzon Hurması	6.786	8.913	6.712	10.422	-1,1	16,9	0,5	0,6
Hünnap	5	13			-	-	-	0,0
Keçi Boyunu	2.387	1.921	2.387	2.055	0,0	7,0	0,1	0,1
Kekik	-	-	5	1	-	-	-	0,0
Zeytin Ve Diğer Sert Kabuklular	140.363	48.164	143.361	28.662	2,1	-40,5	2,9	1,8
Zeytin (Sofralık)	48.624	6.100	48.664	6.499	0,1	6,5	0,4	0,4
Zeytin (Yağlık)	69.791	35.900	70.711	15.001	1,3	-58,2	2,2	0,9
Badem	12.234	3.324	13.274	4.503	8,5	35,5	0,2	0,3
Ceviz	9.575	2.812	10.712	2.659	11,9	-5,4	0,2	0,2
Çiçek Otu Tohumu	139	28	-	-			0,0	-
GENEL TOPLAM	742.219	1.632.911	785.256	1.607.650	5,8	-1,5	100,0	100,0

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik - VII.5 Meyve Ürünleri Üretiminin Dağılımı (2015-2019) (ton)

VII.2.5- Nitelikli Örtüaltı Tarım Alanları

İlimizde örtüaltı üretimde ağırlıklı olarak alçak tünel uygulaması yapılmaktadır. 2019 yılında toplam örtüaltı üretiminin yüzde 93,6'sı alçak tünel olarak yapılmıştır. Örtüaltı tarımda toplam ekilen alanda bir önceki yıla göre değişimde yüzde 6,5 artış gerçekleşmiş olup; bir önceki yıl yüzde 10,6 artış göstermişti.

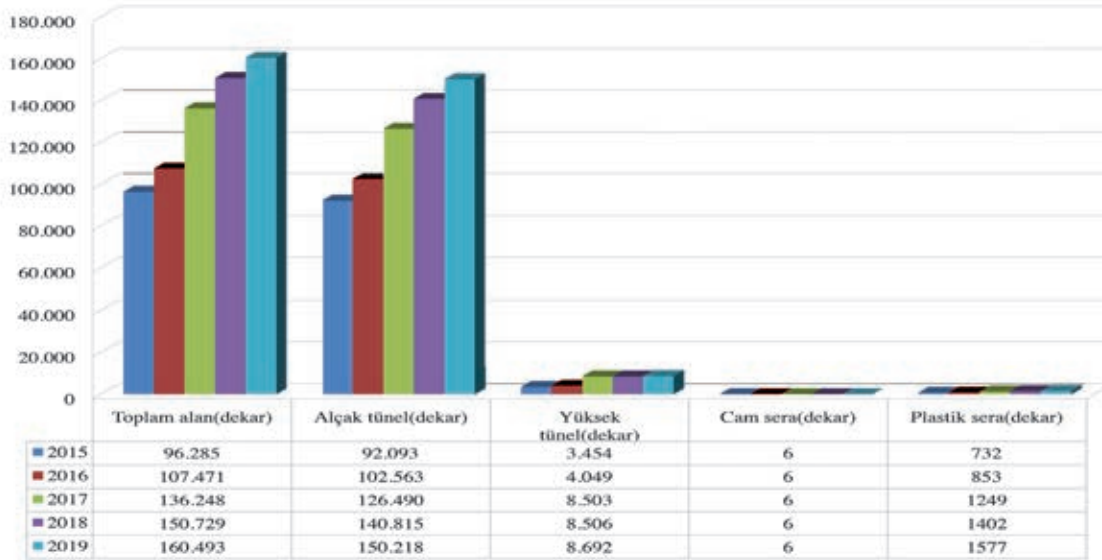
Tablo VII.12 Nitelikli Örtüaltı Tarım Alanları (2018-2019) (Dekar)

Yıl	Alçak tünel (dekar)	Yüksek tünel (dekar)	Cam sera (dekar)	Plastik sera (dekar)	Toplam alan (dekar)
2019	150.218	8692	6	1577	160.493
2018	140.815	8506	6	1402	150.729
2019 (% Dağılım)	93,6	5,4	0,01	1,0	100,0
2018 (% Dağılım)	93,4	5,6	0,01	0,9	100,0
% Değişim (2019/2018)	6,7	2,2	0,00	12,5	6,5

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik VII.7 yıllara göre nitelikli örtüaltı tarım alanları 2015-2019 yılları dağılımı yer almaktadır. Son 5 yılda örtüaltı ekilen alanda yüzde 66,7 artış gerçekleşmiştir.

Grafik VII.7 Yıllara Göre Nitelikli Örtü Altı Tarım Alanları Dağılımı (2015-2019) (ton)

VII.2.6- Örtüaltı Üretim

Tablo VII.8'de örtüaltı türü ve ürün çeşitlerine göre ekilen alan ve üretim miktarları yer almaktadır. İlimizde örtüaltı tarımda sebzeçilik yaygındır.

Örtüaltı üretiminde ürün bazında karpuz, domates ve kavun ağırlıktadır. Karpuzun toplam örtüaltı ekilen alan içinde 2018 yılı payı yüzde 55,8 üretim payı yüzde 62,6'dır. Ardından kavunun toplam örtüaltı ekilen alan içindeki payı 19,2 üretim içindeki payı yüzde 14,5, biberin (Sivri,Salçalık,Kapya) toplam örtüaltı ekilen alan içindeki payı yüzde 4,3, üretim içindeki payı yüzde 6'dır.

2019 yılında bir önceki yıl değişim oranına bakıldığında toplam örtüaltı üretiminde yüzde 8 ve ekilen alanda 6 artış gerçekleşmiştir. 2018 yılında toplam örtüaltı üretiminde ve ekilen alanda da değişim olmamıştır.

Tablo - VII.11 Adana İli Meyve Ağaçları Sayısı ve Meyve Üretimi (2018-2019)

Grup adı	Ürün adı	2018		2019		2019/2018 %		2018		2019	
		Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan	Üretim	Ekilen Alan Payı %	Üretim Payı %	Ekilen Alan Payı %	Üretim Payı %
Örtü Altı (Açık Tünel)	Biber (Salçalık,Kapya)	4.780	51.460	4.780	53.460	0	4	3,2	5,3	3,0	5,1
	Biber (Sivri)	2.775	10.816	1.708	7.089	-38	-34	1,9	1,1	1,1	0,7
	Domates	3.609	22.263	12.620	88.340	250	297	2,4	2,3	8,0	8,5
	Fasulye (Taze)	40	80	40	80	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Hıyar	2.658	14.923	2.603	16.168	-2	8	1,8	1,5	1,6	1,6
	Kabak (Sakoz)	2.050	7.450	2.050	7.450	0	0	1,4	0,8	1,3	0,7
	Karpuz	88.991	652.646	86.055	637.276	-3	-2	59,8	67,5	54,4	61,2
	Kavun	25.205	123.252	29.655	147.353	18	20	16,9	12,8	18,7	14,2
	Marul Kıvrıkcık	1.850	5.550	1.850	5.550	0	0	1,2	0,6	1,2	0,5
	Marul Göbekli	2.457	8.600	2.457	8.600	0	0	1,6	0,9	1,6	0,8
	Marul Iceberg	2.700	10.800	2.700	10.800	0	0	1,8	1,1	1,7	1,0
	Maydanoz	950	855	950	855	0	0	0,6	0,1	0,6	0,1
	Roka	900	810	900	810	0	0	0,6	0,1	0,6	0,1
	Tere	800	640	800	640	0	0	0,5	0,1	0,5	0,1
	Nane	780	741	780	741	0	0	0,5	0,1	0,5	0,1
Örtü Altı (Cam Sera)	Domates	6	80	6	80	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Örtü Altı (Plastik Sera)	Biber (Sivri)	295	2.181	296	2.185	0	0	0,2	0,2	0,2	0,2
	Domates	416	5.945	388	5.813	-7	-2	0,3	0,6	0,2	0,6
	Karpuz			10	40	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0
	Kavun			10	40	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0
Örtü Altı (Yüksek Tünel)	Hıyar	16	152	20	179	25	18	0,0	0,0	0,0	0,0
	Domates	2	6	2	6	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Hıyar	112	732	152	992	36	36	0,1	0,1	0,1	0,1
	Karpuz	2.280	15.030	2.200	14.550	-4	-3	1,5	1,6	1,4	1,4
	Kavun	675	3.113	675	3.113	0	0	0,5	0,3	0,4	0,3
TOPLAM		148.919	966.471	158.279	1.040.556	6	8	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo VII.14 ise örtüaltı kesme çiçek üretimi yer almakta olup 2019 yılında toplam 1 milyon 149 bin m² alanda 61 milyon 950 bin adet kesme çiçek üretilmiştir. Bir önceki yılda da ekilen alan 1 milyon 150 bin m² ve üretim 61 milyon 970 bin adet idi.

Tablo VII.14 Örtüaltı Kesme Çiçek Üretimi (2018-2019)

Grup adı	Ürün adı	2018		2019		2018		2019	
		Ekilen Alan (m2)	Üretim (Adet)	Ekilen Alan (m2)	Üretim (Adet)	Ekilen Alan Payı %	Üretim Payı %	Ekilen Alan Payı %	Üretim Payı %
Örtü Altı (Alçak Tünel)	Gül (Kesme)	270.000	16.200.000	270.000	16.200.000	23,48	26,14	23,50	26,15
Örtü Altı (Plastik Sera)	Gül (Kesme)	55.000	3.300.000	55.000	3.300.000	4,78	5,33	4,79	5,33
	İç Mekan Süs Bitkileri	25.000	1.250.000	25.000	1.250.000	2,17	2,02	2,18	2,02
	Dış Mekan Süs Bitkileri	15.000	750.000	15.000	750.000	1,30	1,21	1,31	1,21
Örtü Altı (Yüksek Tünel)	İç Mekan Süs Bitkileri	285.000	14.250.000	285.000	14.250.000	24,78	22,99	24,80	23,00
	Gül (Kesme)	125.050	7.502.500	125.000	7.500.000	10,87	12,11	10,88	12,11
	Kasımpatı (Krizantem), Kesme	50	2.500	-	-	0,00	0,00	-	-
	Karanfil, Kesme	50	2.500	-	-	0,00	0,00	-	-
	Dış Mekan Süs Bitkileri	374.850	18.712.750	374.000	18.700.000	32,60	30,20	32,55	30,19
TOPLAM		1.150.000	61.970.250	1.149.000	61.950.000	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo VII.15'te Örtüaltı meyvecilikte çilek ve muz üretimi yer almakta olup; toplam ekilen alan 2019 yılında 1.065 dekar olup üretim 6.000 tondur. Sera meyveciliğinde ekilen alan ve üretimde en önemli artış muzda gerçekleşmiştir.

Tablo VII.15 Örtüaltı Meyve Üretimi (2018-2019)

Örtü Altı Türü	Ürün Adı	2018		2019		2019/2018 %		2018		2019	
		Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Ekilen Alan	Üretim	Ekilen Alan Payı %	Üretim Payı %	Ekilen Alan Payı %	Üretim Payı %
Plastik Sera	Muz	261	1.688	404	2.637	54,8	56,2	37,6	45,8	37,9	44,0
Plastik Sera	Çilek	354	1.591	354	1.591	0,0	0,0	50,9	43,1	33,2	26,5
Yüksek Tünel	Muz	78	402	305	1.764	291,0	338,8	11,2	10,9	28,6	29,4
Yüksek Tünel	Çilek	2	8	2	8	0,0	0,0	0,3	0,2	0,2	0,1
TOPLAM		695	3.689	1.065	6.000	53,2	62,6	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

VIII. Sanayi ve Ticaret

VIII.1- Sanayi

Bölge gelişmiş bir kara ve demir yolu ağı ile şehir merkezinde olan havayolu sayesinde yolcu taşımacılığının yanı sıra özellikle dış pazarlar açısından yük taşımacılığında önemli bir üs konumundadır. Bunun yanında Yumurtalık Serbest Bölgesi ile ülkemizin en geniş arazi yapısına sahip ve her türlü altyapısı tamamlanmış olan Organize Sanayi Bölgesindeki yatırımlarda son yıllarda sektörel çeşitlilik açısından geniş dağılım göstermiştir. Ortadoğu ülkelerine yakınlığı açısından da cazibe merkezi konumunda olmasıyla da yeni yerli ve yabancı yatırımcılar için fırsatlar kentidir.

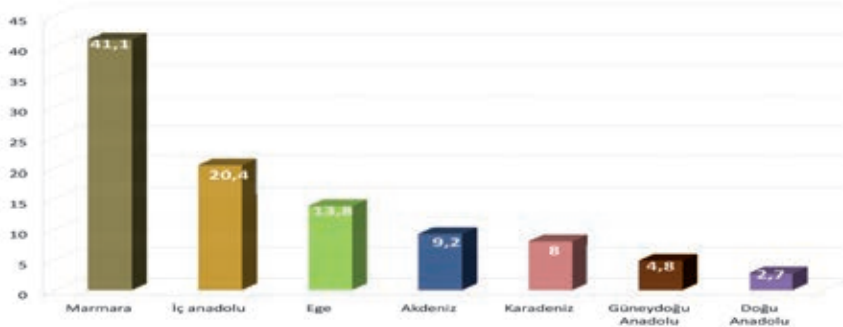
Adana sanayisi büyük ölçekli tekstil firmalarının yanında, hazır giyim, makine alet ve yedek parça sanayisi, otomotiv ve yedek parça, bitkisel yağ, plastik, gıda, çimento ve mobilya sanayi ağırlıktadır.

Diğer yandan Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattı ile Ceyhan-Yumurtalık arasında önemli yatırım fırsatları yakalanmıştır. Özellikle Petrokimya ve buna bağlı sanayi yatırımları ile enerji yatırımlarının bu bölgede yapılabileceği düşünülmektedir.

*Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın 2017 yılı 81 İl Sanayi Durum Raporuna göre, sanayi işletmelerinin %41,1'i Marmara, %20,4'ü İç Anadolu, %13,8'i Ege, %9,2'si Akdeniz, %8'i Karadeniz, %4,8'i Güneydoğu Anadolu, %2,7'si Doğu Anadolu Bölgesinde yer almaktadır.

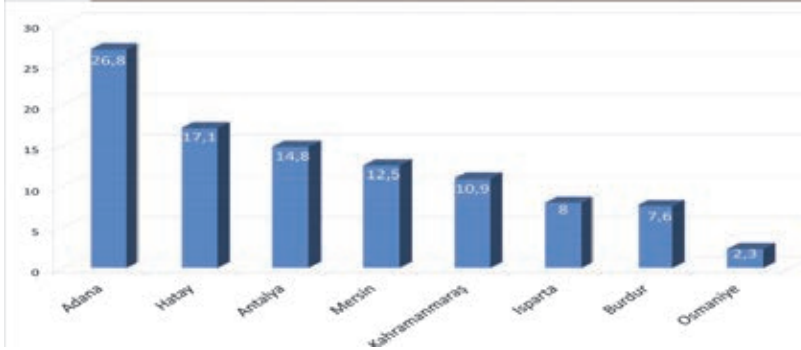
(*Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 81 İl Sanayi Durum Raporu 2017)

Grafik VIII.1. Bölgelere Göre Sanayi İşletmeleri Dağılımı (%)

Akdeniz Bölgesinde yer alan işletme sayısına göre iller sıralandığında, Adana ili sanayi işletmesi sayısı bakımından %26,8'lik oran ile bölgede birinci sırada yer almaktadır.

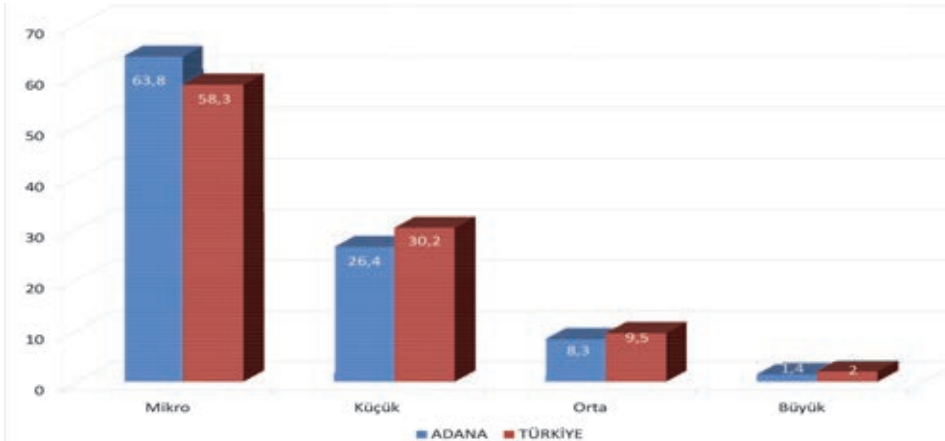
Grafik VIII.2. Akdeniz Bölgesinde Sanayi İşletmelerinin İllere Göre Dağılımı (%)

Adana ilinde bulunan sanayi işletmelerin çalışan sayısına göre, % 63,8'i Mikro, % 26,4'ü Küçük, %8,2'ü Orta, %1,4'ü Büyük Ölçekli işletmelerdir.

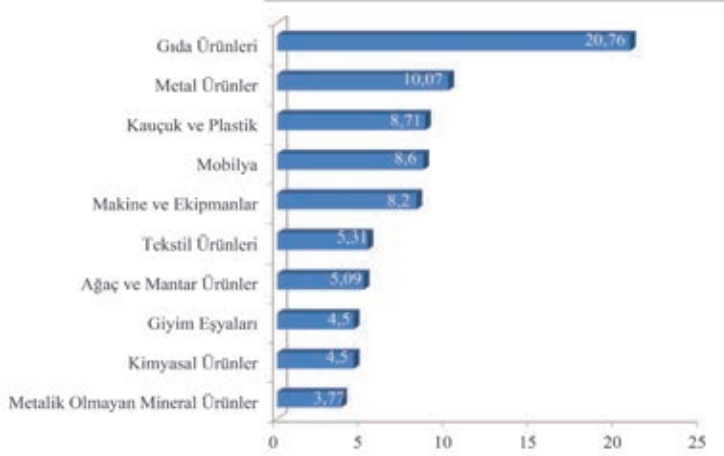
(*Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 81 İl Sanayi Durum Raporu 2017)

Grafik VIII.3. Adana-Türkiye Sanayi İşletmelerinin Ölçeklerine Göre Dağılımı (%)

Kaynak: Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın 2017 yılı 81 İl Sanayi Durum Raporu

Grafik VIII.4. Adana İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı (%) (İlk 10 Sektör)

Tablo VIII.1 Adana İlinde Sanayi Sektöründe İstihdamın Dağılımı (2018)

Sektörler	Çalışan Sayısı	İlin Payı %
Gıda Ürünleri	13.539	17,6
Tekstil Ürünleri	12.835	16,6
Metal Ürünleri	8.413	10,9
Giyim Eşyaları	6.574	8,5
Kauçuk ve Plastik	4.970	6,4
Kimyasal Ürünler	4.827	6,3
Makine ve Ekipmanlar	3.309	4,3
Metalik Olmayan Mineral Ürünler	3.245	4,2
Otomotiv, Treyler	2.292	3,0
Ana Metal	2.232	2,9
Diğer	14.875	19,3
Toplam	77.111	100,0

Kaynak: Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın 2017 yılı 81 İl Sanayi Durum Raporu

VIII.1.1 Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

81 İl Sanayi Durum Raporu(*)'nda Adana ilinde sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı incelendiğinde, ilk sırada yüzde 20,76 ile gıda ürünleri, ikinci sırada 10,07 ile metal ürünleri ve üçüncü sırada ise yüzde 8,71 ile kauçuk ve plastik sektörleri yer almaktadır. Ardından yüzde 8,6 ile mobilya ve yüzde 8,2 ile makine ekipmanları sektörleri sıralanmaktadır.

(*Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 81 İl Sanayi Durum Raporu 2018)

VIII.1.2 Sanayi İşletmelerinde Çalışan Sayısı

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Adana ilinde sanayi sektöründe istihdamda yüzde 17,6 ile gıda sektörü, yüzde 16,6 ile tekstil sektörü, yüzde 10,9 ile metal sektörü ilk üç sırada yer almaktadır.

(*Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 81 İl Sanayi Durum Raporu 2018)

VIII.2. Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının başvurusu üzerine Bakanlık tarafından gerekli çalışmalar yapılarak kuruluş süreci başlatılan 1341 hektar büyüklüğündeki Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi 17/10/2007 tarihli ve 26673 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 19/07/2007 tarihli ve 2007/12632 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilmiştir.

Bölgenin, Ortadoğu petrol ve doğalgaz rezervleri, uluslararası enerji boru hatları ve İskenderun limanına olan yakınlığı ile enerji sektörü için önemli bir yatırım alanı olacağı düşünülmektedir. Bölgede özellikle rafineri, petrokimya tesisi, termik santral gibi entegre ve büyük ölçekli tesisler yer alacaktır.

Bölgenin halihazır haritasının hazırlanması işi tamamlanmış olup; jeolojik-jeoteknik etüt raporunun hazırlanması ve takip eden diğer işler devam etmektedir.

VIII.3- İstanbul Sanayi Odası İlk 500 Sanayi Kuruluşu Anketi

İstanbul Sanayi Odası’nın 2019 yılı ilk 500 Sanayici Anketi araştırmasında Adana ilinden 13 firma ilk 500 arasına girebilmiştir. Sektörel bazda bakıldığında Kimya, gıda-tarım, tekstil,

Tablo VIII.2 Yıllara Göre ISO İlk 500 Sanayici Firma Arasındaki Adana Firmaları

Yıl	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
İlk 500	13	11	12	13	14	14	12	12	12	12	11	11

Tablo VIII.3 2019 Yılı ISO İlk 500 Sanayici Firma Arasındaki Adana Firmaları

Birinci 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Kuruluşlar	Özel Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	
2019	2018			
68	77	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	63	2.758.588.277
240	293	Akyem Adana Yem Yağ Biodizel Tarım ve San. Tic. A.Ş.	232	970.789.693
264	277	Beyleke Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	256	883.802.528
269	192	Termisa Ulaşım Araçları San. ve Tic. A.Ş.	261	874.566.777
272	313	Elita Gıda San. ve Tic. A.Ş.	264	869.578.643
347	372	Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	339	695.073.729
349	383	Altıoğulları Plastik ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	341	690.616.968
426	334	Göney Çelik Hızır ve Demir Mamülleri San. Tic. A.Ş.	418	572.531.963
427	387	Amiyum Niğasta San. ve Tic. A.Ş.	419	567.420.294
435	-	Piyem Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	427	555.500.520
453	353	Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.	445	535.906.143
468	-	Omnia Niğasta San. ve Tic. A.Ş.	460	513.542.072
471	454	Görsöy Yem Gıda ve Hayvancılık San. Tic. A.Ş.	463	511.942.017

Kaynak: İstanbul Sanayi Odası

otomotiv, demir-çelik, çimento sektörleri sıralamada yer almıştır. 13 firmanın üretimden satışları toplandığında, toplam 10 milyar 999 milyon TL satış gerçekleşmiş olup; bir önceki yıl sıralamaya giren toplam 11 firmanın satışı 8 milyar 682 milyon TL idi. Odalara göre yapılan sıralamada Adana ili ilk 500 firma arasına giren 13 firma ile 8. sırada yer almış olup; ilk sırada 169 firma ile İstanbul, 41 firma ile Ege Bölgesi, 36 firma ile Kocaeli Odaları sıralanmaktadır. Çevre iller ile kıyaslama yapıldığında; Gaziantep 26 firma ile 5. Kayseri ise 15 firma ile 7. ve Mersin 8 firma ile 14. yer almıştır.

VIII.4- Küçük Sanayi Siteleri (KSS)

Adana ilinde tamamlanmış olan 7 adet 1.882 işyerine sahip KSS bulunmaktadır. Toplam doluluk oranı yüzde 96'dır.

Tablo VIII.4 Adana İli Tamamlanan Küçük Sanayi Siteleri

SIRA NO	SANAYİ SİTESİ ADI	İŞYERİ SAYISI	DOLULUK ORANI (%)
1	Adana Doğu (Yüreğir) SS	198	10
2	Adana Ceyhan SS	170	88
3	Adana Kozan SS	294	100
4	Adana Merkez (Ağaç İşleri) SS	391	100
5	Adana Merkez (Metal İşleri) SS	634	95
6	Adana İmamoğlu SS	122	95
7	Adana Seyhan SS	73	98
TOPLAM		1.882	96

VIII.5 Hacı Sabancı Organize Sanayi Bölgesi

Adana-Ceyhan D-400 Karayolu üzerinde, Yakapınar (Misis)'in kuzeyinde tarıma elverişli olmayan 1590 hektar alan üzerine 1984 yılında temeli atılarak kurulmuş, Türkiye'nin en büyük organize sanayi bölgelerinden biridir. Bölgeye ulaşım karayolu, demiryolu ve havayolu ile sağlanmaktadır. AOSB Adana havalimanına 28 km, Mersin Limanına 98 km, İskenderun Limanına 80 km, Yumurtalık Limanına 40 km uzaklıktadır. Bölgenin güneyinden D-400 Devlet Karayolu ve TCDD demiryolu, kuzeyinden TEM Otoyolu geçmektedir. Organize sanayi bölgesinde 394 firma faaliyettedir. Faaliyette bulunan firma dağılımlarında da Fabrikasyon Metal Ürünleri imalatı yüzde 18,3 pay ile ilk sırada yer almakta olup; bu sektörü yüzde 12,7 ile Tekstil Ürünlerinin imalatı ve yüzde 12,7 ile Kauçuk ve Plastik Ürünleri İmalatı sektörleri takip etmektedir.

Tablo VIII.5 Adana Organize Sanayide Bölgesi Firmalarının Sektörel Dağılımı

Sıra	Sektör	Firma Sayısı	% Dağılım
1	FABRİKASYON METAL ÜRÜNLERİ İMALATI	72	18,3
2	TEKSTİL ÜRÜNLERİNİN İMALATI	52	12,7
3	KAUÇUK VE PLASTİK ÜRÜNLERİN İMALATI	45	12,7
4	KİMYASALLARIN VE KİMYASAL ÜRÜNLERİN İMALATI	39	11,4
5	GIDA ÜRÜNLERİ İMALATI	34	10,6
6	DİĞER İMALATLAR	30	7,9
7	DİĞER METALİK OLMAYAN MİNAREL ÜRÜNLERİN İMALATI	29	4,2
8	KAGIT VE KAGIT ÜRÜNLERİNİN İMALATI	17	4,2
9	KOK KÖMÜRÜ VE RAFİNE EDİLMİŞ PETROL ÜRÜNLERİ İMALATI	15	3,7
10	İÇTİKLERİN İMALATI	11	3,2
11	ELEKTRİK Lİ TEÇHİZAT İMALATI	10	2,9
12	BAŞKA YERDE SINIFI ANDIRIL MAMİS MAKİNA VE EKİPMAN İMALATI	9	2,9
13	TUTUN ÜRÜNLERİ İMALATI	8	2,1
14	MOBİLYA İMALATI	7	1,3
15	AĞAÇ, AĞAÇ ÜRÜNLERİ VE MANTAR ÜRÜNLERİ İMALATI	5	0,8
16	GIYIM EŞYALARININ İMALATI	3	0,5
17	MOTORLU KARA TAŞIT, TREYLER (BÖMÖRK) VE YARI TREYLERİN İMALATI	2	0,5
18	TEMEL ECZACILIK ÜRÜNLERİNİN VE ECZACILARA İLİŞKİN	2	0,5
19	BİLGİSAYARLARIN, ELEKTRONİK VE OPTİK ÜRÜNLERİN İMALATI	2	0,5
20	DİĞER ULAŞIM ARAÇLARININ İMALATI	1	0,3
21	ANA METAL SANAYİ	1	0,3
TOPLAM		394	100,0

Kaynak: Adana Hacı Sabancı Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü

VIII.5.1 Organize Sanayi Bölgesi Doğalgaz Kullanımı

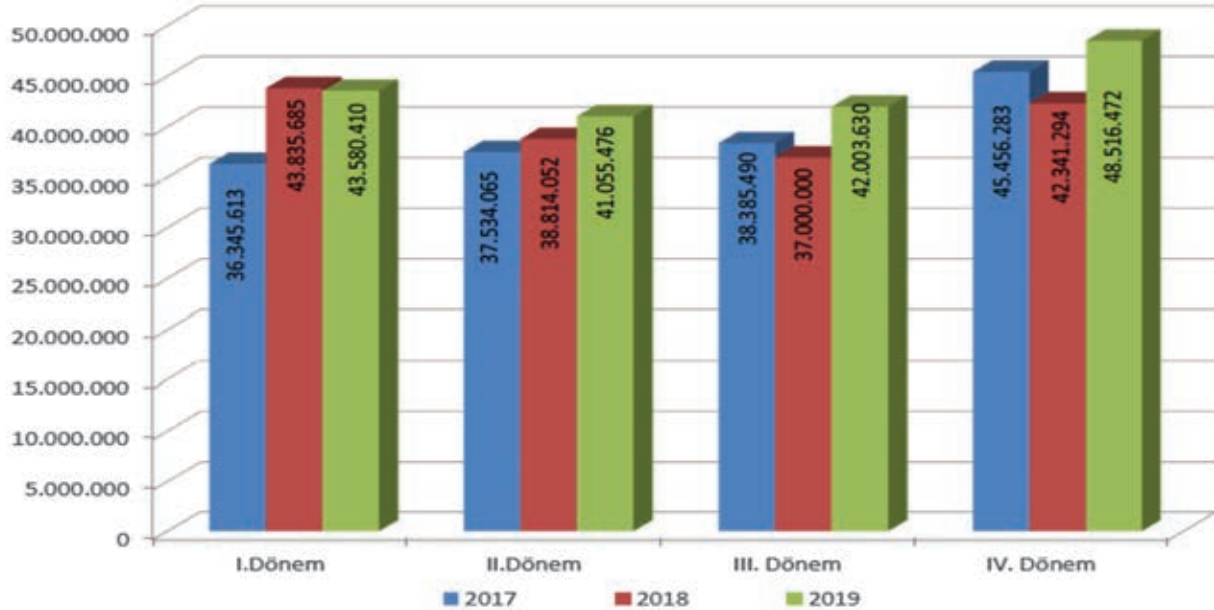
Organize sanayi bölgesi doğalgaz kullanımında 2019 yılında, bir önceki yıla göre yüzde 8,1 artış gerçekleşmiş olup; 2018 yılında yüzde 2,7 artış gerçekleşmişti. Çeyrek dönemler itibariyle bakıldığında doğalgaz kullanımında en fazla artış, 14,6 ile IV. dönemde gerçekleşmiştir.

Tablo VIII.6 Doğalgaz Kullanımının Dönemlere Göre Dağılımı (mt³) (2017-2019)

Yıllar	I.Dönem	II.Dönem	III. Dönem	IV. Dönem	Toplam	% Değişim
2017	36.345.613	37.534.065	38.385.490	45.456.283	157.721.451	6,2
2018	43.835.685	38.814.052	37.000.000	42.341.294	161.991.031	2,7
2019	43.580.410	41.055.476	42.003.630	48.516.472	175.155.988	8,1
2018/2017 %	20,6	3,4	-3,6	-6,9	2,7	
2019/2018 %	-0,6	5,8	13,5	14,6	8,1	

Kaynak: Organize Sanayi Bölgesi Üst Kuruluşu

Grafik - VIII.5. Doğalgaz Kullanımının Dönemlere Göre Dağılımı (mt³)

Tablo VIII.7 Elektrik Kullanımının Dönemlere Göre Dağılımı (kWh) (2017-2019)

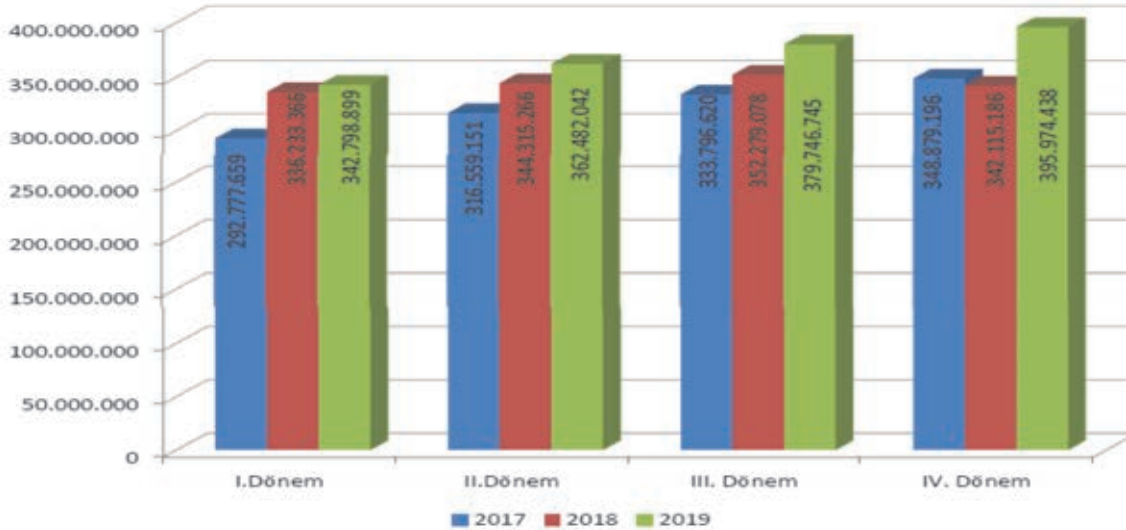
Yıllar	I.Dönem	II.Dönem	III. Dönem	IV. Dönem	Toplam	% Değişim
2017	292.777.659	316.559.151	333.796.620	348.879.196	1.292.012.626	8,6
2018	336.233.366	344.315.266	352.279.078	342.115.186	1.374.942.896	6,4
2019	342.798.899	362.482.042	379.746.745	395.974.438	1.481.002.124	7,7
2018/2017 %	14,8	8,8	5,5	-1,9	6,4	
2019/2018 %	2,0	5,3	7,8	15,7	7,7	

Kaynak: Organize Sanayi Bölgesi Üst Kuruluşu

VIII.5.2 Organize Sanayi Bölgesi Elektrik Enerjisi Tüketimi

Organize sanayi bölgesi elektrik kullanımında 2019 yılında bir önceki yıla göre yüzde 7,7 artış gerçekleşmiş olup; 2018 yılında yüzde 6,4 artış gerçekleşmişti. Çeyrek dönemler itibariyle bakıldığında elektrik kullanımda en fazla artışın yüzde 15,7 ile IV. dönemde gerçekleştiği görülmüştür.

Grafik VIII.6. Elektrik Kullanımının Dönemlere Göre Dağılımı (kWh)

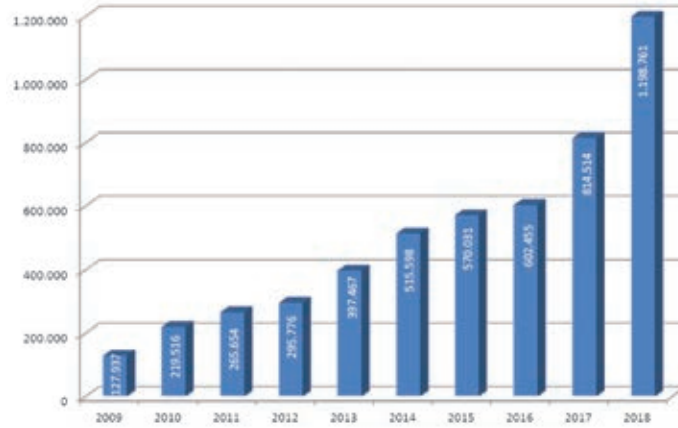
VIII.6. Adana-Yumurtalık Serbest Bölgesi

İskenderun Körfezi'nde 5 km uzunluğundaki sahil şeridi, tamamlanmış alt yapısı, 4 milyon 500 bin m²'lik alanıyla Türkiye'nin ve dünyanın en büyük serbest bölgelerinden biri olan Adana Yumurtalık Serbest Bölgesi, ülkemizin kimya, petro-kimya, demir-çelik, enerji santralleri, tersane ve çimento gibi ağır sanayi yatırımlarına yönelik ilk ve tek serbest bölgesidir. Bölgede 933 işçi, 98 büro personeli ve 269 diğer personeller olmak üzere toplam 1.300 kişi istihdam edilmektedir.

VIII.6.1 Yumurtalık Serbest Bölgesi Ticaret Hacmi

Grafikte görüldüğü üzere, Yumurtalık Serbest Bölgesi ticaret hacminde son 10 yılda önemli artışlar yaşanmış olup, son beş yılda da toplam ticaret hacminde 2 kat artış gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla göre toplam ticaret hacminde ise yüzde 6,9 azalış gerçekleşmiş olup; bu azalışta Yurtiçinden Bölgeye yapılan ticaretteki yüzde 91,8 ve Bölgeden Yurtiçine yapılan ticaretteki yüzde 17,4 azalışın etkisi olmuştur.

Grafik VIII.7 Adana-Yumurtalık Serbest Bölgesi Toplam Ticaret Hacminin Dağılımı (Bin TL)

Tablo VIII.8 Ticaret Hacmi

TİCARET DAĞILIMI	2015	2015/2014 (%)	2016	2016/2015 (%)	2017	2017/2016 (%)	2018	2018/2017 (%)	2019	2019/2018 (%)
YURTIÇİNDEN BÖLGEYE	59.746.454	81,3	58.646.666	-1,8	55.485.528	-5,4	68.342.642	23,2	5.600.137	-91,8
BÖLGEDEN YURTIÇİNE	220.969.676	-5,0	200.627.431	-9,2	286.097.808	42,6	471.429.340	64,8	389.568.843	-17,4
YURT DIŞINDAN BÖLGEYE	191.404.164	-11,7	201.410.100	5,2	329.322.001	63,5	472.491.807	43,5	498.042.960	5,4
BÖLGEDEN YURTDIŞINA	97.910.735	194,4	141.770.816	44,8	143.609.050	1,3	186.496.737	29,9	222.885.698	19,5
TOPLAM	570.031.029	10,6	602.455.013	5,7	814.514.387	35,2	1.198.760.526	47,2	1.116.097.638	-6,9

Kaynak:Yumurtalık Serbest Bölgesi

VIII.7 Adana Ticaret Odası

Adana Ticaret Odası'nda, 46 meslek grubunda 265 komite üyesi ve komite üyelerinden seçilmiş 110 meclis üyesi bulunmaktadır.

2019 yılı sonu itibariyle toplam üye sayısı 28.526 olup; bir önceki yıla göre üye sayısında yüzde 5,2 artış gerçekleşmiştir. 2018 yılındaki üye sayısı ise 27.04 olup; bir önceki yıla göre üye sayısında yüzde 4,7 artış gerçekleşmişti.

NACE Ana Faaliyet Grubuna göre üye sayısında en fazla üye, Toptan ve Perakende Ticaret grubundadır. Toplam üyelerin yüzde 38,6'ı bu gruptadır. Ardından yüzde 13 ile İnşaat ve yüzde 12,8 ile İmalat ana faaliyetleri sıralanmaktadır.

Tablo VIII.9 NACE Ana Faaliyetlere Göre Üye Dağılımları (2018-2019)

Ana Faaliyet Konusu	2018	2019	2019/2018 % Değişim	2018 % Pay	2019 % Pay
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	10.316	11.001	6,6	38,1	38,6
İnşaat	3.616	3.695	2,2	13,3	13,0
İmalat	3.336	3.647	9,3	12,3	12,8
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1.188	1.229	3,5	4,4	4,3
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1.131	1.211	7,1	4,2	4,2
Ulaştırma ve depolama	1.096	1.121	2,3	4,0	3,9
Finans ve sigorta faaliyetleri	929	941	1,3	3,4	3,3
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	760	819	7,8	2,8	2,9
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	475	520	9,5	1,8	1,8
Eğitim	420	449	6,9	1,5	1,6
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	388	432	11,3	1,4	1,5
Gayrimenkul faaliyetleri	314	325	3,5	1,2	1,1
Bilgi ve iletişim	267	292	9,4	1,0	1,0
Diğer hizmet faaliyetleri	254	250	-1,6	0,9	0,9
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	215	218	1,4	0,8	0,8
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	173	189	9,2	0,6	0,7
Madencilik ve taş ocaklığı	140	147	5,0	0,5	0,5
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	73	83	13,7	0,3	0,3
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	29	30	3,4	0,1	0,1
Tanımsız	1.984	1.927	-2,9	7,3	6,8
Genel Toplam	27.104	28.526	5,2	100	100

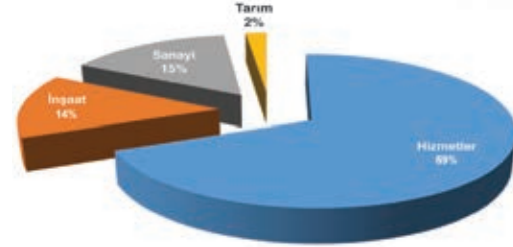
Kaynak:Adana Ticaret Odası

Tablo VIII.9.1’de iktisadi faaliyet kollarına göre üyelerin dağılımı görülmektedir. Buna göre en fazla üye yüzde 68,9 ile hizmetler grubunda faaliyet göstermektedir. (nace kodu olmayan askıdaki üyeler dahil edilmemiştir.)

Tablo VIII.9.1 NACE İktisadi Faaliyetlere Göre Üye Sayısı (2018-2019)

İktisadi Faaliyet	Üye Sayısı		% Dağılım	
	2018	2019	2018	2019
Hizmetler	17.307	18.318	68,9	68,9
İnşaat	3.616	3.695	14,4	13,9
Sanayi	3.722	4.066	14,8	15,3
Tarım	475	520	1,9	2,0
Genel Toplam	25.120	26.599	100,0	100,0

Grafik VIII.8. İktisadi Faaliyetlere Göre Üye Dağılımları

Adana Ticaret Odası Kuruluş Türlerine göre üyelerin dağılımında ise 2019 yılında üyelerin yüzde 60,1’i Limited Şirketler ile şubelerinden, yüzde 27,3’ü Şahıs Firmalarından ve yüzde 11,4’ü de Anonim Şirket ile Şubelerinden oluşmakta olup; kalan yüzde 1,2’si ise diğer kuruluşlardan oluşmaktadır. 2018 yılında ise yüzde 58,8’i Limited Şirketler ile şubelerinden, yüzde 28,9’u Şahıs Firmalarından ve yüzde 11,1’i de Anonim Şirket ile Şubelerinden oluşmakta olup; kalan yüzde 1,2’si de diğer kuruluşlarından oluşmakta idi.

Tablo VIII.10 Kuruluş Türlerine Göre Üye Dağılımları (2018-2019)

Kuruluş Türü	2018	2019	% Değişim	2018 Dağılım %	2019 Dağılım %
Anonim Şirket	3.003	3.262	8,6	11,1	11,4
Limited Şirket	15937	17139	7,5	58,8	60,1
Gerçek Kişi Ticari İşletmesi	7841	7784	-0,7	28,9	27,3
Kooperatif	241	250	3,7	0,9	0,9
Kolektif Şirket	25	25	0,0	0,1	0,1
Komandit Şirket	4	4	0,0	0,0	0,0
Diğer	53	62	17,0	0,2	0,2
TOPLAM	27.104	28.526	5,2	100,0	100,0

Kaynak: Adana Ticaret Odası Oda Sicil kayıtları

2019 yılında derecelerine göre üye dağılımlarında en fazla üye, 15.691 üye ile 50.000 ve yukarısı sermaye grubunda bulunmaktadır. Ardından 7.264 üye ile 5000 ila 24.999 TL sermayeye sahip üye grubu sıralanmıştır. Diğer yandan toplam üyelerin yüzde 55'i 50.000 ve yukarısı sermaye grubu üyelerinden oluşmakta olup; bir önceki yıl bu oran yine yüzde 52,9 idi.

Tablo VIII.11 Sermayelerine Göre Üye Dağılımları

Sermaye Dağılımları	2015	2016	2017	2018	2019	2019 Yılı Payı%	2019/2018 %
1-499	1.273	1.239	1.163	1.162	1.654	5,8	42,3
500-4999	1.527	1.433	1.326	1.283	1.266	4,4	-1,3
5000-24.999	7.740	7.818	7.300	7.244	7.267	25,5	0,3
25.000-49.999	1.708	1.712	1.628	1.638	1.154	4,0	-29,5
50.000 ve Yukarısı	12.003	13.028	13.162	14.330	15.691	55,0	9,5
Tanımlanmamış			1.306	1.447	1.494	5,2	3,2
Toplam	24.251	25.230	25.885	27.104	28.526	100,0	5,2

Kaynak: Adana Ticaret Odası Oda Sicil kayıtları

VIII.7.1 - Açılan-Kapanan Firmalar

Tablo VIII.12'de TOBB Türkiye Ticaret Sicili verilerine göre açılan ve kapanan firma sayıları yer almaktadır. 2019 yılında Adana'da açılan firma sayısında bir önceki yıla göre yüzde 10,7 azalış, kapanan firma sayılarında ise yüzde 2,7 artış gerçekleşmiştir. Türkiye geneli ise TOBB kayıtlarına göre açılan firma sayılarında yüzde 9,7 azalış, kapanan firma sayılarında ise yüzde 2,4 artış gerçekleşmiştir.

2018 yılında açılan firma sayısında yüzde 3,7 azalış kapanan firma sayılarında yüzde 7 artış gerçekleşmiş olup; Türkiye geneli ise TOBB kayıtlarına göre ise açılan firma sayılarında yüzde 2,9 artış, kapanan firma sayılarında yüzde 4,6 artış gerçekleşmişti.

Tablo VIII.12 Adana-Türkiye Açılan Kapanan Firma Sayıları (2018-2019)

	TÜRKİYE			ADANA		
	2018	2019	% Değişim	2018	2019	% Değişim
Açılan Şirket Sayısı	121.460	109.722	-9,7	2.102	1.878	-10,7
Kapanan Şirket Sayısı *	45.827	46.945	2,4	860	883	2,7

*Kapanan firmalara tasfiyeler dahildir.

Kaynak: Adana Ticaret Odası Oda Sicil kayıtları

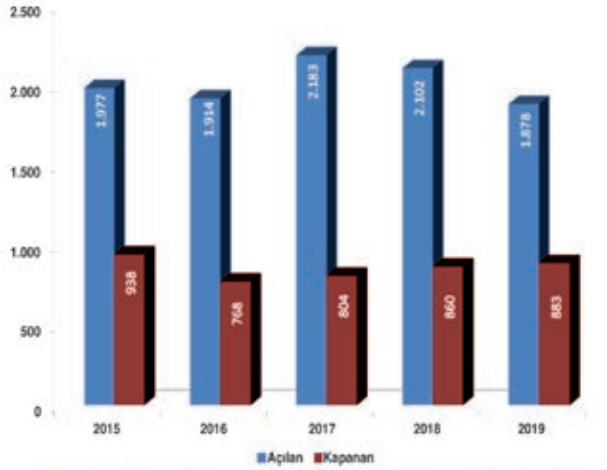
Son beş yıla ait açılan-kapanan firma sayıları Tablo VIII.13'te incelendiğinde; 2015 yılında kapanan firma sayısı 938 iken; 2019 yılında %5,9 azalış ile 883 firmaya gerilemiştir. Açılan firma sayısı ise 2015 yılında 1.977 iken 2019 yılında %5 azalış ile 1.878 firmaya gerilemiştir.

Tablo VIII.13 TOBB Sicil Verilerine Göre Açılan Kapanan Firma Sayıları (2015-2019)

YILLAR	AÇILAN		KAPANAN		FARK (Açılan-Kapanan)
	Firma Sayısı	% Değişim	Firma Sayısı	% Değişim	
2015	1.977	-3,8	938	-16,8	1.039
2016	1.914	-3,2	768	-18,1	1.146
2017	2.183	14,1	804	4,7	1.379
2018	2.102	-3,7	860	7,0	1.242
2019	1.878	-10,7	883	2,7	995

Kaynak:TOBB Ticaret Sicil kayıtları

Grafik-VIII.9 Yıllar İtibariyle Açılan Kapanan Firmaların Sütun Grafiği (2015-2019)

Grafik-VIII.10 Yıllar İtibariyle Açılan Kapanan Firmaların Dağılım Grafiği (2015-2019)

VIII.8. Adana Ticaret Borsası

Adana Ticaret Borsası işlem hacmine göre 2019 yılında yüzde 2,6 işlem hacmi payı ile en fazla işlem gören Ticaret Borsaları sıralamasında 8. sırada yer almıştır. 2019 yılında yüzde 3,1 işlem hacmi payı ile en fazla işlem gören Ticaret Borsaları sıralamasında yine 8. sırada yer almıştı. İşlem hacmine göre ilk sırada yüzde 12,2 işlem hacmi payı İstanbul, ardından yüzde 5,2 işlem hacmi payı ile İzmir ve yüzde 4,5 işlem hacmi payı ile Konya ilk üç Borsa olarak sıralanmıştır.

Tablo VIII.14. Toplam İşlem Hacmine Göre İlk 10 Borsa (2018-2019)

Sıra	Borsa	İşlem Hacmi (TL) 2018	Türkiye İşlem Hacmi Payı (%)	Borsa	İşlem Hacmi (TL) 2019	Türkiye İşlem Hacmi Payı (%)
1	İSTANBUL TİCARET BORSASI	35.395.848.292,00	12,0	İSTANBUL TİCARET BORSASI	42.138.443.084,17	12,2
2	İZMİR TİCARET BORSASI	16.435.937.917,00	5,6	İZMİR TİCARET BORSASI	17.874.107.019,62	5,2
3	SANLIURFA TİCARET BORSASI	14.617.800.226,00	4,9	KONYA TİCARET BORSASI	15.589.763.280,20	4,5
4	KONYA TİCARET BORSASI	13.353.804.335,00	4,5	SANLIURFA TİCARET BORSASI	14.629.986.570,77	4,2
5	ANKARA TİCARET BORSASI	12.448.423.128,00	4,2	ANKARA TİCARET BORSASI	12.855.739.239,32	3,7
6	SAKARYA TİCARET BORSASI	9.491.897.519,80	3,2	SAKARYA TİCARET BORSASI	11.190.698.836,25	3,2
7	GAZİANTEP TİCARET BORSASI	9.349.859.310,00	3,2	GAZİANTEP TİCARET BORSASI	10.664.642.535,11	3,1
8	ADANA TİCARET BORSASI	9.312.946.011,40	3,1	ADANA TİCARET BORSASI	8.862.213.114,05	2,6
9	MERSİN TİCARET BORSASI	7.415.641.697,20	2,5	MERSİN TİCARET BORSASI	7.810.569.023,13	2,3
10	DIYARBAKIR TİCARET BORSASI	5.443.560.134,80	1,8	KIZILTEPE TİCARET BORSASI	6.613.152.149,66	1,9

Kaynak: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

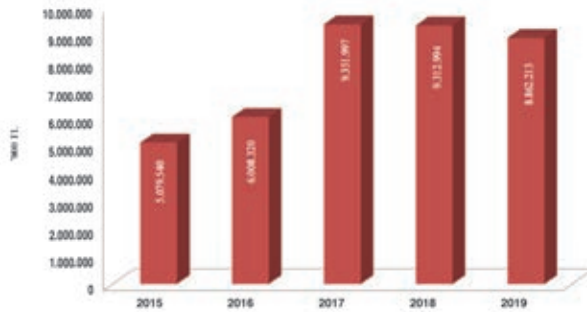
Tablo VIII.15. Adana Ticaret Borsası 2010-2019 Yılları Toplam İşlem Bedeli

Yıl	İşlem Hacmi (Bin TL)	% Değişim
2010	3.039.629	10
2011	3.790.659	25
2012	4.337.318	14
2013	5.036.686	16
2014	5.770.480	15
2015	5.079.540	-12
2016	6.008.320	18
2017	9.351.997	56
2018	9.312.994	-0,4
2019	8.862.213	-4,8

Tablo VIII.15'te Adana Ticaret Borsası işlem hacimleri yer almaktadır. 2019 yılında işlem hacminde yüzde 4,8 oranda azalış gerçekleşmiş olup; bir önceki yıl yüzde 0,4 azalış gerçekleşmişti.

Kaynak: Adana Ticaret Borsası

Grafik - VIII.11 Yıllar İtibariyle Ticaret Borsası İşlem Hacimleri Yıllara Göre Dağılımı (Bin TL) (2015-2019)

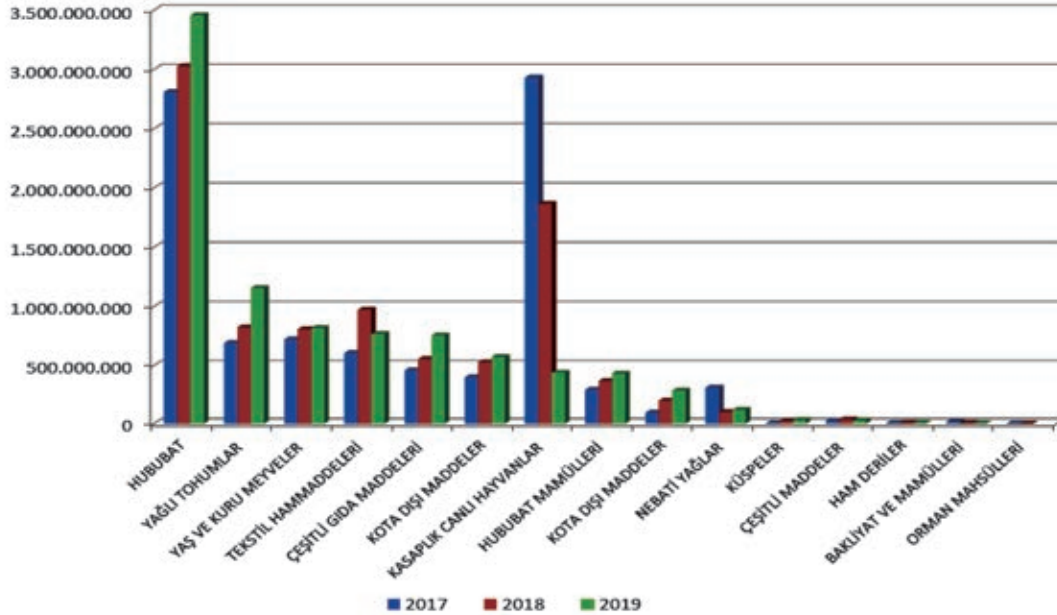
Adana Ticaret Borsasında işlem gören maddeler ve işlem hacimleri ise Tablo VIII.16'da yer almakta olup; en fazla işlem miktar bakımından; hububat, yağlı tohumlar yaş ve kuru meyveler ile Tekstil Hammaddeleri gruplarında gerçekleşmiştir.

Tablo VIII.16. Adana Ticaret Borsası'nda İşlem Gören Başlıca Maddeler (2015-2019)

ÜRÜN ÇEŞİTLERİ	2015	2016	2017	2018	2019
HUBUBAT	2.421.157.602	2.424.993.882	2.808.357.392	3.027.717.149	3.456.878.055
YAĞLI TOHUMLAR	446.584.383	530.229.291	691.232.031	823.915.898	1.155.243.420
YAŞ VE KURU MEYVELER	511.787.127	719.432.841	721.881.345	807.160.679	818.575.757
TEKSTİL HAMMADDELERİ	272.069.611	333.376.166	606.482.110	972.132.911	768.423.622
ÇEŞİTLİ GIDA MADDELERİ	430.498.401	492.760.456	458.973.134	556.469.677	756.862.348
KOTA DIŞI MADDELER	256.726.725	255.479.845	398.096.587	527.426.674	573.831.739
KASAPLIK CANLI HAYVANLAR	137.781.856	658.768.429	2.930.055.790	1.866.048.097	437.632.632
HUBUBAT MAMÜLLERİ	219.268.675	243.856.330	291.403.036	367.285.896	430.001.911
KOTA DIŞI MADDELER	9.818.982	10.074.141	93.304.536	197.624.365	283.530.310
NEBATİ YAĞLAR	326.241.136	307.234.383	307.942.043	99.532.469	117.283.543
KÜSPELER	26.520.798	7.316.704	2.903.053	21.788.831	30.315.069
ÇEŞİTLİ MADDELER	15.795.822	13.874.751	22.725.678	35.967.541	26.674.942
HAM DERİLER	2.996.067	3.598.492	3.278.230	5.337.541	4.948.675
BAKLİYAT VE MAMÜLLERİ	2.226.046	7.206.989	15.314.458	4.538.283	2.011.091
ORMAN MAHSÜLLERİ	66.768	117.100	47.515	47.515	-
BEDEL TOPLAMI (TL)	5.079.540.000	6.008.319.798	9.351.996.938	9.312.993.527	8.862.213.114

Kaynak:Adana Ticaret Borsası

Grafik - VIII.12 Ürün Gruplarına Göre İşlem Hacimlerinin Dağılımı (2017-2019)

VIII.9 İller ve Sektörler Arası Ticaret

2014 yılında Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Girişimci Bilgi Sistemi (GBS) oluşturulmuştur.

Bu kapsamda kurumlar arası veri entegrasyonu sayesinde, ekonomide ticari kazanç üreten yaklaşık 3 Milyon girişimin finansal tablosu, sektörler ve iller arası ticareti, mal ve hizmet üretiminin yapıldığı il verileri gibi yeni veri setlerine ulaşılabilir. Bu veriler, il ve sektörler arası ticaretin yapıldığı il verileri gibi yeni veri setlerine ulaşılabilir.

VIII.9.1 İller Arası Ticaret (Alış-Satış)

Tablo VIII.17'de Adana ilinin 2017 yılı için alış-satış yaptığı ilk 20 il yer almaktadır. Buna göre Adana ilinden 61 milyar 428 milyon TL değerinde satış, 67 milyar 534 milyon TL değerinde alış yapılmıştır.

Bir önceki yıl satış değeri 48 milyar 735 milyon TL, alış değeri 52 milyar 190 milyon TL idi. Toplam 61 milyar 428 milyon TL tutarındaki satışın yüzde 37,9'u Adana ili içine yapılmış olup yüzde 62,1'i il dışına yapılmıştır. Bir önceki yıl il dışı satışların oranı yüzde 66,7 idi. İl dışı satışlarda en fazla pay İstanbul ilinde olup; toplam satışların yüzde 22,4'ü bu ile yapılmıştır. Ardından yüzde 4,9 ile Ankara ve yüzde 4,4 ile Mersin illeri sıralanmıştır.

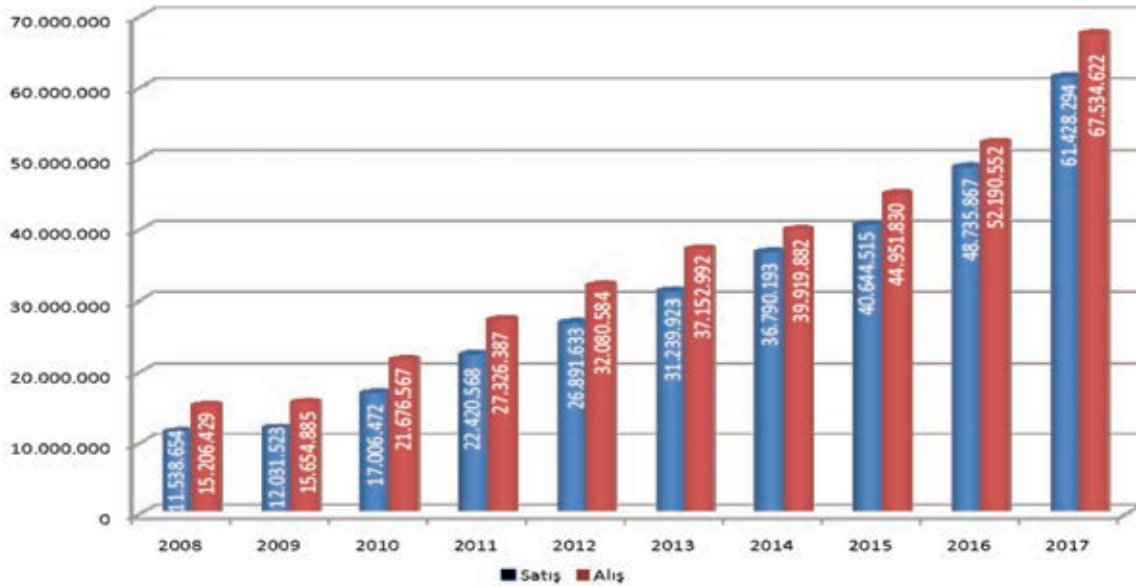
Adana ilinin alış yaptığı illere bakıldığında; 67 milyar 534 milyon TL alış değerinin yüzde 34,5'i Adana ili içerisinde yapılmış olup; yüzde 65,5'i il dışından yapılmıştır. Toplam il dışı alış değeri üzerinden en fazla alım yapılan il yüzde 29,3 ile İstanbul ilidir. Ardından yüzde 6,6 ile Ankara ve yüzde 4 ile Mersin illeri sıralanmaktadır.

Tablo VIII.17 Adana İli Alış-Satış Yaptığı İlk 20 İl (2017)

İller	Satış	Dağılım %	İller	Alış	Dağılım %
Adana	23.300.294.288	37,9	Adana	23.300.294.288	34,5
İstanbul	13.774.285.089	22,4	İstanbul	19.799.307.676	29,3
Ankara	3.009.656.819	4,9	Ankara	4.449.005.685	6,6
Mersin	2.689.598.805	4,4	Mersin	2.675.291.300	4,0
Gaziantep	2.212.437.378	3,6	İzmir	2.393.822.194	3,5
Hatay	1.818.180.596	3,0	Hatay	1.967.867.194	2,9
İzmir	1.235.299.676	2,0	Gaziantep	1.572.918.886	2,3
Konya	1.214.714.436	2,0	Kocaeli	1.149.811.770	1,7
Bursa	1.000.948.841	1,6	Konya	979.553.849	1,5
Osmaniye	890.514.220	1,4	Şanlıurfa	966.756.467	1,4
Kahramanmaraş	813.258.635	1,3	Bursa	814.054.006	1,2
Antalya	769.399.323	1,3	Kayseri	687.030.432	1,0
Kayseri	679.175.142	1,1	Tekirdağ	679.116.367	1,0
Muş	669.911.855	1,1	Muş	637.743.906	0,9
Şanlıurfa	586.494.453	1,0	Osmaniye	597.248.811	0,9
Diyarbakır	580.922.896	0,9	Antalya	541.210.273	0,8
Kocaeli	527.825.918	0,9	Mardin	496.645.982	0,7
Denizli	442.658.070	0,7	Diyarbakır	485.966.468	0,7
Mardin	357.460.381	0,6	Kahramanmaraş	467.446.805	0,7
Sakarya	334.189.117	0,5	Denizli	276.252.601	0,4
Diğer iller	4.521.067.864	7,4	Diğer iller	2.597.276.701	3,8
Toplam	61.428.293.802	100,0	Toplam	67.534.621.661	100,0

Kaynak: <http://gbs.sanayi.gov.tr>

Grafik-VIII.13 Yıllara Göre Adana İli Ticari Alış-Satış Değeri (Bin TL) (2008-2017)

VIII.9.2 Adana İli Sektörlere Göre Alış-Satışlar

Adana ili alış-satış değerlerinin sektörlere göre dağılımı yer almaktadır. Satışlar bazında bakıldığında toplam satışların yüzde 45'inin Toptan ve Perakende sektöründe gerçekleşmiştir. Ardından yüzde 33 ile imalat ve yüzde 4,7 ile inşaat sektöründe sıralanmaktadır.

Alış değerleri bakımından incelendiğinde toplam alışların yüzde 52,2'si Toptan ve Perakende sektöründe gerçekleşmiştir. Ardından yüzde 24,1 ile imalat ve yüzde 6,6 ile inşaat sektörleri sıralanmaktadır.

İç ticaret bakımından satış ve alış değerleri farkına bakıldığında imalat sektörünün satışlar yönünde pozitif değerde olduğu toptan ve perakende ile inşaat sektörlerinin ise alışlar yönünde negatif değerde olduğu görülmektedir. Toplam 19 ana sektörün 11 sektörü ticaret açığı vermiş olup, 8 sektör ise ticaret fazlası vermiştir.

Tablo VIII.18 Adana İli Sektörlere Göre Net Satış Değerleri (2017)

SEKTÖR	ALİŞ DEĞERİ (TL)	SATIŞ DEĞERİ (TL)	İç Ticaret Açığı
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	35.267.226.980	27.640.107.746	-7.627.119.234
İmalat	16.296.843.627	20.265.883.112	3.969.039.485
İnşaat	4.426.184.500	2.883.163.813	-1.543.020.687
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	3.910.247.724	2.629.323.580	-1.280.924.144
Ulaştırma ve depolama	1.743.395.503	2.194.032.202	450.636.699
Madencilik ve taş ocaklığı	1.631.905.291	1.773.650.150	141.744.859
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	848.853.882	1.332.949.692	484.095.810
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	722.728.686	847.907.063	125.178.377
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	687.867.754	622.270.717	-65.597.037
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	431.980.775	487.887.095	55.906.320
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	537.295.566	230.953.411	-306.342.155
Gayrimenkul faaliyetleri	171.469.302	110.223.851	-61.245.451
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	299.983.971	99.007.030	-200.976.941
Bilgi ve iletişim	88.011.724	96.314.881	8.303.157
Eğitim	150.839.091	84.146.954	-66.692.137
Diğer hizmet faaliyetleri	67.620.943	64.473.199	-3.147.744
Finans ve sigorta faaliyetleri	218.565.740	33.435.134	-185.130.606
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	5.192.239	22.594.054	17.401.815
Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor	28.408.363	9.970.118	-18.438.245
Genel Toplam	67.534.621.661	61.428.293.802	-6.106.327.859

VIII.9.3 Adana İli İmalat Sanayi Alt Sektörleri Net Satışları

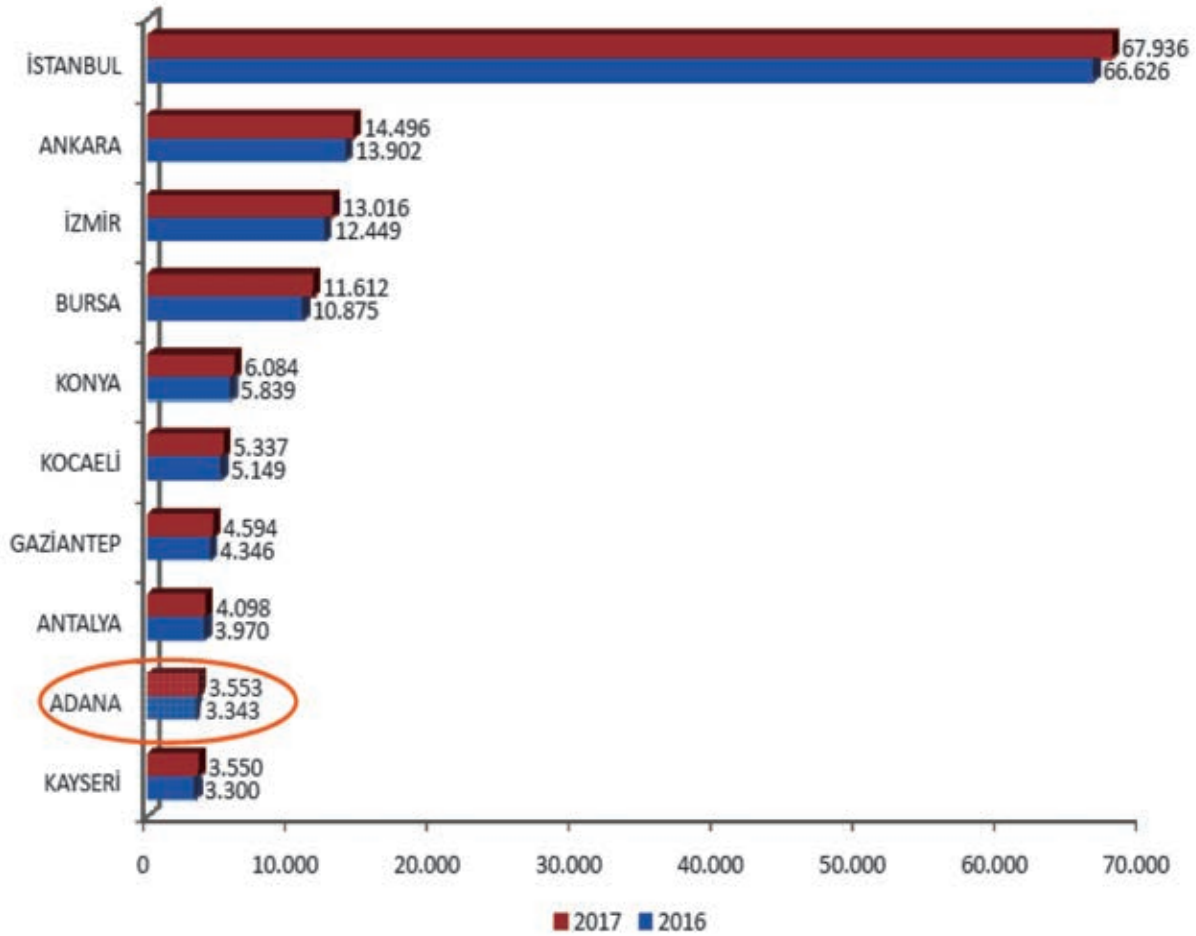
İmalat sanayinin alt sektörlerine göre alış-satış değerleri Tablo VIII.19’de incelendiğinde; imalat sektöründe toplam 20 milyar 265 milyon TL tutarında satış yapılmış olup; bir önceki yıl 19 milyar 414 milyon TL satış yapılmıştır. Bu satışlarda yüzde 22,8 pay ile Tekstil Ürünleri İmalatı sektörü ilk sırada yer almakta olup, ardından yüzde 18,6 ile Gıda Ürünleri İmalatı ve yüzde 16,2 ile Kimyasalların Ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı sektörleri sıralanmaktadır. Bir önceki yıla göre artış oranlarına bakıldığında en fazla artışın yüzde 101,8 ile Kok Kömürü ve Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri imalatında gerçekleştiği görülmüştür. Ardından yüzde 30,2 artış ile Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı ve yüzde 28,5 artış ile Tekstil Ürünleri İmalatı sektörleri sıralanmıştır.

Girişimci sayısı bakımından imalat sanayi sektöründe en fazla firmanın 468 firma ile Gıda Ürünlerinin İmalatı sektöründedir. Bu sektördeki firma sayısında bir önceki yıla göre yüzde 8,3 artış gerçekleşmiştir. Toplam firma sayısında ise bir önceki yıla göre yüzde 6,3 artış olmuştur.

Tablo VIII.19 Adana İli İmalat Sanayi Sektörleri Net Satış Değerleri (2016-2017)

İMALAT SANAYİ ALT SEKTÖRLERDE SATIŞ DEĞERLERİ	GİRİŞİM SAYISI			NET SATIŞ DEĞERİ (TL)			Satışların Dağılımı %	
	2016	2017	% Değişim	2016	2017	% Değişim	2016	2017
Tekstil ürünlerinin imalatı	146	170	16,4	3.590.124.957	4.613.407.603	28,5	18,5%	22,8%
Gıda ürünlerinin imalatı	432	468	8,3	3.983.274.950	3.770.287.127	-5,3	20,5%	18,6%
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	148	144	-2,7	2.519.480.955	3.279.147.517	30,2	13,0%	16,2%
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	271	283	4,4	1.597.597.949	1.741.397.078	9,0	8,2%	8,6%
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	467	509	9,0	1.149.671.588	1.214.631.275	5,7	5,9%	6,0%
Ana metal sanayii	123	104	-15,4	794.161.990	949.502.310	19,6	4,1%	4,7%
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	136	137	0,7	939.199.044	884.966.987	-5,8	4,8%	4,4%
Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	46	50	8,7	*	828.947.539	*		4,1%
Giyim eşyalarının imalatı	248	278	12,1	849.194.358	576.440.126	-32,1	4,4%	2,8%
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	259	266	2,7	567.448.219	527.311.256	-7,1	2,9%	2,6%
Mobilya imalatı	260	292	12,3	410.037.795	324.532.766	-20,9	2,1%	1,6%
Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	70	75	7,1	365.734.221	314.856.850	-13,9	1,9%	1,6%
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	74	86	16,2	219.330.616	231.011.628	5,3	1,1%	1,1%
Elektrikli teçhizat imalatı	76	72	-5,3	187.195.054	213.069.166	13,8	1,0%	1,1%
Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	14	13	-7,1	104.047.150	209.993.051	101,8	0,5%	1,0%
Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	226	228	0,9	300.285.068	191.870.782	-36,1	1,5%	0,9%
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç);	104	118	13,5	277.951.118	185.732.492	-33,2	1,4%	0,9%
Diğer imalatlar	128	129	0,8	219.845.502	95.906.240	-56,4	1,1%	0,5%
İçeceklerin imalatı	9	9	0,0	60.857.460	54.466.015	-10,5	0,3%	0,3%
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	73	87	19,2	44.182.979	33.288.853	-24,7	0,2%	0,2%
Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	15	18	20,0	15.541.646	17.789.993	14,5	0,1%	0,1%
Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	8	6	-25,0	8.103.097	3.913.761	-51,7	0,0%	0,0%
Diğer ulaşım araçlarının imalatı	9	11	22,2	40.042.915	3.412.697	-91,5	0,2%	0,0%
Tütün ürünleri imalatı	1		-	*				
İMALAT TOPLAMI	3.343	3.553	6,3	19.414.735.203	20.265.883.112	4,4	100,0%	100,0%

Kaynak: <http://gbs.sanayi.gov.tr>

Grafik-VIII.14 İmalat Sanayinde Girişim Sayısında İlk 10 İl (2016-2017)

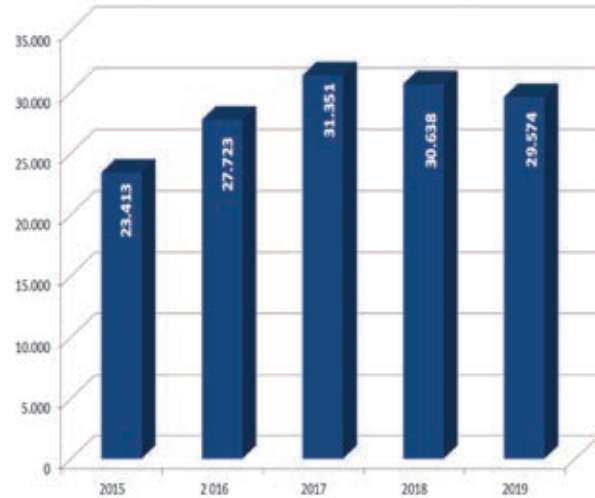
VIII.10 KONUT SATIŞLARI

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan veriler kapsamında iller bazında konut satışlarında Adana ili 2018 yılında toplam 29.574 adet konut satışı ile 11. sırada yer almıştır. Bir önceki yıl 30.638 konut satışı ile yine 11. sıradaydı. Buna göre 2019 yılında satılan konut sayısında yüzde 3,5 azalış gerçekleşmiş olup, bir önceki yılda yüzde 2,3 azalış gerçekleşmişti. 2018 yılında Türkiye genelinde yüzde 1,9 azalış gerçekleşmiştir.

Tablo VIII.20 İller Bazında Satılan Konut Sayısına Göre İlk 20 İl (2018-2019)

Sıra	İller	2018	İller	2019
1	İstanbul	234.055	İstanbul	237.675
2	Ankara	131.161	Ankara	132.486
3	İzmir	75.672	İzmir	79.221
4	Antalya	62.940	Antalya	65.258
5	Bursa	51.362	Bursa	49.936
6	Konya	37.198	Mersin	35.424
7	Mersin	37.189	Konya	34.614
8	Kocaeli	35.783	Gaziantep	32.256
9	Aydın	33.463	Kocaeli	31.207
10	Tekirdağ	30.886	Aydın	30.053
11	Adana	30.638	Adana	29.574
12	Gaziantep	29.240	Balıkesir	29.069
13	Kayseri	29.041	Tekirdağ	27.521
14	Balıkesir	28.917	Kayseri	26.614
15	Samsun	25.196	Manisa	25.767
16	Manisa	24.946	Samsun	24.562
17	Sakarya	23.091	Şanlıurfa	22.700
18	Hatay	22.835	Hatay	22.681
19	Eskişehir	22.454	Eskişehir	20.426
20	Şanlıurfa	20.696	Diyarbakır	19.020
Türkiye		1.375.398		1.348.729

Grafik-VIII.14 Adana İli Yıllara Göre Konut Satışları (2015-2019)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo VIII.2’de konut satışlarında ipotek ve diğer ayrıntısına göre detayı yer almaktadır. Buna göre 2019 yılında satılan 29.574 adet konutun yüzde 31,9’u ipotekli satışlardan yüzde 68,1’i diğer satışlardan oluşmuştur. Bir önceki yılda satılan 30.638 adet konutun yüzde 27,4’ü ipotekli satışlardan yüzde 75,6’sı diğer satışlardan oluşmuştu. Türkiye genelinde 2019 yılında ipotekli satışların oranı 24,7 diğer satışların oranı ise 75,3’tür.

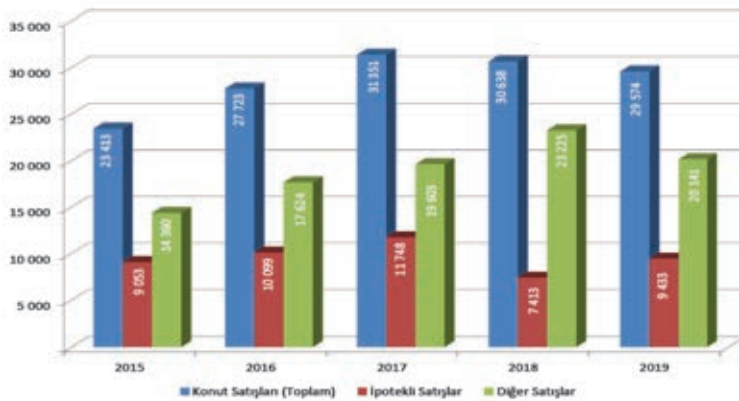
Bir önceki yıla göre değişim oranına bakıldığında 2019 yılında ipotekli satışlarda 27,2 artış, diğer satışlarda 13,3 azalış gerçekleşmiştir.

Tablo VIII.21 İpotekli Ve Diğer Ayrıntısında Yıllara Göre Konut Satış Sayıları (2015-2019)

Yıllar	Adana			Türkiye		
	Toplam	İpotekli satışlar	Diğer satışlar	Toplam	İpotekli satışlar	Diğer satışlar
2015	23 413	9 053	14 360	1 289 320	434 388	854 932
2016	27 723	10 099	17 624	1 341 453	449 508	891 945
2017	31 351	11 748	19 603	1 409 314	473 099	936 215
2018	30 638	7 413	23 225	1 375 398	276 820	1 098 578
2019	29 574	9 433	20 141	1 348 729	332 508	1 016 221

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik-VIII.15 Adana İli İpotekli Ve Diğer Ayrıntısına Göre Konut Satış Sayıları (2015-2019)

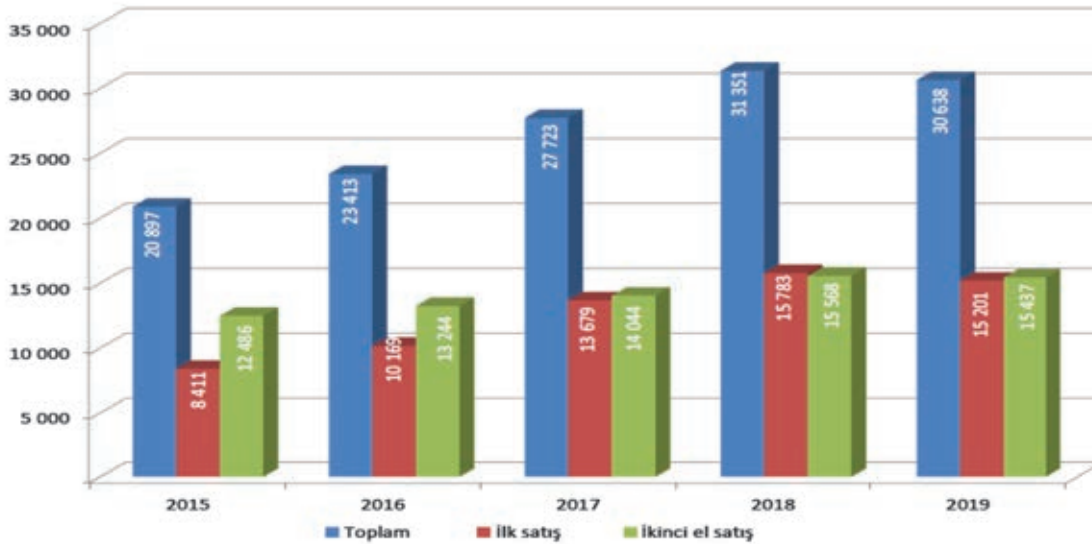
Adana ilinde 2019 yılında satılan konutların yüzde 36,6’sı ilk satışlardan, yüzde 63,4’ü ikinci el satışlardan oluşmaktadır. Bir önceki yıl yüzde 49,6’sı ilk satışlardan oluşmaktaydı. Bir önceki yıla göre değişimlere bakıldığında ilk satışlarda yüzde 28,8 azalış, ikinci el satışlarda yüzde 21,5 artış gerçekleşmiştir.

Tablo VIII.22 İlk Satış Ve İkinci El Satış Ayrıntısında Yıllara Göre İpotekli Konut Satış Sayıları (2015-2019)

Yıllar	Adana			Türkiye		
	Toplam	İlk satış	İkinci el satış	Toplam	İlk satış	İkinci el satış
2015	23 413	10 169	13 244	1 289 320	598 667	690 653
2016	27 723	13 679	14 044	1 341 453	631 686	709 767
2017	31 351	15 783	15 568	1 409 314	659 698	749 616
2018	30 638	15 201	15 437	1 375 398	651 572	723 826
2019	29 574	10 822	18 752	1 348 729	511 682	837 047

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik-VIII.16 İlk Satış ve İkinci El Satış Ayrıntısına Göre Konut Satış Sayıları (2015-2019)

IX. ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIMLAR

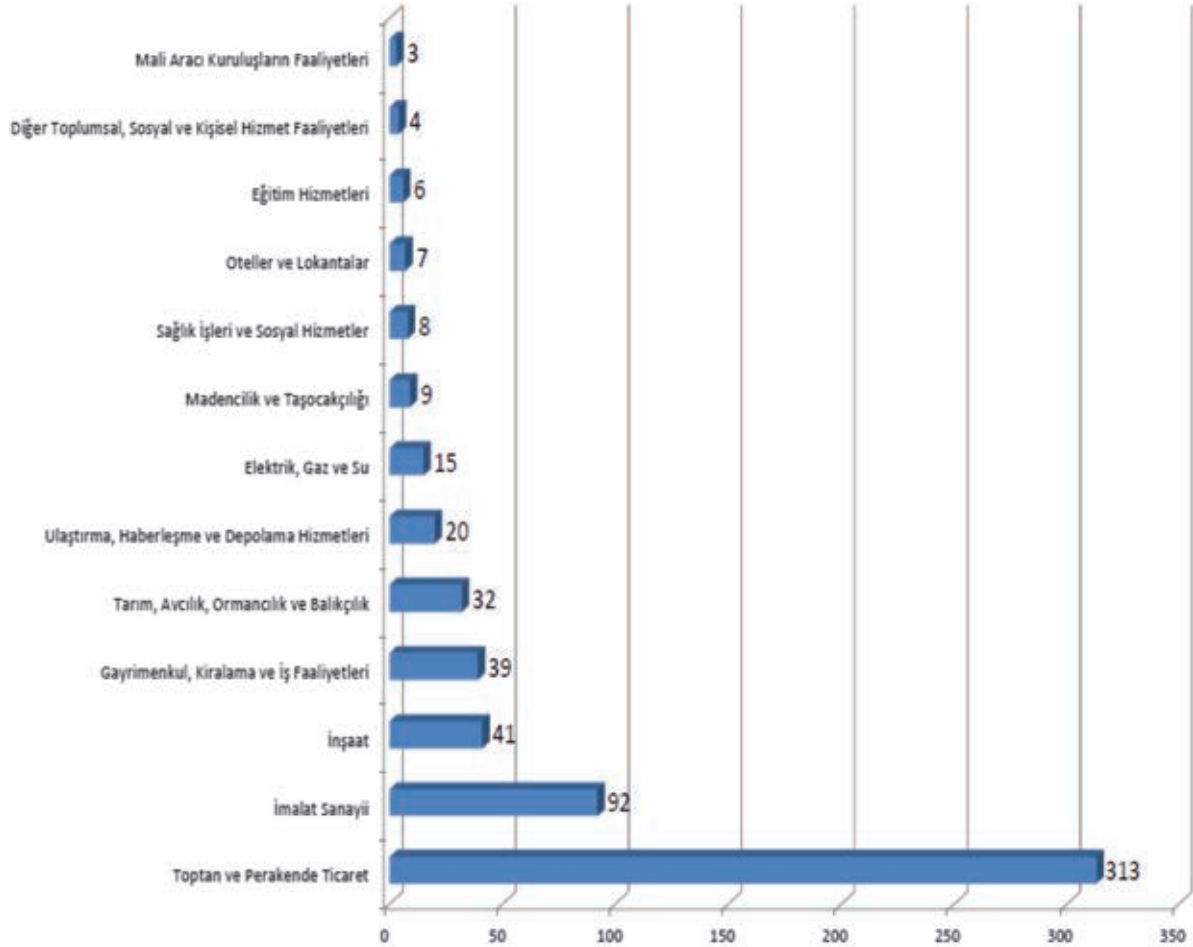
IX.2 Adana İli Uluslararası Sermayeli Şirketlerin Sektörel Dağılımları

2020 yılı Nisan ayı sonu itibarıyla Adana’da 589 adet uluslararası sermayeli şirket faaliyet göstermektedir. En fazla yabancı yatırımcının yüzde 53,1 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe olduğu görülmektedir. Ardından yüzde 15,6 ile imalat ve yüzde 7 ile inşaat sektörleri sıralanmaktadır.

Tablo-IX.2 Adana’daki Uluslararası Sermayeli Şirketlerin Sektörel Dağılımı (1954-2020 Nisan)

Sektör/ Şirket Sayısı	Toplam	% Dağılım
Toptan ve Perakende Ticaret	313	53,1
İmalat Sanayii	92	15,6
İnşaat	41	7,0
Gayrimenkul, Kiralama ve İş Faaliyetleri	39	6,6
Tarım, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık	32	5,4
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama Hizmetleri	20	3,4
Elektrik, Gaz ve Su	15	2,5
Madencilik ve Taşocakçılığı	9	1,5
Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler	8	1,4
Oteller ve Lokantalar	7	1,2
Eğitim Hizmetleri	6	1,0
Diğer Toplumsal, Sosyal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri	4	0,7
Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri	3	0,5
Toplam	589	100

Grafik-IX.2 Adana İlinde Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Firmaların Sektörel Bazda Dağılım Grafiği (1954-2018 Nisan)

X. İSTİHDAM DURUMU

X.1 İstihdam ve İşsizlik ve İşsizlik Oranları

Türkiye İstatistik Kurumu işsizlik verilerine göre TR62 Adana-Mersin bölgesi 2019 yılında yüzde 11,9 ile 26 bölge içinde en fazla işsizlik oranına sahip 13'üncü bölgedir. 2018 yılında yüzde 11,2 ile 26 bölge içinde en fazla işsizlik oranına sahip 10'uncu bölge idi. Geçmiş yıllara bakıldığında TR62 Bölgesi olarak 2009 yılında yüzde 22 işsizlik oranı ile en fazla işsizlik oranı sahip bölge olup, ayrıca 2009 yılında ayrıca TÜİK tarafından iller bazında işsizlik verilerine göre Adana ili 81 il içerisinde yüzde 26,2 işsizlik oranı ile en fazla işsizlik oranına sahip il olmuştur. 2010 yılında da yüzde 19,1 ile yine 1'inci sıradaydı. Son 10 yıla bakıldığında işsizlik oranında bölgeler sıralamasında Adana-Mersin bölgesinin ilk sıralardan 13'üncü sıraya kadar gerilediği görülmektedir.

İşsizlik oranlarında 2000 yılından itibaren incelendiğinde ise 2000-2003 yıllarında işsizlik verileri yalnızca 9 il için yapılmaktaydı. Buna göre işsizlik oranına göre sıralamada;

2000 yılında %11,4 oran ile 2.,

2001 yılında %16,8 ile 1.,

2002 yılında %23,9 ile 1. ve

2003 yılında da %18,9 ile 2. sırada yer almıştır.

Bu yıllardan sonra işsizlik verileri 26 istatistik bölgelere göre açıklanmıştır. Bölgelere göre işsizlik oranı sıralamasında;

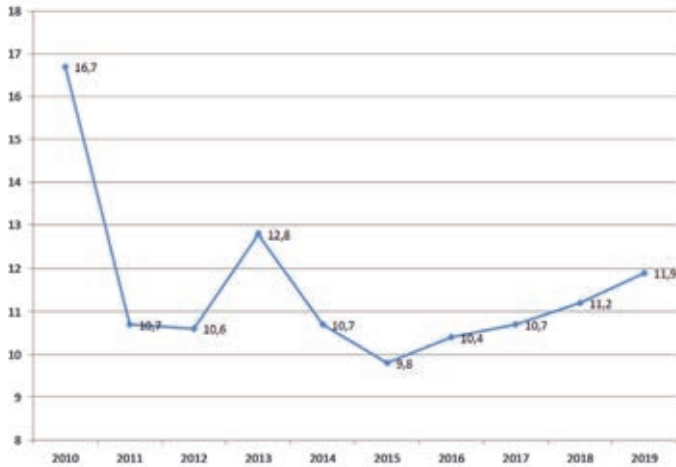
Adana-Mersin TR-62 bölge olarak;	Türkiye
2009 yılında	%22 ile 1. sırada
2010 yılında	%16,7 ile 2. sırada
2011 yılında	%10,7 ile 8. sırada
2012 yılında	%10,6 ile 5. sırada
2013 yılında	%12,8 ile 4. sırada
2014 yılında	%10,7 ile 8. sırada
2015 yılında	%9,8 ile 10. sırada
2016 yılında	%10,4 ile 11. sırada
2017 yılında	%10,7 ile 13. sırada
2018 yılında	%11,2 ile 10. sırada
2019 yılında	%11,9 ile 13. sırada yer almıştır.

Grafik. X.1 TR-62 Yıllara Göre Adana-Mersin ve Türkiye İşsizlik Oranı Karşılaştırması (2010-2019)

Bölgenin geçmiş yıllarda yaşadığı işsizlik sorununda, son 20 yılda Adana ilinin aldığı göç ve göçle gelen vasıfsız işgücü ile son yıllarda vermiş olduğu vasıflı işgücü göçünün önemli etkisi olduğu düşünülmektedir. Ancak 2010 yılından itibaren ülkenin ve bölgenin gelişen ekonomisiyle birlikte işsizlik oranında azalma eğilimi görülmüş, ancak 2015 yılından itibaren sürekli bir artış eğilimine girmiş ve 2019 yılında yüzde 11,9'a kadar yükselmiştir.

Grafik. X.2 TR-62 Yıllara Göre Adana-Mersin İşsizlik Oranı Grafiği (2010-2019)

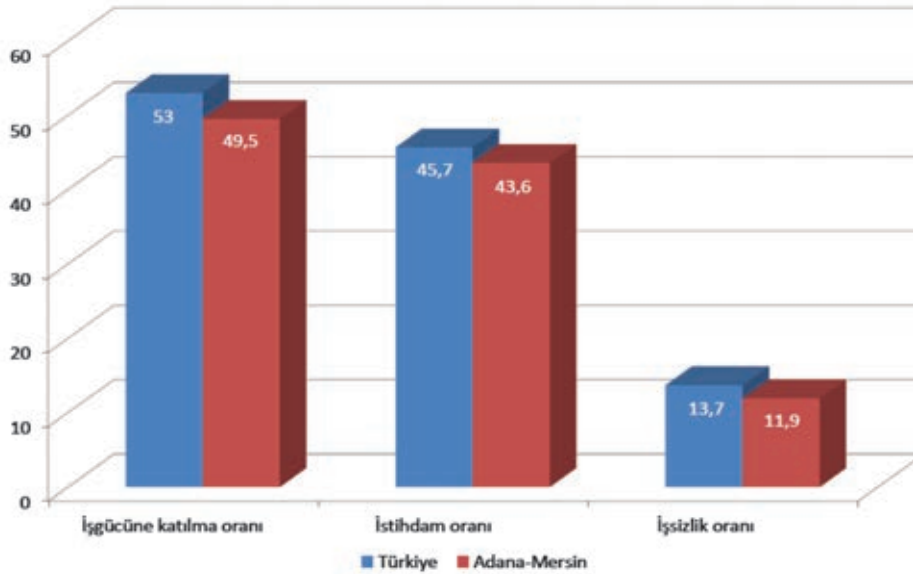
Türkiye İstatistik Kurumu tarafından Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus Adana Mersin bölgesinde 3 milyon 7 bindir. Söz konusu nüfusun 1 milyon 489 bin kişisi işgücü durumunda olup, işgücünün 1 milyon 311 bini istihdam edilmiş, 178 bini ise işsiz olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda işgücüne katılma oranı yüzde 49,5 olup, bir önceki yıl yüzde 50,1 idi. 2018 yılında ise işgücüne katılma 1 milyon 495 bin kişi ve istihdam edilen kişi sayısı 1 milyon 327 bin kişi olup, işsiz sayısı 168 bin kişi idi.

Tablo X.1 Kurumsal Olmayan Nüfus İşgücü Durumu (2018-2019)
(Türkiye/Düzey 2 Adana-Mersin)

	Türkiye		TR62 (Adana-Mersin)	
	2018	2019	2018	2019
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	60.654	61.469	2.981	3.007
İşgücü	32.274	32.549	1.495	1.489
İstihdam	28.738	28.080	1.327	1.311
İşsiz	3.537	4.469	168	178
İşgücüne dahil olmayan nüfus	28.380	28.920	1.486	1.518
İşgücüne katılma oranı (%)	53,2	53	50,1	49,5
İşsizlik oranı (%)	11	13,7	11,2	11,9
İstihdam oranı (%)	47,4	45,7	44,5	43,6

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik. X.3 TR-62 Adana-Mersin Bölgesi-Türkiye İşgücü Göstergeleri (%) (2019)

Tablo X.2 Düzey-2 Bölgelere Göre İstihdam ve İşsizlik Oranları (2018-2019)

Bölgeler	2018 Yılı			2019 Yılı *		
	İşgücüne katılma oranı %	İşsizlik oranı %	İstihdam oranı %	İşgücüne katılma oranı %	İşsizlik oranı %	İstihdam oranı %
TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)	40,7	25,0	30,5	43,5	30,9	30,0
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari)	48,7	21,5	38,2	51,0	25,9	37,8
TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır)	47,8	18,6	38,9	46,5	23,4	35,7
TR63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)	49,4	14,1	42,4	47,9	18,1	39,2
TR31 (İzmir)	56,2	13,8	48,5	56,1	16,0	47,2
TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis)	46,8	12,8	40,9	47,5	15,2	40,2
TR10 (İstanbul)	57,4	12,5	50,2	57,5	14,9	48,9
TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	47,9	13,2	41,6	47,5	14,5	40,6
TR51 (Ankara)	52,5	10,1	47,2	52,8	14,2	45,3
TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova)	54,9	10,2	49,3	54,1	13,5	46,8
TR61 (Antalya, Isparta, Burdur)	56,9	11,6	50,3	56,8	13,3	49,2
TR71 (Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir)	51,6	10,9	45,9	51,4	13,3	44,5
TR62 (Adana, Mersin)	50,1	11,2	44,5	49,5	11,9	43,6
TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	53,0	9,0	48,2	51,3	11,2	45,5
TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt)	48,2	7,5	44,6	47,8	11,2	42,5
TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli)	59,7	7,5	55,3	59,6	11,0	53,0
TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)	54,6	6,2	51,3	56,3	9,9	50,8
TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	52,3	8,0	48,1	51,5	9,9	46,4
TR33 (Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak)	54,0	6,8	50,3	52,8	9,8	47,6
TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan)	50,3	5,3	47,6	47,5	9,8	42,8
TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın)	49,9	8,0	45,9	51,1	9,6	46,2
TR32 (Aydın, Denizli, Muğla)	56,9	6,9	53,0	56,4	9,2	51,2
TR22 (Balıkesir, Çanakkale)	49,1	5,7	46,3	48,3	8,3	44,3
TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya)	55,2	6,4	51,7	53,8	8,3	49,4
TR52 (Konya, Karaman)	50,7	5,9	47,7	51,0	8,0	46,9
TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop)	56,5	5,1	53,7	53,3	7,6	49,3
Türkiye	53,2	11,0	47,4	53,0	13,7	45,7

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

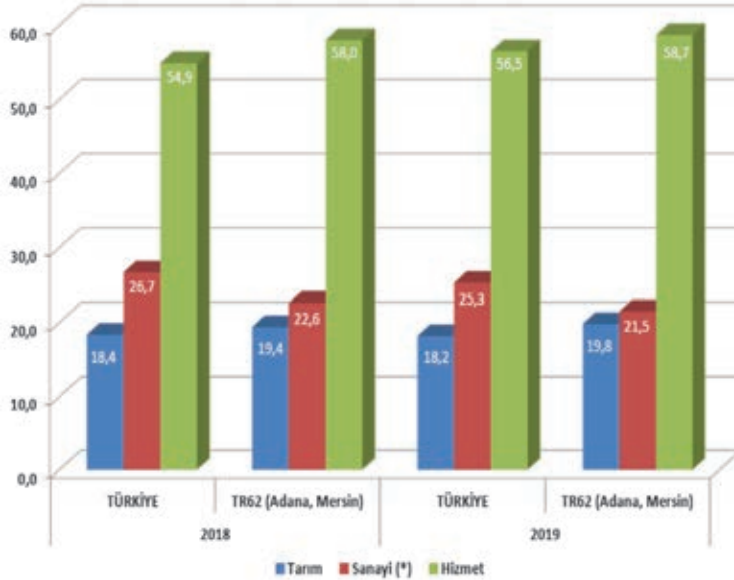
*2019 Yılı İşsizlik Oranına Göre Sıralı

X.2. İstihdam Edilenlerin İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı (TR62 Adana-Mersin)

TR62 bölgesi olarak faaliyet kollarına göre istihdamın dağılımı Tablo X.3'te yer almaktadır. 2019 yılında en fazla istihdam yüzde 58,7 oran ile hizmetler sektöründe bulunmaktadır. Ardından yüzde 21,5 ile sanayi ve yüzde 19,8 ile tarım sektörüne dağılmıştır.

Aşağıdaki grafikte de TR62 Adana-Mersin Bölgesi ile Türkiye istihdamın faaliyet kollarına göre dağılımı karşılaştırılmıştır. Görüldüğü üzere Türkiye istihdam dağılımında sanayi sektörünün payı yüzde 25,3 iken Adana-Mersin bölgesi dağılımı yüzde 21,5'te kalmıştır. Hizmet sektörü payı ise Türkiye yüzde 56,5 iken Adana-Mersin payı yüzde 58,7 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik X.4 TR-62 Adana-Mersin Bölgesi İstihdamının Faaliyet Kollarına Göre Karşılaştırması (2018-2019)

Tablo X.3. İstihdam Edilenlerin İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı (%) (2010-2019)

Yıllar	Tarım	Sanayi (*)	Hizmet
2010	30,2	19,6	50,2
2011	30,2	19,5	50,3
2012	26,3	21,1	52,6
2013	23,7	23,3	53,1
2014	21,1	23,8	55,1
2015	21,3	24,1	54,6
2016	23,6	22,5	53,9
2017	21	21,3	57,7
2018	19,4	22,6	58
2019	19,8	21,5	58,7

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

(*) İnşaat sektörü, sanayi sektörü içinde değerlendirilmiştir.

XI - DIŞ TİCARET

Türkiye İstatistik Kurumu Dış Ticaret verilerine göre Adana ili ihracatı 2019 yılında 1 milyar 906 milyon 722 bin TL olarak gerçekleşmiş ve bir önceki yıla göre 4,6 azalış olmuştur. 2018 yılında, 1 milyar 999 milyon 154 bin dolar gerçekleşmiş ve bir önceki yıla göre yüzde 9,7 artış olmuştur. 2019 yılında Türkiye ihracatında ise yüzde 2,1 artış gerçekleşmiştir.

Adana ithalatı ise 2019 yılında 2 milyar 297 milyon 257 bin dolar gerçekleşmiş olup; bir önceki yıla göre yüzde 1,3 artış gerçekleşmiştir. 2018 yılında 2 milyar 268 milyon 35 bin dolar ithalat gerçekleşmiş olup; bir önceki yıla göre yüzde 20,3 artış gerçekleşmişti. 2019 yılında Türkiye ihracatında ise yüzde 9,1 azalış gerçekleşmiştir.

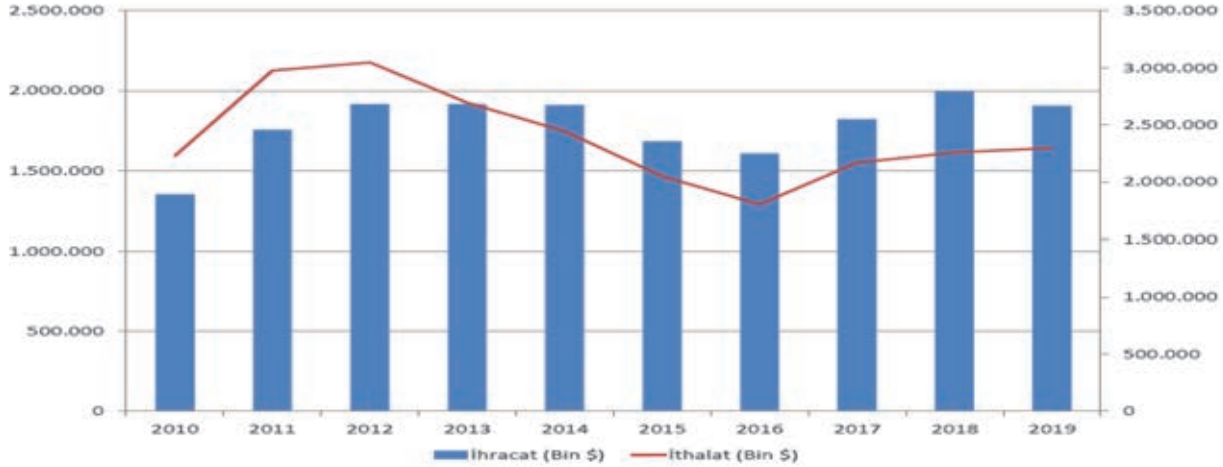
Buna göre Adana ili dış ticaretinde ihracatın ithalatı karşılama oranı 2019 yılında yüzde 83 olarak gerçekleştirmiş olup; bir önceki yıl karşılama oranı yüzde 88,1 idi. Türkiye'nin ihracatın ithalatı karşılama oranı ise 2019 yılında yüzde 84,6 olup; bir önceki yıl yüzde 75,3 olarak gerçekleşmişti.

Tablo XI. 1.Adana Dış Ticareti (2010-2019) (Bin TL)

Yıllar	İhracat (Bin S)		% Değişim		İthalat (Bin S)		% Değişim		İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	
	Adana	Türkiye	Adana	Türkiye	Adana	Türkiye	Adana	Türkiye	Adana	Türkiye
2010	1.352.306	113.883.219	19,1	11,5	2.229.404	185.544.332	31,7	31,7	60,7	61,4
2011	1.756.356	134.906.869	29,9	18,5	2.974.779	240.841.676	33,4	29,8	59,0	56,0
2012	1.914.550	152.461.737	9,0	13,0	3.046.332	236.545.141	2,4	-1,8	62,8	64,5
2013	1.916.196	151.802.637	0,1	-0,4	2.694.131	251.661.250	-11,6	6,4	71,1	60,3
2014	1.908.505	157.610.158	-0,4	3,8	2.443.552	242.177.117	-9,3	-3,8	78,1	65,1
2015	1.683.497	143.838.871	-11,8	-8,7	2.048.362	207.234.359	-16,2	-14,4	82,2	69,4
2016	1.607.018	142.529.584	-4,5	-0,9	1.803.482	198.618.235	-12,0	-4,2	89,1	71,8
2017	1.822.615	156.992.940	13,4	10,1	2.168.824	233.799.651	20,3	17,7	84,0	67,1
2018	1.999.154	167.933.943	9,7	7,0	2.268.035	223.047.438	4,6	-4,6	88,1	75,3
2019	1.906.722	171.471.038	-4,6	2,1	2.297.257	202.702.566	1,3	-9,1	83,0	84,6

Grafik XI.1 Adana İli Dış Ticaretinin Yıllara Göre Dağılım Grafiği (2010-2019) (Bin \$)

XI.1 İhracat

Tablo XI.2'de Adana ilinin son beş yılda aylara göre ihracatının dağılımı yer almaktadır.

AY	2015	2016	2017	2018	2019
Ocak	147.496.759	123.939.222	130.337.070	150.487.687	160.201.642
Şubat	129.233.940	124.882.923	123.561.960	140.409.125	146.946.415
Mart	141.769.471	136.470.329	149.744.410	176.721.391	162.120.023
Nisan	137.908.076	131.583.086	137.071.183	157.045.542	156.934.762
Mayıs	128.363.965	138.024.541	160.127.960	181.858.000	179.560.141
Haziran	139.466.704	141.516.067	146.874.714	142.328.657	117.519.150
Temmuz	127.567.087	96.168.152	126.227.159	157.269.198	165.828.357
Ağustos	124.555.879	127.794.483	173.021.998	165.462.399	137.977.377
Eylül	132.590.534	121.301.950	144.308.105	155.809.437	151.493.399
Ekim	160.667.247	144.615.427	173.068.753	196.262.275	189.269.661
Kasım	157.857.636	164.292.070	186.770.856	192.498.115	176.589.190
Aralık	156.019.697	156.430.020	171.501.233	183.001.916	162.281.552
Toplam	1.683.496.995	1.607.018.270	1.822.615.401	1.999.153.742	1.906.721.669
Yıllık Değişim %	-11,8	-4,5	13,4	9,7	-4,6

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İller bazında ihracat sıralamasında Adana ili 1 milyar 906 milyon 721 bin dolar ihracat ile 13. sırada olup; toplam ihracattaki payı yüzde 1,2'dir. 2018 yılında ise iller bazında ihracatta 11. sırada ve toplam ihracat içindeki payı yine yüzde 1,2 idi.

Tablo XI.3 İller Bazında İhracat (2015-2019) (Bin \$)

Sıra	İller	2015	2016	2017	2018	2019
1	İstanbul	77.009.984.258	76.071.913.832	81.296.882.873	84.913.686.921	86.124.425.672
2	Bursa	8.634.502.121	9.765.909.715	10.536.085.049	11.153.402.106	10.297.702.843
3	İzmir	8.108.512.637	8.330.121.972	9.253.967.664	10.164.080.031	10.197.366.803
4	Kocaeli	7.402.940.613	6.527.579.365	8.180.037.851	8.960.585.528	9.769.067.943
5	Ankara	7.048.777.011	6.463.475.105	6.741.888.208	7.606.584.200	8.310.005.925
6	Gaziantep	6.330.321.221	6.418.991.002	6.580.701.506	6.872.019.859	7.401.423.021
7	Sakarya	1.943.277.955	2.553.888.606	5.254.589.126	5.639.479.548	5.267.853.645
8	Denizli	2.516.246.283	2.403.335.027	2.778.975.499	3.113.843.853	2.903.811.199
9	Hatay	1.826.646.449	1.744.917.462	2.333.075.942	2.846.890.044	2.848.195.358
10	Kayseri	1.583.302.321	1.527.163.013	1.641.959.281	2.087.986.588	2.210.750.916
11	Manisa	1.839.281.982	1.874.347.716	1.993.510.595	2.291.350.322	2.202.154.058
12	Konya	1.353.104.249	1.314.877.279	1.551.635.901	1.785.568.457	1.992.809.380
13	Adana	1.683.496.995	1.607.018.270	1.822.615.401	1.999.153.742	1.906.721.669
14	Mersin	1.407.322.556	1.493.352.181	1.505.843.629	1.726.539.588	1.772.759.807
15	Çorum	338.328.709	201.021.479	170.720.314	741.965.489	1.541.683.221
16	Antalya	961.270.159	997.112.332	1.243.564.398	1.368.765.513	1.423.695.619
17	Tekirdağ	828.448.922	982.343.782	1.099.563.658	1.288.671.360	1.278.616.122
18	Trabzon	1.545.160.149	1.341.863.201	1.197.170.127	955.699.360	1.162.784.397
19	Eskişehir	837.038.823	862.053.756	902.009.321	1.056.626.761	1.144.852.404
20	Kahramanmaraş	793.040.633	873.848.033	955.598.619	998.398.348	905.540.112
Türkiye toplamı		157 610 158	143 838 871	142 529 584	156 992 940	167 933 943
Adana Toplam İhracat İçinde Payı %		1,2	1,3	1,1	1,2	1,2

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

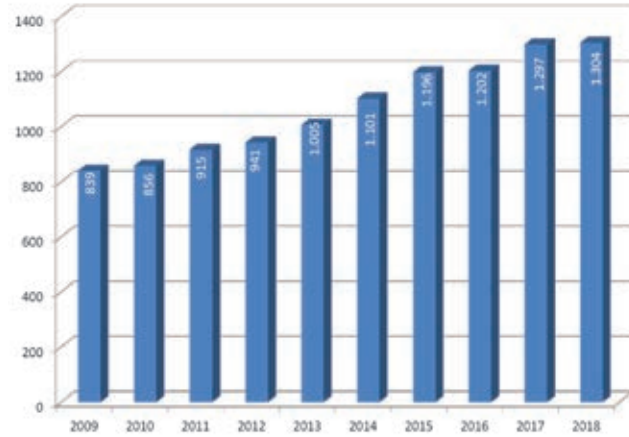
Tablo XI.4 İller Bazında İhracatçı Firma Sayısı (2018)

Sıra	İller	İhracatçı Firma
1	İSTANBUL	35 918
2	İZMİR	5 092
3	BURSA	4 789
4	ANKARA	4 652
5	GAZİANTEP	2 504
6	KOCAELİ	1 751
7	ANTALYA	1 487
8	İÇEL	1 397
9	ADANA	1 304
10	HATAY	1 286
11	KAYSERİ	1 275
12	DENİZLİ	1 125
13	BALIKESİR	387
14	ESKİŞEHİR	364
15	AFYON	328
16	AYDIN	327
17	DİYARBAKIR	195
18	BURDUR	160
19	ÇORUM	154
20	ISPARTA	149

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İhracatçı firma sayısına göre iller sıralamasında Adana ili 9. sırada olup; ilk sırada 35.918 ihracatçı firma ile İstanbul yer almakta, ardından 5,092 ihracatçı firma ile İzmir ve 4.789 ihracatçı firma ile Bursa illeri sıralanmaktadır.

Grafik XI.2 Adana İli Yıllara Göre İhracatçı Firma Sayısı Dağılımı (2009-2018)

Ülke gruplarına göre değerlendirildiğinde; en fazla ihracat 666 milyon 596 bin dolar ile Avrupa Birliği ülkelerine yapılmıştır. Toplam ihracatın yüzde 35'i bu ülke grubunda gerçekleşmiş olup; bir önceki yıl ihracat payı yüzde 36,5 idi. Ardından 581 milyon 79 bin dolar ile Orta Doğu Ülkeleri ile 480 milyon 620 bin dolar ile Gelişmiş Sekiz Ülkelere yapılan ihracatlar sıralanmaktadır. Bir önceki yıla göre ülke gruplarındaki ihracat değişimlerine bakıldığında, tüm ülke grupları ihracatında azalış gerçekleşmiştir. En fazla azalış yüzde -9,6 ile Gelişmiş Sekiz ülkeye yapılan ihracatta gerçekleşmiştir.

Tablo XI.5 Adana İhracatının Ülke Grupları Bazında Dağılımı (2015-2019)

Ülke Grupları	2015	2016	2017	2018	2019
Avrupa Birliği	597.613.339	618.852.433	693.003.379	729.900.197	666.596.223
Orta Doğu Ülkeleri	517.553.871	500.688.778	533.484.651	593.140.719	581.079.497
Komşu Ülkeler	432.311.965	422.510.447	442.951.381	487.931.082	480.620.108
Gelişmiş Sekiz Ülke	518.458.553	432.296.241	526.401.998	512.063.382	463.085.907
Afrika Ülkeleri	144.195.164	121.823.600	128.696.449	193.441.095	183.195.060
Türki Cumhuriyetler	67.014.252	92.530.320	110.523.818	95.105.575	86.857.057
Uzak Doğu Ülkeleri	59.422.312	59.722.617	82.046.592	84.604.386	80.449.060

Ülkeler bazında ise 2019 yılında en fazla ihracat 284 milyon 828 bin dolar ile Irak'a yapılmış olup; toplam ihracatımızın yüzde 14,9'u bu ülkeye gerçekleşmiştir. Ardından 153 milyon 664 bin dolar ile Almanya ve 145 milyon 253 bin dolar ile İspanya sıralanmaktadır. Bir önceki yıla göre artış oranlarına bakıldığında en fazla ihracat artışı yüzde 32 ile Romanya ihracatında gerçekleşmiştir. Ardından yüzde 26,5 ile Çin ve yüzde 14,9 ile İran ihracatlarında gerçekleşmiş olup, en fazla azalış ise yüzde -35,7 ile Fransa ihracatında gerçekleşmiştir.

Tablo XI.6 İhracat Yapılan İlk 20 Ülke (2017-2019) (ABD \$)

Yıllık İlk 20 Ülke Sıralaması (ABD Dolar)			Yıllık İlk 20 Ülke Sıralaması (ABD Dolar)		
ÜLKE	2017	2018	ÜLKE	2018	2019
Irak	257.207.640	272.855.237	Irak	272.855.237	284.828.506
Almanya	147.995.864	167.828.460	Almanya	167.828.460	153.664.514
İspanya	129.989.622	151.848.540	İspanya	151.848.540	145.253.224
Suriye	63.889.725	106.489.162	Suriye	106.489.162	93.375.314
ABD	99.192.261	95.383.128	ABD	95.383.128	90.930.778
Rusya Federasyonu	61.194.379	66.106.087	Rusya Federasyonu	66.106.087	69.169.980
Birleşik Krallık	46.951.677	59.685.719	İtalya	56.183.663	51.418.089
Fransa	93.963.440	58.781.589	Birleşik Krallık	59.685.719	49.195.572
İtalya	67.054.603	56.183.663	Hollanda	43.881.814	41.256.655
Hollanda	35.760.160	43.881.814	Fransa	58.781.589	37.804.825
Cezayir	19.776.188	41.577.108	Romanya	27.644.497	36.488.306
İsrail	29.083.672	32.985.122	İsrail	32.985.122	34.974.095
Ürdün	27.187.276	30.956.277	İran	29.854.259	34.308.317
İran	46.380.504	29.854.259	Çin	26.623.253	33.672.546
Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	26.336.275	29.829.981	Fas	26.216.688	29.427.102
Romanya	32.442.131	27.644.497	Cezayir	41.577.108	28.572.987
Çin	28.015.762	26.623.253	Ürdün	30.956.277	26.754.124
Fas	14.821.688	26.216.688	Polonya	24.609.697	25.726.032
Bulgaristan	28.681.163	26.099.999	Suudi Arabistan	23.975.239	25.446.227
Azerbaycan	46.566.563	25.837.896	Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	29.829.981	24.258.724

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Gümrük tarife istatistik pozisyonuna göre fasıl grupları incelendiğinde, 2019 yılında en fazla ihracat 440 milyon 278 bin dolar ihracat ile Dokumaya Elverişli Maddeler ve Bunlardan Mamul grubunda gerçekleşmiştir. Bu ürün grubunun toplam ihracat içindeki payı yüzde 23,1'dir. Ardından 257 milyon 866 bin dolar ile Bitkisel Ürünler ve 256 milyon 719 bin dolar ile Plastik ve Kauçuk Ürünleri grupları sıralanmaktadır. En önemli ihracat ürün grubu olan Dokumaya Elverişli Maddeler ve Bunlardan Mamul Eşya grubu ihracatında 2019 yılında bir önceki yıla göre yüzde 5,9 azalış gerçekleşmiştir.

Tablo XI.7 Adana İhracatının Fasıl Gruplarına Göre Dağılımı (2015-2019)

ÜRÜN ADI	2015	2016	2017	2018	2019
Dokumaya elverişli maddeler ve bunlardan mamul eşya	441.326.169	408.868.852	399.466.318	468.185.796	440.278.404
Bitkisel ürünler	257.187.390	243.770.479	257.976.570	250.948.580	257.866.178
Plastik ve plastik ürünleri; kauçuk ve kauçuk ürünleri	213.172.077	198.049.284	220.329.339	269.620.528	256.719.206
Gıda sanayii müstahzarları;	134.609.806	89.576.316	122.370.809	152.253.671	144.209.637
Makinalar ve mekanik cihazlar; elektrik malzemeleri;	91.755.034	101.928.862	109.636.884	148.988.999	128.707.241
Adi metaller ve adi metallerden eşya	85.313.090	86.223.227	95.302.719	115.324.796	121.342.517
Araçlar, hava araçları, gemiler ve ilgili taşıma araçları	125.127.413	146.399.578	203.806.052	137.702.787	120.949.061
Canlı hayvanlar ve hayvansal ürünler	90.792.045	81.292.703	109.508.879	128.820.215	115.578.217
Kıyma sanayii ve buna bağlı sanayii ürünleri	84.095.081	83.569.599	98.303.013	92.992.036	92.967.283
Muhtelif mamul eşya	53.748.847	57.966.573	60.429.433	63.540.530	77.684.481
Mineral ürünler	42.989.924	42.412.825	77.058.500	82.967.715	66.597.389
Ağaç ve ahşap eşya;	23.309.914	22.689.458	24.747.587	25.805.285	26.998.056
Odun veya diğer lifli selülozik maddeler	14.634.794	12.897.384	13.248.438	17.185.300	16.839.651
Taş, alçı, çimento, amiyant, mika veya benzeri maddelerden eşya;	12.425.607	10.567.451	10.504.154	15.877.038	13.833.909
Ayakkabılar, başlıklar, şemsiyeler, güneş şemsiyeleri, bastonlar, iskemle bastonlar, kemerler, kırbaçlar ve bunların aksamı;	3.658.776	5.503.984	5.802.894	10.061.581	11.305.586
Optik alet ve cihazlar, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar alet ve cihazları,	5.934.738	6.911.622	6.795.585	12.562.612	8.844.479
Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar	779.701	1.555.752	1.428.777	3.476.612	3.425.495
Silahlar ve mühimmat; bunların aksamı, parça ve aksesuarı	2.291.705	2.921.882	2.349.008	2.391.822	2.065.677
Sanat eserleri, koleksiyon eşyası ve antikalar	188.117	393.199	273.646	155.592	194.625
Deriler, köseleler, postalar, kürkler ve bu maddelerden mamul eşya;	156.292	172.570	74.975	222.662	177.756
Tabii veya kültür inciler, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller	475	3.346.670	3.201.821	69.585	136.821
Genel Toplam	1.683.496.995	1.607.018.270	1.822.615.401	1.999.153.742	1.906.721.669

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

ISIC ana faaliyet kollarına göre ihracat incelendiğinde 2019 yılında toplam ihracatın yüzde 87,9'u imalat sanayinden yapılmış olup; bir önceki yıl yüzde 86,4 idi. Ardından yüzde 9,7 pay ile tarım ve ormancılık faaliyeti sıralanmış olup, bir önceki yıl payı yüzde 10,3 idi. Bir önceki yıla göre değişim oranlarına bakıldığında, imalat sanayi ihracatında 2019 yılında yüzde 2,9 azalış gerçekleşmiştir. En fazla artış yüzde 387,6 ile diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmetler sektöründe, en fazla azalış ise yüzde 71,2 ile Gayrimenkul, kiralama, ve iş faaliyetleri sektöründe olmuştur.

Tablo XI.8 Adana İhracatının ISIC Ana Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı (2015-2019)

ISIC adı	2015	2016	2017	2018	2019
İmalat sanayi	1.429.363.723	1.359.475.585	1.568.070.070	1.725.397.081	1.675.249.494
Tarım ve ormancılık	209.789.455	204.050.176	186.473.455	205.511.455	184.287.937
Toptan ve perakende ticaret	22.381.160	21.770.129	23.634.131	29.930.598	27.755.550
Madencilik ve taşocaklığı	20.571.078	20562016	43457191	37541716	18.454.376
Balıkçılık	1.388.572	1.157.342	974.565	765.214	939.975
Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmetler	2002	3022	5989	7002	34142
Gayrimenkul, kiralama, ve iş faaliyetleri				676	195
Elektrik, gaz ve su	1.005				
Toplam	1.683.496.995	1.607.018.270	1.822.615.401	1.999.153.742	1.906.721.669

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

XI.2 İthalat

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Adana ithalatında 2019 yılında yüzde 1,31 artış gerçekleşmiş ve 2 milyar 297 milyon 257 bin dolara yükselmiştir. Bir önceki yıl 2 milyar 268 milyon 34 bin dolar gerçekleşmiş olup, yüzde 4,6 artış olmuştur.

Tablo XI.9 Adana İli İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ABD \$) (2015-2019)

AY	2015	2016	2017	2018	2019
Ocak	173.098.022	111.031.317	151.701.625	231.746.287	144.363.089
Şubat	192.586.099	168.773.340	137.604.430	190.499.758	168.608.218
Mart	182.539.178	187.979.480	163.453.802	214.428.105	166.104.102
Nisan	202.388.291	167.093.955	163.598.840	210.746.688	190.451.702
Mayıs	160.800.286	153.367.837	190.425.957	206.865.921	231.889.150
Haziran	182.543.961	163.944.631	177.385.497	214.899.417	161.048.839
Temmuz	171.384.154	132.609.582	230.267.337	204.106.322	243.994.172
Ağustos	142.692.783	170.399.933	193.321.806	140.919.555	217.658.843
Eylül	148.556.497	130.739.859	196.875.761	180.941.509	158.208.808
Ekim	151.227.527	127.052.031	206.512.494	163.657.843	187.193.394
Kasım	154.512.154	159.091.104	172.776.502	169.574.061	209.586.004
Aralık	186.033.183	131.399.394	184.899.676	139.649.493	218.150.986
Toplam	2.048.362.135	1.803.482.463	2.168.823.727	2.268.034.959	2.297.257.307
Yıllık Değişim %	-16,2	-12,0	20,3	4,6	1,3

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İller bazında ithalat sıralamasında Adana ili 2019 yılında 2 milyar 297 milyon Dolar ile 10. sırada olup; toplam ithalat içindeki payı yüzde 1,1'dir. 2018 yılında 2 milyar 268 milyon dolar ihracat ile yine 10. sıradaydı ve toplam ihracat içindeki payı yüzde 1 idi.

Tablo XI.10 İller Bazında İthalat (2015-2019) (Bin \$)

Sıra	İller	2015	2016	2017	2018	2019
1	İstanbul	118.040.297	116.097.055	134.212.594	120.429.420	105.472.233
2	Ankara	9.710.506	10.837.711	12.445.753	13.444.138	11.352.907
3	Kocaeli	8.439.894	8.063.742	11.637.006	14.073.664	8.441.538
4	Bursa	8.050.555	8.710.001	9.123.638	8.518.026	7.481.571
5	İzmir	8.695.609	8.811.052	9.832.569	9.088.693	7.469.229
6	Gaziantep	4.884.123	4.816.682	5.236.442	4.881.807	5.017.674
7	Hatay	3.232.425	2.570.899	3.852.350	4.071.558	3.387.945
8	Sakarya	1.488.594	2.113.319	3.086.411	3.182.613	2.972.933
9	Manisa	3.303.398	2.702.136	3.169.725	2.809.133	2.351.059
10	Adana	2.048.362	1.803.482	2.168.824	2.268.035	2.297.257
11	Çorum	291.622	216.803	214.779	514.859	1.661.948
12	Denizli	1.902.001	1.666.338	2.022.645	1.991.945	1.586.740
13	Zonguldak	995.471	757.746	1.302.466	1.333.518	1.201.396
14	Kayseri	1.471.654	1.459.759	1.812.450	1.403.324	1.200.201
15	Kahramanmaraş	1.043.291	1.294.434	1.387.264	1.185.526	1.187.878
16	Mersin	1.189.500	1.180.640	1.340.303	1.160.367	1.178.929
17	Tekirdağ	813.994	933.738	1.071.261	1.173.342	1.080.612
18	Konya	1.167.120	1.008.981	1.048.857	903.409	877.654
19	Eskişehir	706.613	741.199	820.524	917.769	865.986
20	Antalya	976.463	1.124.060	1.119.030	830.430	845.013
Sıra	İller	2015	2016	2017	2018	2019
Adana Toplam İthalat İçinde Payı %		1,0	0,9	0,9	1,0	1,1

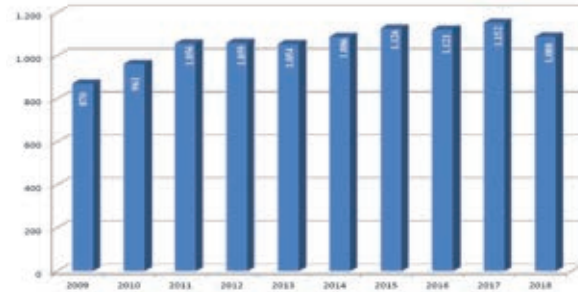
Adana ili ithalatçı firma sayısı son 10 yılı incelendiğinde; 2009 yılında 961 olan ithalatçı firma sayısı 2018 yılında yüzde 25 artış kaydederek 1.088 firmaya yükselmiştir. 2018 yılında bir önceki yıla göre de yüzde 5,5 azalış kaydetmiştir.

İthalatçı firma sayısına göre iller sıralamasında Adana ili 1.088 ithalatçı firma ile 8. sırada olup, ilk sırada 35.915 ithalatçı firma ile İstanbul yer almakta, ardından 6.441 ithalatçı firma ile Ankara ve 4.834 ithalatçı firma ile İzmir illeri sıralanmaktadır.

Tablo XI.11 İller Bazında İthalatçı Firma Sayısı (2018)

Sıra	İller	İthalatçı Firma
1	İSTANBUL	35 915
2	ANKARA	6 441
3	İZMİR	4 834
4	BURSA	3 230
5	KOCAELİ	1 717
6	GAZİANTEP	1 505
7	ANTALYA	1 171
8	ADANA	1 088
9	İÇEL	877
10	KAYSERİ	720
11	DENİZLİ	701
12	BALIKESİR	380
13	HATAY	363
14	ESKİŞEHİR	358
15	AGRI	254
16	AYDIN	229
17	DIYARBAKIR	181
18	AFYON	166
19	KIRSEHIR	139
20	ÇORUM	123

Grafik XI.3 Adana İli Yıllara Göre İthalatçı Firma Sayısı Dağılımı (2009-2018)

Adana iline ithal edilen ürün grupları incelendiğinde de, 2019 yılında en fazla ithalat 552 milyon 872 bin dolar ile Kimya Sanayi ve Buna Bağlı Ürünler grubunda yapılmıştır. Ardından 460 milyon 530 bin dolar ithalat ile Plastik ve Kauçuk Ürünleri ve 415 milyon 437 bin dolar ile Makinalar ve Mekanik Cihazlar grupları sıralanmıştır.

Tablo XI.12 Adana İthalatı Fasil Gruplarına Göre Dağılımı (2015-2019)

ÜRÜN ADI	2015	2016	2017	2018	2019
Kimya sanayii ve buna bağlı sanayii ürünleri	521.398.424	493.783.710	510.452.593	503.719.670	552.872.420
Plastik ve plastik ürünleri; kauçuk ve kauçuk ürünleri	303.885.651	303.104.525	452.335.720	517.518.776	460.530.522
Makinalar ve mekanik cihazlar; elektrik malzemeleri;	271.501.201	270.649.836	310.694.495	359.116.420	415.437.703
Dokumaya elverişli maddeler ve bunlardan mamul eşya	321.031.414	265.768.997	339.883.810	302.043.820	304.254.086
Bitkisel ürünler	140.331.583	81.545.912	152.886.169	183.523.830	239.252.504
Adi metaller ve adi metallerden eşya	131.146.953	110.967.074	111.216.178	107.817.323	104.433.970
Canlı hayvanlar ve hayvansal ürünler	35.742.356	47.977.092	43.946.290	58.119.367	59.603.704
Odun veya diğer lifli selülozik maddeler	31.590.899	27.551.157	33.181.546	35.673.877	38.786.262
Optik alet ve cihazlar, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar alet ve cihazları,	27.920.110	28.498.790	33.089.034	27.569.218	34.108.954
Araçlar, hava araçları, gemiler ve ilgili taşıma araçları	128.713.805	66.146.896	85.503.547	43.436.147	29.704.206
Mineral ürünler	27.699.533	24.968.918	28.264.464	50.946.205	25.458.968
Gıda sanayii müstahzarları;	28.252.094	20.868.038	21.065.819	15.886.473	14.308.680
Ayakkabılar, başlıklar, şemsiyeler, güneş şemsiyeleri, bastonlar, iskemle bastonlar, kemerler, kırbaçlar ve bunların aksamı;	12.507.206	10.741.161	6.405.799	5.395.662	6.109.462
Taş, alçı, çimento, amyant, mika veya benzeri maddelerden eşya;	11.219.644	9.956.511	6.479.801	4.693.514	4.427.175
Muhtelif mamul eşya	24.236.269	10.507.565	15.028.877	7.900.857	4.088.811
Ağaç ve ahşap eşya;	17.935.224	17.368.225	15.933.053	11.999.417	2.986.221
Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar	5.044.827	6.704.466	1.129.192	21.198.825	445.531
Silahlar ve mühimmat; bunların aksam, parça ve aksesuarı	673.513	1.093.729	1.642.616	644.906	343.507
Tabii veya kültür inciler, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller,	292.133	4.068.516	2.269.361	59.863	127.996
Deriler, köseleler, postlar, kürkler ve bu maddelerden mamul eşya;	7.198.369	1.159.852	516.075	911.846	110.056
Sanat eserleri, koleksiyon eşyası ve antikalar	40.927	51.493	7.885	8.518	16296
Genel Toplam	2.443.552.400	2.048.362.135	1.803.482.463	2.168.823.727	2.258.184.534

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

ISIC ana faaliyet kollarına göre ithalat incelendiğinde, 2019 yılında toplam ithalatın yüzde 79,9'u imalat sanayinden yapılmış olup, bir önceki yıl yüzde 83,3 idi. Bir önceki yıla göre değişim oranında ise imalat sanayinde kolu ithalatında yüzde 2,8 azalış gerçekleşmiştir. Bir önceki yıl 1,8 artış gerçekleşmişti.

Tablo XI.13 Adana İthalatının ISIC Ana Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı (2015-2019)

ISIC Adı	2015	2016	2017	2018	2019
İmalat sanayi	1.785.203.326	1.617.474.867	1.854.383.990	1.888.485.827	1.836.169.931
Tarım ve ormancılık	253.613.983	177.500.429	303.311.360	356.624.191	432.564.296
Toptan ve perakende ticaret	8.816.118	7.867.953	10.566.180	21.620.151	27.508.065
Madencilik ve taşocakçılığı	583.775	476.138	539.554	991.471	757.690
Balıkçılık	107.441	120.277	2.737	266.886	139.354
Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmetler	35.498	42799	19906	45692	116.945
Gayrimenkul, kiralama, ve iş faaliyetleri	1994			741	1026
Genel Toplam	2.048.362.135	1.803.482.463	2.168.823.727	2.268.034.959	2.297.257.307

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İthalat yapılan ülkelerde ise en fazla ithalat 267 milyon 733 bin dolar ile Çin'den gerçekleşmiş olup, toplam ithalatın yüzde 11,7'si bu ülkeden yapılmıştır. Ardından 210 milyon 658 bin dolar ile Almanya ve 145 milyon 574 bin dolar ile Çorlu Avrupa Serbest Bölgesi en fazla ithalat yapılan ülkeler olarak sıralanmıştır. İlk 20 ülkenin bir önceki yıla göre ithalat değişimleri incelendiğinde, en fazla ithalat artışı Kazakistan'dan gerçekleşmiştir. İthalatta en önemli ülke olan Çin ithalatında ise bir önceki yıla göre yüzde 19,3 artış gerçekleşmiştir.

İthalat yapılan ülkelerde ise en fazla ithalat 267 milyon 733 bin dolar ile Çin'den gerçekleşmiş olup, toplam ithalatın yüzde 11,7'si bu ülkeden yapılmıştır. Ardından 210 milyon 658 bin dolar ile Almanya ve 145 milyon 574 bin dolar ile Çorlu Avrupa Serbest Bölgesi en fazla ithalat yapılan ülkeler olarak sıralanmıştır. İlk 20 ülkenin bir önceki yıla göre ithalat değişimleri incelendiğinde, en fazla ithalat artışı Kazakistan'dan gerçekleşmiştir. İthalatta en önemli ülke olan Çin ithalatında ise bir önceki yıla göre yüzde 19,3 artış gerçekleşmiştir.

Tablo XI.14 İthalat Yapılan İlk 20 Ülke (2017-2019) (ABD \$)

Yıllık			Yıllık		
İlk 20 Ülke Sıralaması (ABD Dolar)			İlk 20 Ülke Sıralaması (ABD Dolar)		
ÜLKE	2017	2018	ÜLKE	2018	2019
Çin	230.451.449	224.372.844	Çin	224.372.844	267.733.954
Suudi Arabistan	179.200.301	210.320.926	Almanya	153.861.755	210.658.987
Almanya	133.600.498	153.861.755	Çorlu Avrupa Serbest Bölgesi	148.495.993	145.874.562
Çorlu Avrupa Serbest Bölgesi	144.888.612	148.495.993	Suudi Arabistan	210.320.926	145.608.198
ABD	101.521.612	135.584.105	ABD	135.584.105	129.768.034
İsrail	82.088.573	108.196.676	Belçika	47.783.718	111.931.873
Hindistan	94.716.641	100.113.185	İsrail	108.196.676	95.907.645
Güney Kore	62.700.317	95.277.216	Rusya Federasyonu	81.623.628	88.072.582
Rusya Federasyonu	53.439.233	81.623.628	Yunanistan	46.185.260	85.872.182
İtalya	79.563.291	66.571.927	Romanya	48.555.706	77.368.630
Kuveyt	60.734.253	64.261.026	Hindistan	100.113.185	72.966.829
Romanya	17.125.786	48.555.706	Güney Kore	95.277.216	71.248.169
Yumurtalık Serbest Bölgesi	3.352.104	48.376.558	Mısır	32.166.175	52.689.696
Belçika	43.489.058	47.783.718	İtalya	66.571.927	50.158.008
Yunanistan	39.004.335	46.185.260	Kazakistan	4.695.362	49.621.799
Avustralya	20.209.485	40.120.594	Hollanda	38.729.696	39.240.440
Brezilya	35.372.880	39.620.865	Kuveyt	64.261.026	38.682.020
İsviçre	9.665.171	39.017.992	Endonezya	33.124.572	37.197.406
Hollanda	102.374.759	38.729.696	İspanya	32.927.742	30.718.317
Malezya	49.090.243	36.126.040	Brezilya	39.620.865	28.489.999

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo XI.15 Adana İthalatının Ülke Grupları Bazında Dağılımı (2015-2019)

ÜLKE GRUPLARI	2015	2016	2017	2018	2019
Avrupa Birliği	565.288.129	506.024.649	582.875.414	554.576.992	725.071.158
Gelişmiş Sekiz Ülke	487.596.482	392.085.881	448.946.686	507.112.756	532.526.013
Uzak Doğu Ülkeleri	555.647.211	469.495.617	481.736.454	467.338.406	440.208.291
Orta Doğu Ülkeleri	344.153.829	319.914.331	363.837.863	401.139.968	338.910.561
Komşu Ülkeler	108.984.649	68.586.521	85.502.261	88.703.269	127.174.560
Türki Cumhuriyetler	9.784.909	20.596.722	38.319.194	39.111.495	83.602.696
Afrika Ülkeleri	55.093.904	39.204.358	77.552.015	43.454.103	75.830.134

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Ülke grupları bakımından en fazla ithalat 725 milyon 71 bin dolar ile Avrupa Birliği ülke grubunda gerçekleşmiş olup, toplam ithalat içindeki payı yüzde 31,6'dır. Ardından 532 milyon 526 bin dolar ile Gelişmiş Sekiz ülke ve 440 milyon 208 bin dolar ile Uzak Doğu Ülkeleri grupları sıralanmaktadır. Bir önceki yıla göre değişim oranlarına bakıldığında en fazla yüzde 113,8 ile Türkiye Cumhuriyetleri ülke grubunda gerçekleşmiş olup, en fazla azalış ise yüzde -15,5 ile Orta Doğu Ülke Grubunda gerçekleşmiştir.

XII. YATIRIM TEŞVİKLERİ

2019 yılı Ocak-Aralık 12 aylık dönemde Adana ili-ne toplam 2 milyar 443 milyon 412 bin TL. tutarında 117 adet belge düzenlenmiş olup; öngörülen istihdam 2.619 kişidir.

2018 yılı aynı dönemde ise 4 milyar 16 milyon 495 bin TL. tutarında sabit yatırımlı 131 adet teşvik açılırken, öngörülen istihdam 4.029 kişiydi.

Tablo XII.1’de yıllara göre teşvikler incelendiğinde en fazla sabit yatırımın 13 milyar 212 milyon 965 bin TL sabit yatırım ile 2016 yılında yapıldığı görülmektedir. Bu sabit yatırımın 11 milyar 740 milyon TL’si enerji sektörüne Genel destek sınıfı olarak açılmıştır.

Tablo XII.1 Adana İli Yatırım Teşviklerinin Yıllara Göre Dağılımı (2010-2019)

Yıl	Belge Adedi	Sabit Yatırım	İstihdam
2010	73	1.211.328.142	2.579
2011	86	1.258.971.617	3.277
2012	78	2.308.538.932	1.758
2013	72	2.347.087.050	2.811
2014	68	682.155.327	1.863
2015	90	1.872.338.322	2.602
2016	121	13.212.965.713	2.025
2017	159	2.038.993.214	5.235
2018	131	4.016.495.627	4.029
2019	117	2.443.412.572	2.619

Tablo XII.2 Yılı Yatırım Teşviklerinin İllere Göre Dağılımı (Sabit Yatırıma Göre İlk 20 İl Sıralaması) (2018-2019)

Sıralama	2018		Sıralama	2019	
	İller	Sabit Yatırım TL		İller	Sabit Yatırım TL
1	İstanbul	45.355.226.872	1	İstanbul	19.324.707.969
2	Bursa	18.542.083.806	2	Tekirdağ	12.347.625.672
3	Kocaeli	11.295.070.198	3	Manisa	11.357.754.856
4	İzmir	10.681.916.669	4	Konya	9.750.972.703
5	Ankara	9.125.271.805	5	Ankara	7.878.008.609
6	Tekirdağ	6.882.044.672	6	Bursa	6.051.029.092
7	Gaziantep	5.867.820.957	7	İzmir	5.964.801.303
8	Balıkesir	4.661.481.780	8	Gaziantep	5.414.632.067
9	Yalova	4.618.161.710	9	Kocaeli	5.089.763.650
10	Adana	4.016.495.627	10	Muğla	4.377.526.453
11	Manisa	3.396.463.948	11	Antalya	4.183.721.989
12	Antalya	3.181.565.228	12	Yalova	3.300.238.224
13	Kayseri	3.091.190.807	13	Denizli	3.119.031.806
14	Sakarya	2.462.616.650	14	Mersin	2.908.124.008
15	Konya	2.267.461.650	15	Çanakkale	2.648.928.624
16	Şırnak	1.950.910.175	16	Sakarya	2.577.705.492
17	Düzce	1.856.683.850	17	Adana	2.443.412.572
18	Kahramanmaraş	1.763.568.397	18	Balıkesir	2.315.346.643
19	Aydın	1.738.094.673	19	Eskişehir	2.067.492.895
20	Bilecik	1.400.820.208	20	Diyarbakır	1.939.368.981
TÜRKİYE		174.789.301.424	TÜRKİYE		149.985.092.396

Kaynak: Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Tablo XII.3 Yatırım Teşviklerinin Sektör ve Alt Sektör Dağılımı (2019)

Sektörü	Alt Sektörü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (TL.)	İstihdam
ENERJİ	Enerji toplam	10	86.383.315	16
	Elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımı	10	86.383.315	16
	Hizmetler toplam	20	311.871.269	566
HİZMETLER	Depolama ve ambarlama hizmetleri	2	14.231.548	10
	Genel kamu hizmetleri	6	35.791.859	15
	Genel ortaöğretim hizmetleri	4	26.109.043	261
	İlköğretim hizmetleri	1	5.713.200	15
	İnsan sağlığı ile ilgili diğer hizmetler	3	36.937.165	45
	Otel, moteller, pansiyonlar, kampüs ve diğer konaklama yerleri	2	181.995.483	140
	Teknik ve mesleki ortaöğretim hizmetleri	1	4.554.856	80
	Teknik ve mesleki ortaöğretim hizmetleri	1	6.538.115	0
	İmalat toplam	58	1.840.061.899	1.518
	Alkolsüz içecek imalatı, maden ve memba suları üretimi	1	5.847.879	10
İMALAT	Ayakkabı imalatı	1	1.075.000	7
	B.y.s. Metal eşya imalatı	2	16.506.061	25
	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer imalat	1	8.500.000	20
	Başka yerde sınıflandırılmamış gıda maddeleri imalatı	1	3.778.592	13
	Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil ürünleri imalatı	3	7.056.719	38
	Bitkisel ve hayvansal sıvı ve katı yağ imalatı	1	14.727.139	6
	Cam ve cam ürünleri imalatı	1	2.927.410	10
	Çimento ve alçı ile sertleştirilmiş maddelerin imalatı	1	1.424.801	15
	Demiryolu ve tramvay lokomotifleri ile vagonlarının imalatı	1	6.737.917	70
	Diğer genel amaçlı makinelerin imalatı	1	2.036.584	4
	Diğer kağıt ve mukavva ürünleri imalatı	1	6.972.999	10
	Diğer özel amaçlı makinelerin imalatı	2	21.881.269	25
	Elektrik motoru, jeneratör ve transformatörlerin imalatı	1	1.633.435	6
	Gemi yapımı ve onarımı	1	2.707.594	85
	Gıda, içecek ve tütün işleyen makinelerin imalatı	1	4.276.853	40
	Griyim eşyası dışındaki hazır tekstil ürünleri imalatı	1	957.580.990	400
	Kağıt hamuru, kağıt ve mukavva imalatı	2	73.055.675	20
	Kimyasal gübre ve azotlu bileşiklerin imalatı	1	18.206.000	10
	Metal olmayan atık ve hurdaların yeniden değerlendirilmesi	8	39.365.234	177
	Metal yapı malzemeleri imalatı	2	15.518.244	65
	Metallerin dövülmesi, preslenmesi, baskılanması ve yuvarlanması; toz metalürjisi	1	4.745.571	5
	Mezbahacılık; etin işlenmesi ve saklanması	1	5.185.810	15
	Motosiklet imalatı	1	9.162.628	50
	Okulda karton ve mukavva ile kağıt ve mukavvadan yapılan ambalajların imalatı	1	43.352.951	15
	Plastik ürünleri imalatı	6	39.026.094	48
	Rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	1	1.089.000	20
	Sabun ve deterjan, temizlik ve cülalama maddeleri; parfüm; kozmetik ve tuvalet malzemeleri imalatı	1	1.132.474	8
	Sebz ve meyvelerin işlenmesi ve saklanması	4	23.683.593	223
	Tahta plaka imalatı; kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve tahtaların imalatı	1	15.905.762	0
	Tekstil elyafının hazırlanması ve iplik haline getirilmesi; tekstil dokumacılığı	2	359.511.856	2
	Tekstilin aprelenmesi	4	118.545.281	65
	Tütün ürünleri imalatı	1	6.904.484	11
MADENCİLİK	Madencilik toplam	1	3.125.000	15
	B.y.s. Diğer madencilik ve tasocaklığı	1	3.125.000	15
TARIM	Tarım toplam	28	201.971.089	504
	Meyve, sert kabuklular, içecek ve baharat bitkilerinin yetiştirilmesi	1	7.244.533	40
	Sebz, bahçe ve kültür bitkileri ile fidanhk ürünlerinin yetiştirilmesi	27	194.726.556	464
GENEL TOPLAM		117	2.443.412.572	2.619

2019 yılı yatırım teşviklerinin sektörle- re göre dağılımı Tablo XII.3'te incelendiğin- de; sabit yatırım tutarı bakımından en fazla yatırımın 1milyar 840 milyon TL ile imalat sektörüne ait olduğu görülmektedir. Top- lam sabit yatırım tu- tarının yüzde 75'i bu sektöre aittir.

XIII. KAMU YATIRIMLARI

2018 yılı kamu yatırımlarında, Adana ili 341 milyon 337 bin TL tutar ile iller bazı sıralamasında 20. sırada yer almıştır. 2017 yılında 12 milyar 11 milyon TL kamu yatırımı ile 9. sırada idi. Toplam kamu yatırımlarından Adana ilinin aldığı pay 2018 yılında yüzde 0,4 olup; 2017 yılında yüzde 1,1 idi. En fazla payı yüzde 10,8 ile İstanbul almış olup; ardından yüzde 5,4 ile Ankara ve yüzde 2,2 pay ile İzmir illeri sıralanmıştır.

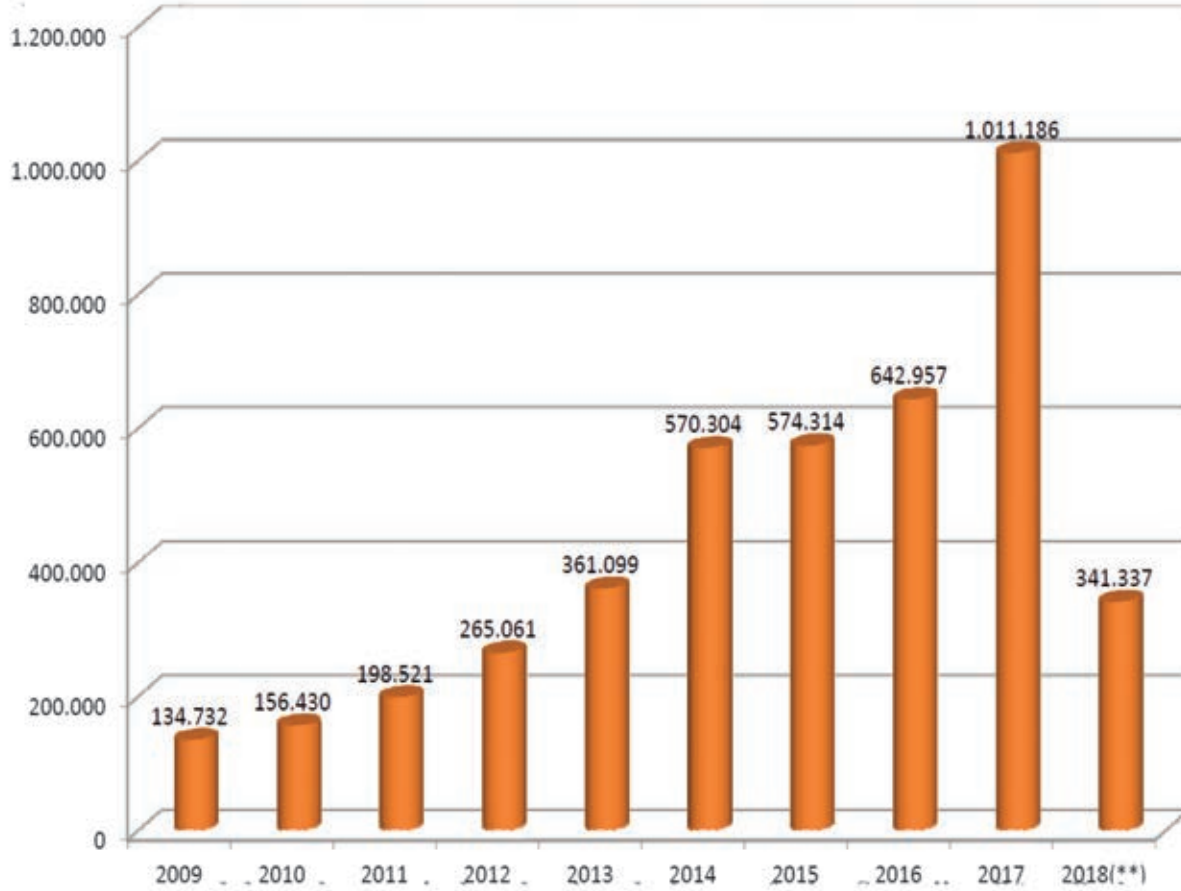
Tablo XIII.1 Kamu Yatırımlarının İllere Göre Dağılımı (2017-2018) ()**

Sıra	İller	2017 (Bin TL.)	İllerin Payı %	İller	2018 (Bin TL.)	İllerin Payı %
1	İstanbul	12.022.983	12,7	İstanbul	10.258.357	10,8
2	Ankara	5.840.055	6,2	Ankara	5.111.814	5,4
3	İzmir	2.751.278	2,9	İzmir	2.083.263	2,2
4	Diyarbakır	1.556.929	1,6	Aksaray	1.270.172	1,3
5	Konya	1.462.063	1,5	Diyarbakır	1.042.845	1,1
6	Mardin	1.191.761	1,3	Antalya	1.013.510	1,1
7	Bursa	1.132.286	1,2	Konya	953.381	1,0
8	Antalya	1.049.602	1,1	Mardin	929.635	1,0
9	Adana	1.011.186	1,1	Bursa	646.038	0,7
10	Gaziantep	795.618	0,8	İçel	567.788	0,6
11	Erzurum	756.022	0,8	Artvin	556.198	0,6
12	Kocaeli	725.481	0,8	Hatay	550.500	0,6
13	Aksaray	702.829	0,7	Zonguldak	485.117	0,5
14	İçel	701.995	0,7	Kocaeli	451.617	0,5
15	Afyonkarahisar	683.622	0,7	Gaziantep	451.540	0,5
16	Artvin	680.762	0,7	Kahramanmaraş	423.926	0,4
17	Zonguldak	619.966	0,7	Muğla	390.829	0,4
18	Hatay	614.250	0,6	Malatya	381.006	0,4
19	Şanlıurfa	611.736	0,6	Çanakkale	378.544	0,4
20	Kahramanmaraş	608.397	0,6	Adana	341.337	0,4
	Türkiye Toplamı	94.518.347	100,0	Türkiye Toplamı	94.953.641	100,0

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

(**) Toplu ve toplulaştırılmış proje detayları kuruluşlar tarafından Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından bilahare belirlenecektir. Geçmiş yıllarla kıyaslanabilir değildir.

Grafik XIII.1 Adana İli Yıllara Göre Kamu Yatırımlarının Dağılımı (2009-2018) (Bin TL) ()**

(**) Toplu ve toplulaştırılmış proje detayları kuruluşlar tarafından Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından bilahare belirlenecektir. Geçmiş yıllarla kıyaslanabilir değildir.

XIV. ENERJİ

XIV.1 Üretim Kapasitesi

Türkiye Elektrik İletim A.Ş.'nin verileri çerçevesinde, Adana bölgesinde 2019 yılı itibarıyla devlet ve özel sektöre ait toplam 3.729,9 MW kurulu güçlü üretim santralleri mevcuttur. Bu santrallerin toplam üretimi 17,5 milyar kWh olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılı kurulu gücü 3.837 MW olup toplam üretim 18,3 milyar kWh idi.

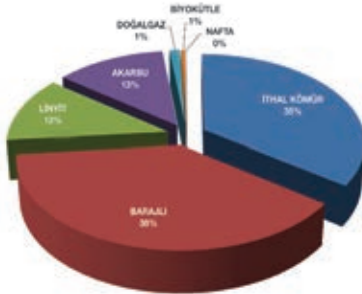
Tablo XIV.1 Adana İli Üretim Santralleri Kurulu Güç ve Üretimleri (2019)

Üretim Kaynağı	KURULU GÜÇ MW	BRÜT ÜRETİM kWh
İTHAL KÖMÜR	1.308	7.094.538.960
BARAJLI	1.432	5.101.865.191
LİNYİT	450	3.280.379.000
AKARSU	471	1.763.326.803
DOĞALGAZ	45	138.260.401
BİYOKÜTLE	18	114.189.479
NAFTA	5	
Genel Toplam	3.729,90	17.492.559.834

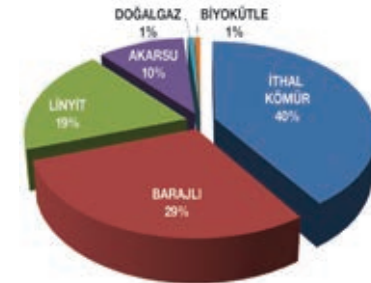
Üretim kaynağına göre üretimin 2019 yılı dağılımı incelendiğinde; elektrik üretiminin %40'ı ithal kömür yakıtından, yüzde 29'u barajlı, yüzde 19'u linyitten, yüzde 10'u akarsudan ve yüzde 1'i de biyokütle ve doğalgazdan karşılanmıştır.

Kaynak: Türkiye Elektrik İletim A.Ş.

Grafik XIV.1 Üretim Kaynağı Türüne Göre Brüt Üretim Dağılımı (%) (2019)

Grafik XIV.2 Üretim Kaynağına Göre Kurulu Güç Dağılımı (%) (2019)

Üretim kaynağına göre 2019 yılı kurulu güç dağılımı incelendiğinde; kurulu gücün yüzde 38'i barajlı, yüzde 35'i ithal kömür, yüzde 12'si linyit, yüzde 13'ü akarsu ve yüzde 2'si doğalgaz ve biyokütle üretim kaynağına aittir.

Tablo XIV.2 Kurulu Güç ve Üretim (2010-2019)

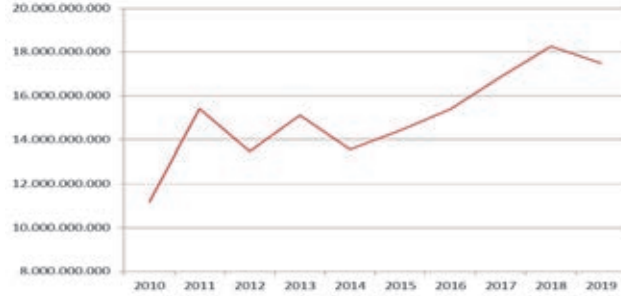
Yıllar	KURULU GÜÇ		ÜRETİM kWh	
	MW	% Değişim	kWh	% Değişim
2010	2.032	14,50	11.176.165.185	-4,20
2011	2.886	42,00	15.405.034.252	37,80
2012	2.371	-17,80	13.458.804.243	-12,60
2013	3.243	36,80	15.107.867.813	12,30
2014	3.280	1,15	13.545.556.363	-10,34
2015	3.324	1,33	14.414.308.860	6,41
2016	3.667	10,33	15.383.634.870	6,72
2017	3.728	1,66	16.860.132.179	9,60
2018	3.837	2,93	18.260.452.911	8,31
2019	3.730	-2,80	17.492.559.834	-4,21

Kaynak: TEİAŞ

XIV.2 Yürürlükte Olan Elektrik Enerjisi Üretim Lisansları

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından Adana ilinde değerlendirmede, uygun bulunan ve yürürlükte olan üretim lisanslı firma sayısı 47 olup, tesis türü olarak 3'ü biyokütle, 32'si hidroelektrik ve 12'si termiktir. İşletmedeki kapasiteye göre kapasitenin yüzde 51,2'si hidroelektrik olup, yüzde 48,3'ü termik üretimine aittir.

Grafik XIV.3 Yıllara Göre Adana İli Elektrik Enerjisi Üretim Grafiği (2010-2019) (kWh)

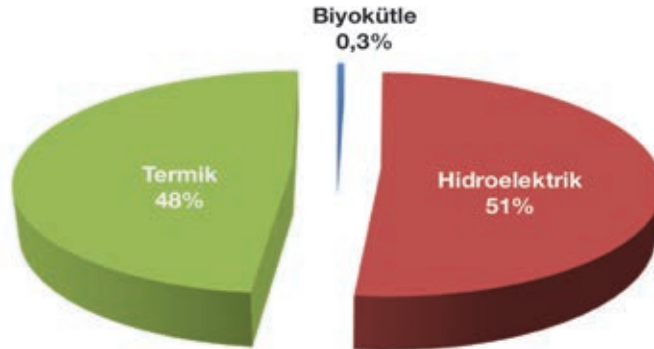

Tablo XIV.3 Adana İlinde Yürürlükte Olan Üretim Lisansları (2019)

Tesis Türü	Tesis Sayısı	Kurulu Güç MWe
Biyokütle	3	17,33
Hidroelektrik	32	1.906,93
Termik	12	1.797,64
Genel Toplam	47	3.721,89

Kaynak: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

Grafik XIV.4 Yürürlükte Olan Lisanslarda Yakıt Türüne Göre Kurulu Güç (2019)

XIV.3 Elektrik Enerjisi Tüketimi

Tablo XIV.4'te Adana ilinin tarife gruplarına göre elektrik enerjisi tüketim miktarları yer almaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından derlenen en son veriler 2018 yılı olduğundan bu verilere göre tablolar oluşturulmuştur. Bu kapsamda 2018 yılı toplam elektrik tüketiminde yüzde 3,4 artış gerçekleşmiştir. 2017 yılında yüzde 11,5 artış gerçekleşmişti.

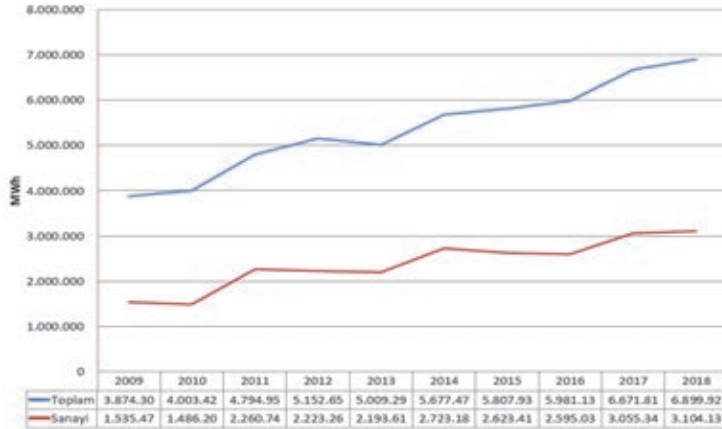
Elektrik tüketiminde önemli paya sahip sanayi grubunda ise 2018 yılında yüzde 1,6 artış gerçekleşmiş olup, 2017 yılında da yüzde 17,7 artış gerçekleşmişti. Diğer yandan tüketimde önemli paya sahip mesken grubunda ise 2018 yılında yüzde 1,5 azalış gerçekleşmişken 2016 yılında yüzde 6,7 artış gerçekleşmişti.

Tablo XIV.4 Adana İli Tarife Gruplarına Göre Tüketim Miktarları (2017-2018)

Tarife Grupları	Tüketim		Tüketim Payı %		% Değişim	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Resmi daire (MWh)	501.153	503.924	7,5	7,3	28,8	0,6
Sanayi işletmesi (MWh)	3.055.348	3.104.136	45,8	45,0	17,7	1,6
Ticarethane (MWh)	900.168	1.121.518	13,5	16,3	7,5	24,6
Mesken (MWh)	1.731.610	1.706.348	26,0	24,7	6,7	-1,5
Tarımsal sulama (MWh)	158.273	138.606	2,4	2,0	1,6	-12,4
Sokak aydınlatma (MWh)	98.631	106.672	1,5	1,5	5,9	8,2
Diğer (MWh)	226.627	218.721	3,4	3,2	-21,4	-3,5
Toplam tüketim (MWh)	6.671.810	6.899.925	100,0	100	11,5	3,4
Kişi başına toplam elektrik tüketimi (KWh)	3.010	3.108			10,8	3,3
Kişi başına sanayi elektrik tüketimi (KWh)	1.378	1.398			16,9	1,5
Kişi başına mesken elektrik tüketimi (KWh)	781	769			6,0	-1,5

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik XIV.5 Adana İli 2009-2018 Yılları Elektrik Tüketiminin Dağılımı (MWh) (Sanayi ve Toplam Tüketim)

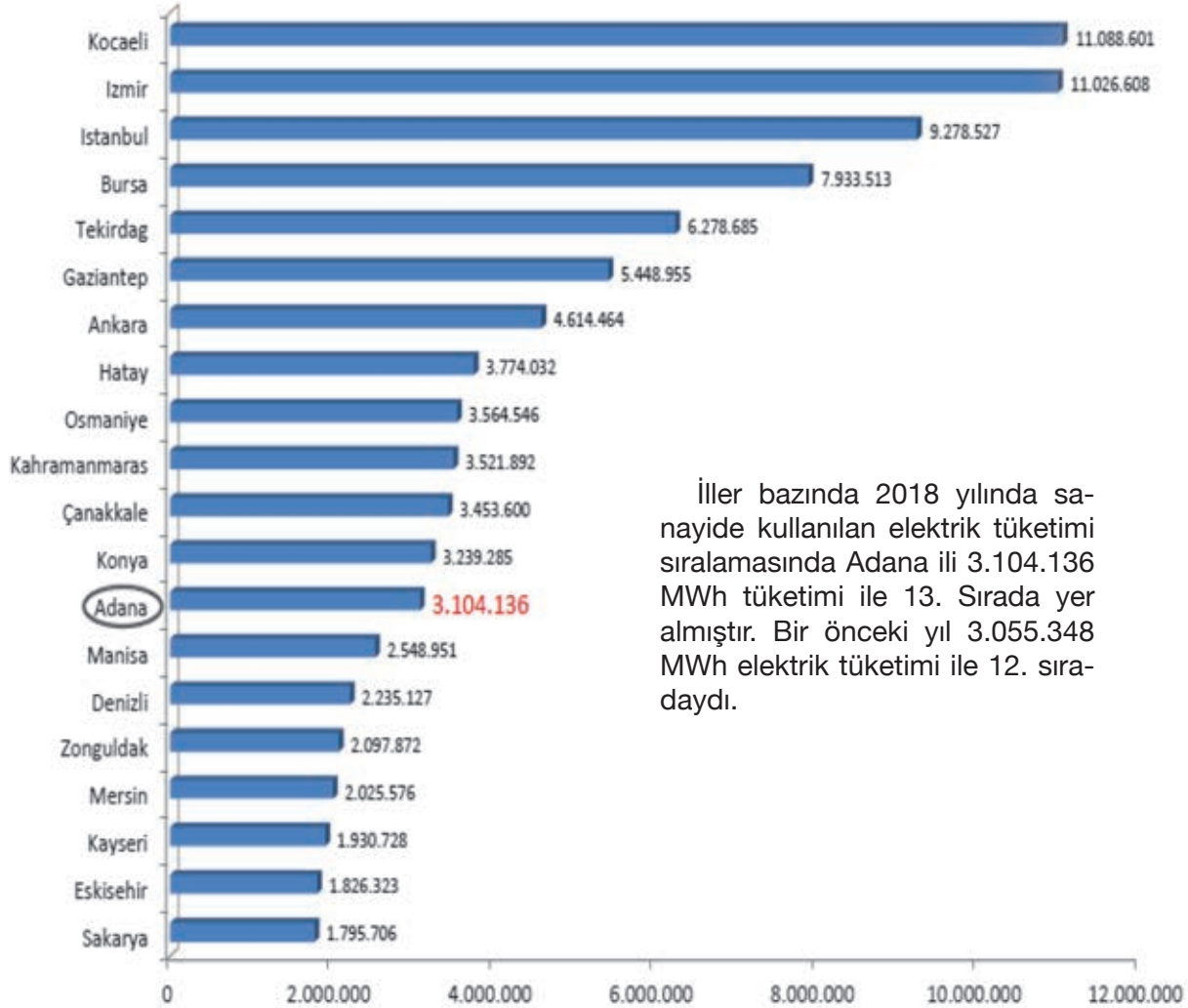
Türkiye İstatistik Kurumu verileri çerçevesinde elektrik tüketiminde 2018 yılında Adana ili yüzde 2,7 toplam tüketim payı ile 10. sırada yer almış olup, 2017 yılında yüzde 2,7 pay ile yine 10. sıradaydı. İlk sırada yüzde 15,7 tüketim payı ile İstanbul yer almakta olup; ardından yüzde 8,1 ile İzmir ve yüzde 5,9 pay ile Ankara illeri sıralanmıştır.

Tablo XIV.5 Elektrik Tüketiminde İlk 20 İl Sıralaması (2017-2018)

Sıra	İller	2017	% Pay	İller	2018	% Pay
1	İstanbul	39.217.720	15,7	İstanbul	40.425.643	15,7
2	İzmir	19.935.960	8,0	İzmir	20.981.892	8,1
3	Kocaeli	13.677.530	5,5	Ankara	15.113.058	5,9
4	Ankara	13.522.865	5,4	Kocaeli	14.134.822	5,5
5	Bursa	12.059.437	4,8	Bursa	12.713.882	4,9
6	Tekirdağ	8.827.255	3,5	Antalya	8.302.616	3,2
7	Antalya	7.610.662	3,1	Gaziantep	8.089.708	3,1
8	Gaziantep	7.559.423	3,0	Konya	8.048.241	3,1
9	Konya	7.437.103	3,0	Tekirdağ	7.977.933	3,1
10	Adana	6.671.810	2,7	Adana	6.899.925	2,7
11	Hatay	6.611.123	2,7	Hatay	6.183.805	2,4
12	Manisa	4.828.289	1,9	Mersin	5.157.530	2,0
13	Mersin	4.761.808	1,9	Manisa	5.018.709	1,9
14	Kahramanmaraş	4.480.669	1,8	Kahramanmaraş	4.677.704	1,8
15	Çanakkale	4.324.008	1,7	Sanlıurfa	4.514.163	1,7
16	Osmaniye	4.275.831	1,7	Çanakkale	4.411.702	1,7
17	Kayseri	3.985.334	1,6	Osmaniye	4.184.127	1,6
18	Sakarya	3.847.933	1,5	Denizli	3.867.094	1,5
19	Denizli	3.643.375	1,5	Kayseri	3.782.564	1,5
20	Sanlıurfa	3.514.041	1,4	Muğla	3.635.422	1,4
Türkiye Toplamı		249.022.641	100,0	Türkiye Toplamı	258.232.176	100,0

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik XIV.6 Sanayi Elektrik Tüketiminde İlk 20 İl Dağılımı (2018)

İller bazında 2018 yılında sanayide kullanılan elektrik tüketimi sıralamasında Adana ili 3.104.136 MWh tüketimi ile 13. Sırada yer almıştır. Bir önceki yıl 3.055.348 MWh elektrik tüketimi ile 12. sıradaydı.

XV. MİLLİ HESAPLAR

XV.1 Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH)

Ulusal Hesaplar Sistemi'nde tahmin edilen temel büyüklüklerin en önemlisi ve odak noktası Gayrisafi Yurtiçi Hasıla'dır (GSYH). GSYH, bir ülkedeki belirli bir dönemde üretilen mal ve hizmetlerden dolayı oluşan katma değere ilişkin standart bir ölçüdür. GSYH Üretim yöntemi, Harcama yöntemi ve Gelir yöntemi ile hesaplanmaktadır.

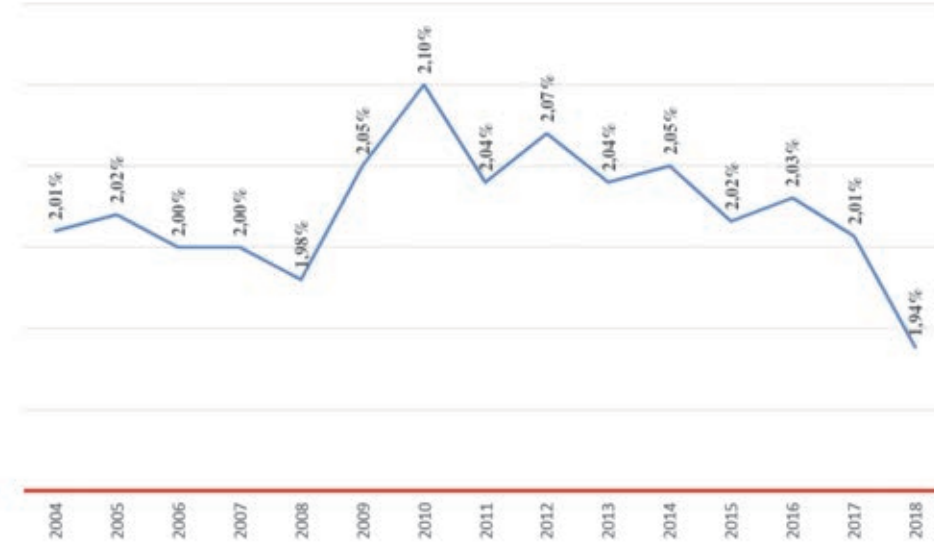
Türkiye İstatistik Kurumu'nda GSYH hesaplamaları üretim, harcama ve gelir yöntemlerinin her üçü de kullanılarak yapılmaktadır. GSYH tahminlerinde kullanılan temel yöntem (hesabın ilk yapıldığı, daha sonra diğer hesapların buna göre dengelendiği), üretim yöntemidir. GSYH, cari fiyatlarla ve Laspeyres zincirlenmiş hacim endeksleriyle hesaplanmaktadır.

Bu çerçevede Tablo XV.1'de görüldüğü üzere iller bazında GSYH sıralamasında Adana ili 72 Milyar 187 Milyon TL ile 8. sırada yer almış olup Türkiye içindeki payı yüzde 1,9'dur. Bir önceki yıl 62 Milyar 341 Milyon TL ile yine 8. sırada yer almış olup; Türkiye içindeki payı yüzde 2 idi.

Tablo XV.1 İller Bazında GSYH Sıralaması (2018) (Bin TL)

Sıra	İLLER	Tarım	GSYH Tarım Pay (%)	Sanayi	GSYH Sanayi Pay (%)	Hizmetler	GSYH Hizmetler Pay (%)	Sektör Topamları	Vergi-Sübvansiyon	GSYH	GSYH Toplam Pay (%)
1	İstanbul	1.330.662	0,6%	306.340.662	27,9%	726.866.280	36,0%	1.034.537.604	120.716.680	1.155.254.285	31,0%
2	Ankara	5.239.680	2,4%	87.936.629	8,0%	202.189.681	10,0%	295.365.991	34.465.255	329.831.245	8,9%
3	İzmir	9.329.721	4,3%	80.309.321	7,3%	119.474.952	5,9%	209.113.994	24.400.802	233.514.796	6,3%
4	Bursa	6.087.275	2,8%	68.089.998	6,2%	64.909.827	3,2%	139.087.100	16.229.601	155.316.701	4,2%
5	Kocaeli	947.619	0,4%	72.818.077	6,6%	60.714.407	3,0%	134.480.103	15.692.027	150.172.130	4,0%
6	Antalya	7.774.273	3,6%	16.752.098	1,5%	77.350.162	3,8%	101.876.534	11.887.627	113.764.161	3,1%
7	Konya	13.195.648	6,1%	21.416.768	2,0%	35.927.319	1,8%	70.539.735	8.231.042	78.770.777	2,1%
8	Adana	6.542.975	3,0%	21.606.552	2,0%	36.494.700	1,8%	64.644.227	7.543.115	72.187.342	1,9%
9	Gaziantep	3.756.932	1,7%	28.856.632	2,6%	28.550.343	1,4%	61.163.907	7.137.009	68.300.915	1,8%
10	Mersin	7.107.445	3,3%	13.966.172	1,3%	38.355.475	1,9%	59.429.092	6.934.579	66.363.670	1,8%
11	Manisa	9.572.942	4,4%	26.797.795	2,4%	20.436.529	1,0%	56.807.265	6.628.647	63.435.912	1,7%
12	Tekirdağ	2.341.897	1,1%	31.161.189	2,8%	18.704.752	0,9%	52.207.837	6.091.955	58.299.792	1,6%
13	Kayseri	3.368.111	1,6%	18.275.604	1,7%	25.124.304	1,2%	46.768.019	5.457.201	52.225.220	1,4%
14	Hatay	2.990.644	1,4%	14.896.975	1,4%	26.356.140	1,3%	44.243.758	5.162.654	49.406.412	1,3%
15	Balıkesir	5.359.585	2,5%	12.864.786	1,2%	22.590.644	1,1%	40.815.014	4.762.565	45.577.580	1,2%
16	Denizli	4.161.370	1,9%	16.940.638	1,5%	18.410.616	0,9%	39.512.624	4.610.594	44.123.218	1,2%
17	Sakarya	2.348.548	1,1%	18.350.482	1,7%	18.310.599	0,9%	39.009.628	4.551.901	43.561.529	1,2%
18	Muğla	5.476.436	2,5%	7.193.732	0,7%	25.392.245	1,3%	38.062.413	4.441.374	42.503.787	1,1%
19	Eskişehir	2.521.196	1,2%	15.722.727	1,4%	18.947.022	0,9%	37.190.945	4.339.685	41.530.630	1,1%
20	Samsun	3.829.570	1,8%	8.951.476	0,8%	23.952.050	1,2%	36.733.097	4.286.260	41.019.357	1,1%
	Türkiye	189.000		905.819		1.657.822		2.752.642	353.895	3.106.537	

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafik XV.1 Adana ili Yıllara Göre GSYH Ülke Payı Dağılımı (2004-2018)

Tablo XV.2’de ise kişi başına düşen GSYH değerinde iller bazında sıralama yer almaktadır. Buna göre Adana ili 2018 yılında 6.894 Dolar ile 39. sırada yer almıştır. 2009 yılında ise 6.479 Dolar ile 39. sıradaydı.

GSYH

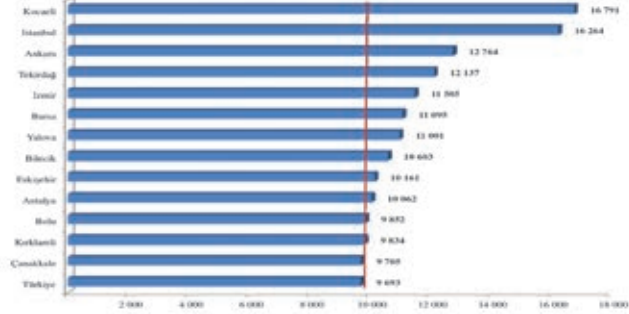
Tablo XV.2. İller Bazında Kişi Başına Düşen GSYH Sıralaması (2009-2018) (ABD \$)

Sıra	İlçe	2009	Sıra	İlçe	2018
1	İstanbul	15.185	1	Kocaeli	16.791
2	Ankara	14.289	2	İstanbul	16.264
3	Kocaeli	13.235	3	Ankara	12.764
4	Bilecik	11.359	4	Fekirdag	12.137
5	Antalya	11.131	5	Lizmir	11.505
6	Fekirdag	10.978	6	Bursa	11.095
7	Bolu	10.561	7	Yakova	11.001
8	Lizmir	10.403	8	Bilecik	10.603
9	Bursa	10.086	9	Fekirdag	10.161
10	Fekirdag	9.757	10	Bolu	11.019
...	...	...	...	...	...
38	Karabük	6.524	38	Kastamonu	6.947
39	Adana	6.479	39	Adana	6.894
40	Kırıkkale	6.456	40	Aydin	6.856
41	Samsun	6.342	41	Amasya	6.745
42	Gümüşhane	6.175	42	Afyonkarahisar	6.704
...	...	...	...	...	...
77	Mug	3.770	77	Mug	4.138
78	Bolu	3.419	78	Bolu	3.767
79	Samsun	3.306	79	Samsun	3.431
80	Van	3.136	80	Van	3.404
81	Agr	2.720	81	Agr	3.204
Türkiye		8.980	Türkiye		9.693

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye’de kişi başına düşen GSYH 9.693 Dolar iken Adana 6.894 Dolar ile kişi başı gelirden Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Toplam 13 il Türkiye ortalamasının üzerinde kişi başına düşen gelire sahip olurken, 68 il Türkiye ortalamasının altına kalmıştır.

Grafik XV.2 Kişi Başı GSYH’da Türkiye Ortalaması Üstündeki İller (2018) (ABD \$)

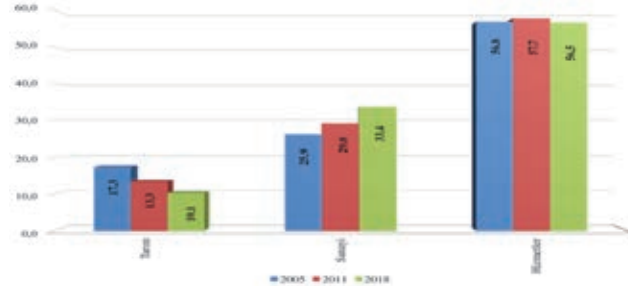

Adana’nın GSYH’sının sektörel dağılımına baktığımızda; 2004 yılında tarım sektörü payı yüzde 16,2 iken 2018 yılında yüzde 10,1’e gerilemiş, sanayi sektörünün payı yüzde 25,9 iken 2018 yılında 33,4’e yükselmiş ve hizmetler sektörünün payı 2004 yılında yüzde 57,9 iken 2018 yılında yüzde 56,5’e gerilemiştir.

Tablo XV.2. İller Bazında Kişi Başına Düşen GSYH Sıralaması (2004-2018) (ABD \$)

Yıllar	TÜRKİYE			ADANA		
	Tarım	Sanayi	Hizmetler	Tarım	Sanayi	Hizmetler
2004	10,8	28,8	60,5	16,2	25,9	57,9
2005	10,6	29,0	60,4	17,3	25,9	56,8
2006	9,3	29,9	60,8	15,1	26,4	58,5
2007	8,5	29,9	61,7	14,5	27,5	58,0
2008	8,4	29,5	62,1	13,5	27,5	59,0
2009	9,1	27,0	63,9	14,4	25,5	60,1
2010	10,3	28,0	61,8	15,3	26,5	58,2
2011	9,4	30,6	60,0	13,3	29,0	57,7
2012	8,8	30,3	60,9	12,5	29,5	58,0
2013	7,7	31,6	60,7	11,5	31,3	57,3
2014	7,5	31,9	60,7	10,9	32,3	56,8
2015	7,8	31,7	60,5	11,0	32,4	56,6
2016	7,0	32,0	61,0	10,5	31,7	57,7
2017	6,9	32,9	60,2	10,4	32,8	56,9
2018	6,5	32,9	60,6	10,1	33,4	56,5

Grafik XV.3 İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Adana GSYİH (2005-2018)

Sektörlerin Türkiye içindeki payları incelendiğinde Adana ilinin Tarım sektörü içindeki Türkiye payı yüzde 3 olup; iller bazında 7. sıradadır. Sanayi sektörünün Türkiye içinde payı yüzde 2 ve iller sıralamasında 9. ve Hizmetler sektörünün Türkiye içindeki payı ise yüzde 1,8 olup, iller sıralamasında 8. sırada yer almıştır.

Tablo XV.4 GSYH Sektörlerin Türkiye İçindeki Payına Göre İller Sıralaması (2018) (Milyon TL)

Tarım Sektöründe İlk 15 İlimiz				Sanayi Sektöründe İlk 15 İlimiz				Hizmetler Sektöründe İlk 15 İlimiz			
Sıra	İller	Tarım	Tarım GSYH İçindeki Payı %	Sıra	İller	Sanayi	Sanayi GSYH İçindeki Payı %	Sıra	İller	Hizmetler	Hizmetler GSYH İçindeki Payı %
1	Konya	13.196	6,1	1	İstanbul	306.341	27,9	1	İstanbul	726.866	36,0
2	Manisa	9.573	4,4	2	Ankara	87.937	8,0	2	Ankara	202.190	10,0
3	İzmir	9.330	4,3	3	İzmir	80.309	7,3	3	İzmir	119.475	5,9
4	Antalya	7.774	3,6	4	Kocaeli	72.818	6,6	4	Antalya	77.350	3,8
5	Şanlıurfa	7.431	3,4	5	Bursa	68.090	6,2	5	Bursa	64.910	3,2
6	Mersin	7.107	3,3	6	Tekirdağ	31.161	2,8	6	Kocaeli	60.714	3,0
7	Adana	6.543	3,0	7	Gaziantep	28.857	2,6	7	Mersin	38.355	1,9
8	Bursa	6.087	2,8	8	Manisa	26.798	2,4	8	Adana	36.495	1,8
9	Muğla	5.476	2,5	9	Adana	21.607	2,0	9	Konya	35.927	1,8
10	Balıkesir	5.360	2,5	10	Konya	21.417	2,0	10	Gaziantep	28.550	1,4
11	Ankara	5.240	2,4	11	Sakarya	18.350	1,7	11	Hatay	26.356	1,3
12	Afyonkarahisar	5.018	2,3	12	Kayseri	18.276	1,7	12	Muğla	25.392	1,3
13	Aydın	5.000	2,3	13	Denizli	16.941	1,5	13	Kayseri	25.124	1,2
14	Diyarbakır	4.561	2,1	14	Antalya	16.752	1,5	14	Samsun	23.952	1,2
15	Denizli	4.161	1,9	15	Eskişehir	15.723	1,4	15	Balıkesir	22.591	1,1
	Türkiye	216.666			Türkiye	1.097.683			Türkiye	2.020.863	

XVI. GENEL BÜTÇE VERGİ GELİRLERİ

Tablo XVI.1’de 2019 yılı iller bazında Merkezi Yönetim bütçe-gelir-gider karşılaştırması yapılmış olup, Adana ili yüzde 38,21 tahsilat-tahakkuk oranı ile 63. sırada yer almıştır. 2018 yılında ise yüzde 38,05 tahsilat-tahakkuk oranı ile 64. sıradaydı. 2019 yılında en fazla tahsilat-tahakkuk oranına sahip il yüzde 83,38 ile Kocaeli ili olup; ardından yüzde 82,69 oran ile Rize ve yüzde 82,21 oran ile Kocaeli illeri sıralanmaktadır. Türkiye geneli tahakkuk-tahsilat oranı ise yüzde 63,81 olup; bir önceki yıl yüzde 62,88 idi.

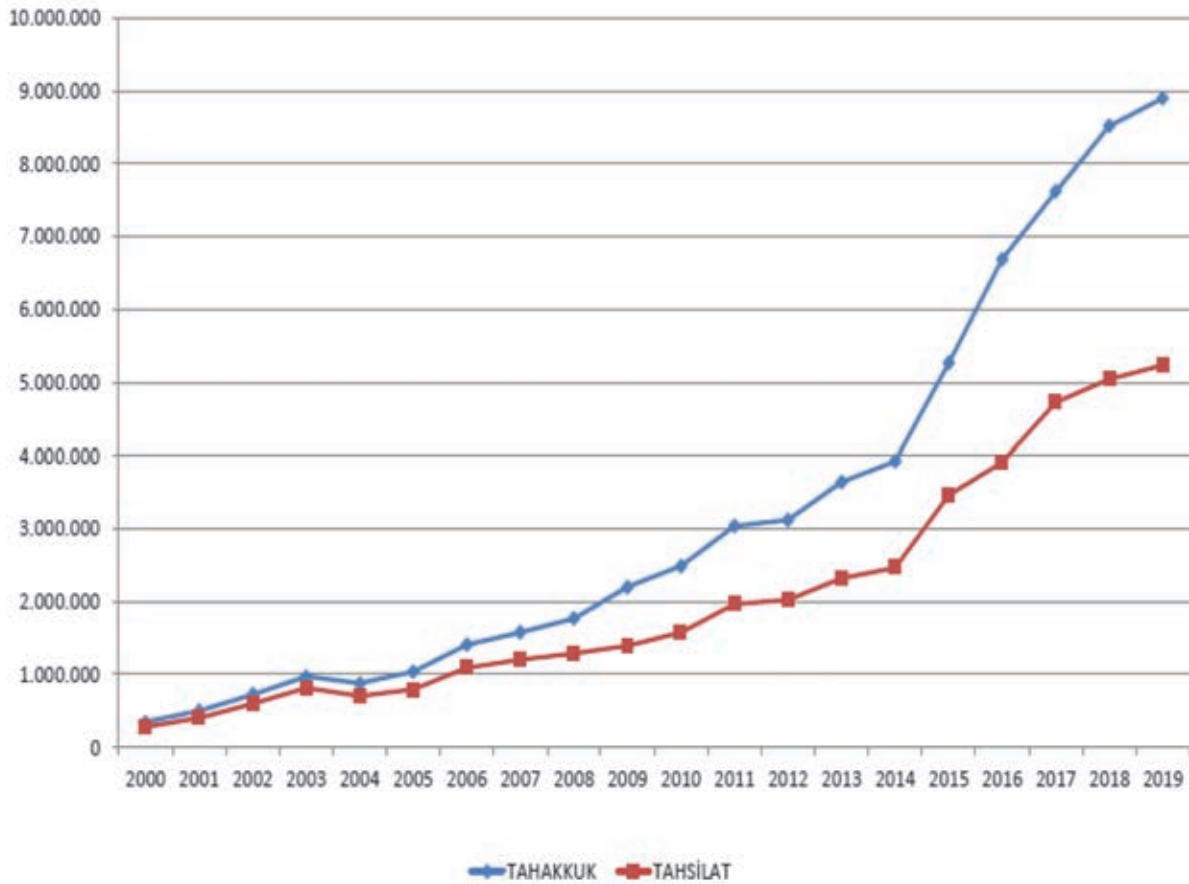
Tablo XVI.1 2018-2019 Yılı Aralık Ayı İller Bazında Merkezi Yönetim Bütçe Gelir Giderlerinin Karşılaştırması (Tahsilat/Tahakkuk Oranına göre sıralı)

Sıra	İller	2018 YILI				Sıra	İller	2019 YILI			
		Tahakkuk	Tahsilat	Tahsilat	%			Tahakkuk	Tahsilat	Tahsilat	%
		[1]	[2]	Payı (%)	[2/1]			[1]	[2]	Payı (%)	[2/1]
1	Kocaeli	89.204.357	75.445.109	9,96	84,31	1	Tunceli	203.237	169.457	0,02	83,38
2	Tunceli	176.301	150.187	0,02	82,89	2	Rize	1.800.198	1.488.516	0,17	82,69
3	Rize	1.726.444	1.439.746	0,19	80,32	3	Kocaeli	89.650.915	73.704.271	8,42	82,21
4	Tekirdağ	10.725.183	8.357.165	1,10	76,72	4	Tekirdağ	11.134.623	8.467.268	0,97	76,04
5	Ardahan	174.400	130.022	0,02	73,73	5	Zonguldak	6.476.323	4.694.642	0,54	72,49
6	Edirne	1.895.733	1.393.358	0,18	72,56	6	Bayburt	171.752	123.587	0,01	71,96
7	Zonguldak	6.494.826	4.718.186	0,62	72,18	7	Edirne	2.036.508	1.451.257	0,17	71,26
8	İzmir	109.132.708	78.522.399	10,36	71,57	8	İzmir	123.205.087	87.526.884	9,99	71,04
9	Gümüşhane	279.598	200.631	0,03	69,74	9	Mersin	22.676.757	15.592.842	1,78	68,76
10	Hatay	16.005.065	11.139.374	1,47	69,19	10	Gümüşhane	269.674	180.005	0,02	66,75
.....											
63	Kütahya	2.976.334	1.157.216	0,15	38,55	62	Niğde	1.784.219	727.688	0,08	40,78
64	Adana	15.126.087	5.808.727	0,77	38,05	63	Adana	16.177.353	6.182.038	0,71	38,21
65	Van	3.641.762	1.402.038	0,19	37,67	64	Uşak	1.971.685	741.816	0,08	37,62
.....											
77	Kilis	1.021.474	241.725	0,03	23,46	77	Batman	2.979.109	709.281	0,08	23,81
78	Sakarya	4.951.680	1.067.287	0,14	21,07	78	Hakkari	1.610.425	344.286	0,04	21,38
79	Diyarbakır	7.870.643	2.102.281	0,28	20,34	79	Mardin	3.993.206	752.093	0,09	18,83
80	Hakkari	1.457.930	292.847	0,04	19,92	80	Sakarya	5.295.722	842.316	0,10	15,91
81	Mardin	3.328.707	559.764	0,07	16,70	81	Kilis	1.651.452	219.325	0,03	13,28
Toplam		1.191.600.807	757.834.311	100	62,88	Toplam		1.372.492.068	875.796.214	100	63,81

Kaynak: T.C. Hazire ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü

Adana ilinin tahakkuk ve tahsilatının son 20 yıl dağılımı grafik XVI.1’de bakıldığında, tahakkuk edilen vergi gelirlerinin tahsilatı 1999 yılından 2019 yılına kadar tahakkukun altında kalmış ve git gide makas aralığının açıldığı görülmektedir.

Grafik XVI.1 Adana İli Son 20 Yılın Vergi Gelirleri Tahakkuk-Tahsilatın Dağılımı (2000-2019)

Tablo XVI.2’de toplam tahakkuk içinde paylar incelendiğinde ise Adana ili 2019 yılında yüzde 0,71 olup, toplam tahakkuk içindeki payı ile iller sıralamasında 10. sırada yer almıştır. 2018 yılında yüzde 0,77 ile toplam tahakkuk içindeki payı ile sıralamasında yine 10. sırada yer almıştı.

Toplam tahakkuk içindeki en fazla pay yüzde 37,59 ile İstanbul iline ait olup; ardından yüzde 10,68 ile Ankara ve yüzde 9,99 ile İzmir illeri sıralanmaktadır.

Tablo XVI.2 2018-2019 Yılları Aralık Ayı İller Merkezi Yönetim Bütçe Gelirlerinin Tahakkuk ve Tahsilatı (Toplam Tahakkuk İçindeki Paya göre sıralı)

Sıra	2018 YILI					Sıra	2019 YILI				
	İller	Tahakkuk [1]	Tahsilat [2]	Top.Tah.İç. Payı (%)	% [2/1]		İller	Tahakkuk [1]	Tahsilat [2]	Top.Tah.İç. Payı (%)	% [2/1]
1	İstanbul	492.446.661	296.684.039	39,15	59,70	1	İstanbul	548.921.251	329.229.473	37,59	59,98
2	Ankara	138.967.885	90.295.614	11,91	64,78	2	Ankara	151.164.916	93.552.543	10,68	61,89
3	İzmir	109.132.708	78.522.399	10,36	71,57	3	İzmir	123.205.087	87.526.884	9,99	71,04
4	Kocaeli	89.204.357	75.445.109	9,96	84,31	4	Kocaeli	89.650.915	73.704.271	8,42	82,21
5	Bursa	26.216.135	15.350.370	2,03	57,63	5	Bursa	29.563.926	16.054.614	1,83	54,30
6	Mersin	19.934.041	13.833.330	1,83	68,69	6	Mersin	22.676.757	15.592.842	1,78	68,76
7	Antalya	20.858.690	11.362.153	1,50	51,53	7	Antalya	23.018.087	12.290.938	1,40	53,40
8	Hatay	16.005.065	11.139.374	1,47	69,19	8	Hatay	16.514.021	10.702.023	1,22	64,81
9	Tekirdağ	10.725.183	8.357.165	1,10	76,72	9	Tekirdağ	11.134.623	8.467.268	0,97	76,04
10	Adana	15.126.087	5.808.727	0,77	38,05	10	Adana	16.177.353	6.182.038	0,71	38,21
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
71	Muş	531.036	321.646	0,04	58,76	71	Siirt	761.006	331.906	0,04	43,61
72	Siirt	690.686	313.852	0,04	45,21	72	Hakkari	1.610.425	344.286	0,04	21,38
73	Karaman	638.228	330.572	0,04	50,33	73	Bingöl	489.948	273.831	0,03	55,89
74	Iğdır	501.719	276.484	0,04	53,65	74	Iğdır	586.220	287.717	0,03	49,08
75	Gümüşhane	279.598	200.631	0,03	69,74	75	Kilis	1.651.452	219.325	0,03	13,28
76	Kilis	1.021.474	241.725	0,03	23,46	76	Tunceli	203.237	169.457	0,02	83,38
77	Çankırı	309.438	162.160	0,02	51,16	77	Gümüşhane	269.674	180.005	0,02	66,75
78	Tunceli	176.301	150.187	0,02	82,89	78	Ardahan	212.150	135.305	0,02	63,78
79	Bayburt	166.673	118.683	0,02	68,72	79	Çankırı	353.550	189.847	0,02	53,70
80	Ardahan	174.400	130.022	0,02	73,73	80	Bayburt	171.752	123.587	0,01	71,96
	Türkiye	974.653.177	630.489.857	100,00	64,69		Türkiye	1.191.600.807	757.834.311	100,00	62,88

Kaynak: T.C. Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü

Tablo XVI.3 Adana Genel Bütçe Gelirleri (Kümülatif) (2018-2019)

(Bin TL.)	2018 YILI			2019 YILI		
	Tahakkuk	Tahsilat	Tahsilat / Tahakkuk	Tahakkuk	Tahsilat	Tahsilat / Tahakkuk
Genel Bütçe Gelirleri	14.514.053	5.574.369	38,4	15.538.547	5.960.430	38,4
I- Vergi Gelirleri	8.512.351	5.044.987	59,3	8.903.417	5.235.940	58,8
1. Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	3.230.885	2.186.196	67,7	3.492.747	2.391.055	68,5
a) Gelir Vergisi	2.303.751	1.602.291	69,6	2.575.276	1.769.221	68,7
b) Kurumlar Vergisi	927.134	583.905	63,0	917.471	621.834	67,8
2. Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	465.643	316.634	68,0	524.639	364.505	69,5
a) Vazet ve İstiklal Vergisi	9.745	6.169	63,3	8.719	7.391	84,8
b) Motorlu Taşıtlar Vergisi	455.898	310.465	68,1	515.920	357.114	69,2
3. Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	1.937.631	344.191	17,8	1.862.158	188.159	10,1
a) Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	1.139.238	-25.764	-2,3	1.024.441	-222.982	-21,8
b) Özel Tüketim Vergisi	750.303	329.136	43,9	779.653	360.925	46,3
c) Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	48.125	40.731	84,6	57.889	50.112	86,6
d) Savaş Oyunları Vergisi	34	0	0,0	34	0	0,0
e) Özel İletişim Vergisi	131	88	67,2	141	104	73,8
f) Dahilde Alınan Diğer Mal ve Hizmet Vergileri						
4. Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler	1.518.745	1.518.745	100,0	1.537.069	1.537.069	100,0
a) Gümrük Vergileri	62.073	62.073	100,0	58.569	58.569	100,0
b) İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	1.455.915	1.455.915	100,0	1.477.265	1.477.265	100,0
c) Diğer Dış Ticaret Gelirleri	757	757	100,0	1.235	1.235	100,0
5. Damga Vergisi	483.725	257.910	53,3	557.997	296.334	53,1
6. Harçlar	503.995	419.236	83,2	559.413	458.766	82,0
7. Başka Yerde Sanıflandırılmayan Diğer Vergiler	371.527	2.075	0,6	369.394	52	0,0
II- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	89.913	53.396	59,4	197.404	155.101	78,6
1. Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	64.497	62.416	96,8	83.933	81.198	96,7
a) Mal Satış Gelirleri	62.748	62.242	99,2	81.999	80.839	98,6
b) Hizmet Gelirleri	1.749	174	9,9	1.934	359	18,6
2. KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	0	0		0	0	
a) Hazine Portföyü ve İştirak Gelirleri						
b) KİT ve İDT'lerden Sağlanan Gelirler						
3. Kurumlar Karları	17.954	17.954	100,0	17.775	17.775	100,0
a) Diğer Kurumlar Karları	17.954	17.954	100,0	17.775	17.775	100,0
4. Kira Gelirleri	7.304	-27.094	-370,9	95.311	55.924	58,7
a) Taşınmaz Kiraları	-6.786	-41.184	-606,9	81.002	41.630	51,4
b) Taşınır Kiraları ve Ön İzin, İrtifak Hakka ve Kullanma İzni Gel.	14.090	14.090	100,0	14.309	14.294	99,9
5. Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	158	120	75,9	385	204	53,0
III- Çeşitli Diğer ve Yardımlar ile Özel Gelirler	543	543	100,0	888	888	100,0
1. Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar						
2. Özel Gelirler	543	543	100,0	888	888	100,0
IV- Faizler, Zamlar ve Cezalar	5.898.905	463.102	7,8	6.423.958	555.921	8,6
1. Faiz Gelirleri	917.352	5.598	0,6	964.484	10.235	1,1
a) Borç Verme İşlemlerinden Kaynaklanan Faizler						
b) Borçlanma Senedi Geçmiş Gün Faizleri ve Pirimlî Satış Gelirli						
c) Vergi, Resim ve Harç Geriçekme Faizleri	914.877	3.176	0,3	958.745	4.521	0,5
d) Diğer Faizler	2.475	2.422	97,9	5.739	5.714	99,6
2. Kişî ve Kurumlardan Alınan Paylar	19.113	14.323	74,9	18.778	10.851	57,8
a) Devlet Payları	17.563	12.827	73,0	15.788	8.012	50,7
b) Genel Bütçeli İdarelere Ait Paylar	1.550	1.496	96,5	2.990	2.839	94,9
3. Para Cezaları	4.708.261	217.708	4,6	5.173.975	296.589	5,7
a) Yargı Para Cezaları	51.356	18.625	36,3	57.768	21.839	37,8
b) İdari Para Cezaları	382.842	109.246	28,5	452.876	132.052	29,2
c) Vergi Cezaları	4.271.776	88.281	2,1	4.662.595	142.693	3,1
d) Diğer Para Cezaları	2.287	1.556	68,0	736	5	0,7
4. Diğer Çeşitli Gelirler	254.179	225.473	88,7	266.721	237.946	89,2
V- Sermaye Gelirleri	12.341	12.341	100,0	12.879	12.879	100,0
1. Taşınmaz Satış Gelirleri	12.340	12.340	100,0	12.879	12.879	100,0
2. Taşınır Satış Gelirleri	1	1		1	1	
3. Diğer Sermaye Satış Gelirleri						
VI- Alacaklardan Tahsilat						

Kaynak: T.C. Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü

XVI.1. Genel Bütçe Gelirleri

2019 yılında Genel Bütçe Gelirlerinde bir önceki yıla göre tahakkukta yüzde 7, artış gerçekleşmiştir. 2018 yılında ise, Genel Bütçe Gelirlerinde bir önceki yıla göre tahakkukta yüzde 6,8 artış tahsilatta ise yüzde 3,5 azalış gerçekleşmişti. Genel bütçe gelirlerinde önemli kalem vergi gelirleri olup, bunun altında da en önemlisi gelir ve kazanç üzerinden alınan vergilerdir. Gelir ve kazanç üzerinden alınan vergi gelirleri tahakkukunda yüzde 9,4, tahsilatta da yüzde 8,1 artış gerçekleşmiştir. Diğer önemli gelir kalemi faizler, paylar ve cezalarıdır. Bu kalemde de en önemli gelir kalemi para cezalarıdır.

XVI.2 İller Bazında Kümülatif Bütçe Karşılaştırması

İllere göre bütçe gelir-gider kıyaslamasında Tablo XVI.4'te incelendiğinde; 2019 yılında 12 ilin gelir gider dengesini sağladığı görülmektedir. 2018 yılında yine 12 il gelir gider dengesini sağlamıştı.

2019 yılı tahsilat/gider oranında ilk üç il bir önceki yıl olduğu gibi yine Kocaeli, İstanbul ve İzmir olarak sıralanmaktadır.

Adana ili 2019 yılında yüzde 59,75 tahsilat/gider oranı ile iller bazında 18. sırada yer almış olup, 2018 yılında yüzde 65,35 tahsilat/gider oranı ile 17. sırada yer almıştı.

Tablo XVI.4 2019 Yılı İllere Göre Kümülatif Bütçe Gelir-Gider Karşılaştırması (Bin TL.)

Sıra	İller	Tahakkuk	Tahsilat	Top.Tah.İç.	Giderler	Top.Gid.İç.	%
		[1]	[2]	Payı (%)	[3]	Payı (%)	[2/3]
1	Kocaeli	89.650.915	73.704.271	8,42	8.901.895	0,89	827,96
2	İstanbul	548.921.251	329.229.473	37,59	46.121.066	4,61	713,84
3	İzmir	123.205.087	87.526.884	9,99	20.167.972	2,02	433,99
4	Tekirdağ	11.134.623	8.467.268	0,97	3.511.527	0,35	241,13
5	Zonguldak	6.476.323	4.694.642	0,54	2.352.367	0,24	199,57
6	Mersin	22.676.757	15.592.842	1,78	9.278.176	0,93	168,06
7	Bursa	29.563.926	16.054.614	1,83	10.241.219	1,02	156,76
8	Hatay	16.514.021	10.702.023	1,22	7.183.164	0,72	148,99
9	Ankara	151.164.916	93.552.543	10,68	67.188.023	6,72	139,24
10	Antalya	23.018.087	12.290.938	1,4	9.928.106	0,99	123,80
11	Yalova	2.360.056	1.473.521	0,17	1.217.393	0,12	121,04
12	Muğla	8.394.364	4.513.788	0,52	4.491.224	0,45	100,50
13	Manisa	7.930.211	4.810.845	0,55	5.392.041	0,54	89,22
14	Denizli	7.559.580	3.647.060	0,42	4.122.160	0,41	88,47
15	Rize	1.800.198	1.488.516	0,17	1.759.940	0,18	84,58
16	Çanakkale	7359084	2183729	0,25	2913353	0,29	74,96
17	Aydın	5.561.516	2.712.437	0,31	4.481.627	0,45	60,52
18	Adana	16.177.353	6.182.038	0,71	10.346.929	1,04	59,75
19	Edirne	2.036.508	1.451.257	0,17	2.484.862	0,25	58,40
20	Aksaray	2.036.307	861.899	0,1	1.508.599	0,15	57,13
---	---	---	---	---	---	---	---
77	Siirt	761.006	331.906	0,04	2.623.833	0,26	12,65
78	Bingöl	489.948	273.831	0,03	2.412.804	0,24	11,35
79	Şırnak	1.327.875	492.802	0,06	5.194.791	0,52	9,49
80	Tunceli	203.237	169.457	0,02	1.807.167	0,18	9,38
81	Hakkari	1.610.425	344.286	0,04	4.683.939	0,47	7,35
	Toplam	1.372.492.068	875.796.214	100	999.489.433	100	87,62

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü

XVII. BANKACILIK

XVII.1 Mevduat ve Kredi

Türkiye Bankalar Birliği Finansal Türkiye Haritası verilerine göre Adana ili kredi ve mevduatları XVII.1’de incelendiğinde; 2019 yılında mevduatta yüzde 27,9 artış gerçekleşmiş ve 35 milyar 886 milyon TL’ye ulaşmıştır. Kullanılan kredilerde ise 2019 yılında yüzde 7,8 artış gerçekleşmiş ve 48 milyar 381 milyon TL kredi kullanılmıştır. 2018 yılında ise mevduatta yüzde 20,5, nakdi kredide yüzde 8,4 artış gerçekleşmişti.

Kredi mevduat oranına bakıldığında; 2019 yılında yüzde 134,8 olarak gerçekleşmiş olup; bir önceki yıla göre yüzdesel bazda yaklaşık 25 puanlık azalış olmuştur. Yani her 100 TL mevduata karşılık 134,8 TL kredi kullanılmış olup, 2018 yılında bu oran yüzde 160 gerçekleşmiş ve her 100 TL mevduata karşılık 160 TL kredi kullanılmıştı.

Tablo XVII.1 Adana İli Kredi ve Mevduatta Türkiye Karşılaştırması (2018-2019) (Bin TL)

BANKACILIK ÖZET BİLGİLERİ	ADANA		TÜRKİYE		TÜRKİYE PAYI %		İLLER SIRALAMASI	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Toplam Mevduat	28.057.158	35.886.895	2.035.875.952	2.566.744.203	1,4	1,4	7	7
Toplam Nakdi Kredi	44.895.764	48.381.727	2.489.670.472	2.805.074.405	1,8	1,7	10	10
Takipteki Alacaklar	2.375.780	3.906.718	96.597.173	150.698.314	2,3	2,6	6	7
Takipteki Alacakların Nakdi Krediye Oranı %	5,3	8,1	3,9	5,4			18	6
Kredi/Mevduat Oranı %	160,0	134,8	122,3	109,3			36	40
Sektör Kredileri	18.253.826	17.607.100	1.074.079.145	1.170.793.658	1,7	1,5	10	10
Takipteki Sektör Kredileri	1.029.249	2.121.647	48.680.011	81.039.175	2,1	2,6	7	7
Takipteki Sektör Kredilerinin Toplam Sektör Kredilerine Oranı %	5,6	12,0	4,5	6,9			40	40
Sektör Kredilerinin Toplam Nakdi Kredilere Oranı %	40,7	36,4	43,1	41,7	94,2	87,2	16	16
Bireysel Bankacılık	12.680.605	14.667.049	505.058.180	585.989.531	2,5	2,5	7	7
Taahhüt	209.500	212.332	6.615.556	7.123.674	3,2	3,0	6	6
Takipteki Taahhüt Kredisi	10.701	13.042	210.107	206.550	5,1	6,3	4	3
Takipteki Taahhüt Kredilerinin Toplam Taahhüt Kredisine Oranı %	5,1	6,1	3,2	2,9			13	3
Konut	4.631.727	4.985.940	188.531.769	199.924.269	2,5	2,5	7	7
Takipteki Konut Kredisi	24.197	33.409	981.724	1.271.569	2,5	2,6	6	6
Takipteki Konut Kredilerinin Toplam Konut Kredisine Oranı %	0,5	0,7	0,5	0,6			36	29
Kredili Mevduat	380.409	399.621	16.392.548	17.333.176	2,3	2,3	7	7
Diğer Tüketici Kredileri	4.522.985	5.986.114	188.736.896	243.717.439	2,4	2,5	7	7
Takipteki Diğer Tüketici Kredileri	397.866	433.216	10.501.248	11.871.848	3,8	3,6	5	5
Takipteki Diğer Tüketici Kredilerinin Toplam Diğer Tüketici Kredisine Oranı %	8,8	7,2	5,6	4,9			3	3

Kaynak: BDDK-Finansal Türkiye Haritası

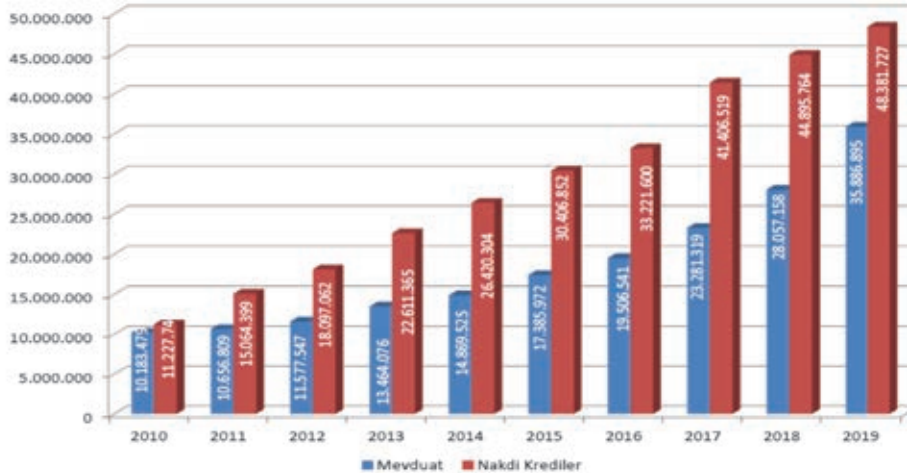
Tablonun detaylarına bakıldığında bireysel bankacılık verileri yer almakta olup taşıt, konut, kredili mevduat, diğer tüketici kredileri ve bireysel kredi kartları ile takipteki durumları yer almaktadır. Diğer yandan söz konusu verilerde Türkiye kıyaslaması ile iller sıralamasına yer verilmiştir.

Tablo XVII.2'de Adana ilinin son 10 yıldaki kredi, mevduatı ve sektör kredileri ile takipteki alacakların durumu yer almaktadır.

Tablo XVII.2 Adana İli Yıllara Göre Kredi/Mevduatı (2010-2019)

Veri	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mevduat	10.183.479	10.656.809	11.577.547	13.464.076	14.869.525	17.385.972	19.506.541	23.281.319	28.057.158	35.886.895
Nakdi Krediler	11.227.740	15.064.399	18.097.062	22.611.365	26.420.304	30.406.852	33.221.600	41.406.519	44.895.764	48.381.727
Takipteki Alacaklar	615.736	573.571	709.635	938.456	1.251.874	1.725.120	1.940.236	2.006.631	2.375.780	3.906.718
Sektör Kredisi	3.422.924	4.848.553	5.661.663	7.355.663	9.669.320	11.729.013	12.803.406	16.766.631	18.253.826	17.607.100
Nakdi Kredi Mevduat Oranı %	110,3	141,4	156,3	167,9	177,7	174,9	170,3	177,9	160,0	134,8
Sektör Kredisinin Nakdi Krediye Oranı %	30,5	32,2	31,3	32,5	36,6	38,6	38,5	40,5	40,7	36,4
Takipteki Alacakların Nakdi Krediye Oranı %	5,5	3,8	3,9	4,2	4,7	5,7	5,8	4,8	5,3	8,1
Mevduat % Değişim	5,5	4,6	8,6	16,3	10,4	16,9	12,2	19,4	20,5	27,9
Nakdi Krediler % Değişim	15,1	34,2	20,1	24,9	16,8	15,1	9,3	24,6	8,4	7,8
Takipteki Alacaklar % Değişim	38,4	-6,8	23,7	32,2	33,4	37,8	12,5	3,4	18,4	64,4

Grafik XVII.1 Adana İli Mevduat ve Kredinin Yıllara Göre Dağılımı (2010-2019) (Bin TL)

Kaynak: BDDK-Finansal Türkiye Haritası

XVII.2 İllere Göre Mevduatın Dağılımı

Mevduatın illere göre dağılımında 2019 yılında Adana ili toplam 35 milyar 886 milyon TL mevduat ile iller bazında sıralamada 7. sırada yer almıştır. Toplam mevduat payı ise yüzde 1,4'tür. 2018 yılında Adana ili toplam 28 milyar 57 milyon TL mevduat ile iller bazında sıralamada yine 7. sırada yer almış olup, toplam mevduattaki payı yüzde 1,4 idi.

Toplam mevduat sıralamasında en fazla mevduat 1 trilyon 122 milyar 92 milyon TL ile İstanbul ilinde toplanmıştır. Ardından 323 milyar 434 milyon TL ile Ankara ve 135 milyar 636 milyon TL toplam mevduat ile İzmir illeri sıralanmaktadır.

Tablo XVII.3 Mevduatın İllere ve Bölgelere Göre Dağılımı (2018-2019) (Bin TL)

Sıra	İller	2018	İllerin Payı %	İller	2019	İllerin Payı %
1	İSTANBUL	881.176.090	43,3	İSTANBUL	1.122.092.520	43,7
2	ANKARA	263.200.646	12,9	ANKARA	323.434.864	12,6
3	İZMİR	109.321.043	5,4	İZMİR	135.636.502	5,3
4	BURSA	50.469.087	2,5	ANTALYA	67.810.261	2,6
5	ANTALYA	49.284.645	2,4	BURSA	66.526.261	2,6
6	KOCAELİ	41.674.695	2,0	KOCAELİ	51.237.803	2,0
7	ADANA	28.057.158	1,4	ADANA	35.886.895	1,4
8	MERSİN	24.435.571	1,2	MERSİN	30.596.286	1,2
9	MUĞLA	23.580.779	1,2	GAZİANTEP	29.997.022	1,2
10	KONYA	23.120.883	1,1	KONYA	29.711.937	1,2
	---		0,0	---		---
72	AĞRI	1.333.932	0,1	AĞRI	1.732.479	0,1
73	SİİRT	1.270.548	0,1	TUNCELİ	1.674.618	0,1
74	IĞDIR	1.138.189	0,1	SİİRT	1.591.550	0,1
75	BİTLİS	1.057.539	0,1	IĞDIR	1.434.184	0,1
76	MUŞ	1.010.646	0,0	MUŞ	1.392.124	0,1
77	GÜMÜŞHANE	1.006.763	0,0	BİTLİS	1.371.118	0,1
78	KİLİS	981.629	0,0	HAKKARİ	1.286.252	0,1
79	HAKKARİ	947.769	0,0	GÜMÜŞHANE	1.246.361	0,0
80	BAYBURT	503.446	0,0	KİLİS	840.481	0,0
81	ARDAHAN	480.712	0,0	ARDAHAN	639.186	0,0
	Toplam :	2.035.875.952	100,0	Toplam :	2.566.744.203	100,0

Kaynak: BDDK-Finansal Türkiye Haritası

XVII.3 İllere Göre Kredilerin Dağılımı

2019 yılında kredilerin illere göre dağılımında Adana ili 48 milyar 381 milyon TL kullanılan kredi ile iller sıralamasında 10. sırada yer almış olup, toplam krediler içindeki payı yüzde 1,7'dir. 2018 yılında 44 milyar 895 milyon TL kullanılan kredi ile iller sıralamasında yine 10. sırada yer almış olup, toplam krediler içindeki payı yüzde 1,8 idi. İlk sırada 1 Trilyon 104 milyar 903 milyon TL kredi ile İstanbul ili yer almakta olup, ardından 386 milyar 495 milyon TL kredi ile Ankara ve 140 milyar 818 milyon TL kredi ile İzmir illeri sıralanmıştır.

Tablo XVII.4 Kredi Stokunun İllere Göre Dağılımı (2018-2019) (Bin TL)

Sıralama	İller	2018	İllerin Payı %	İller	2019	İllerin Payı %
1	İSTANBUL	990.495.860	39,8	İSTANBUL	1.104.903.258	39,4
2	ANKARA	331.228.772	13,3	ANKARA	386.495.351	13,8
3	İZMİR	120.840.198	4,9	İZMİR	140.818.974	5,0
4	ANTALYA	87.205.215	3,5	ANTALYA	97.818.201	3,5
5	BURSA	77.760.850	3,1	BURSA	86.938.585	3,1
6	GAZİANTEP	61.102.716	2,5	GAZİANTEP	68.260.327	2,4
7	KOCAELİ	54.396.739	2,2	KOCAELİ	62.466.476	2,2
8	KONYA	47.981.792	1,9	KONYA	52.141.729	1,9
9	DENİZLİ	46.489.477	1,9	DENİZLİ	50.683.452	1,8
10	ADANA	44.895.764	1,8	ADANA	48.381.727	1,7
	***	***	***	***	***	***
72	ARTVİN	2.243.065	0,1	ARTVİN	2.640.750	0,1
73	MUŞ	2.009.885	0,1	MUŞ	2.360.018	0,1
74	IĞDIR	1.655.057	0,1	HAKKARİ	2.042.154	0,1
75	HAKKARİ	1.599.343	0,1	IĞDIR	1.878.378	0,1
76	BİNGÖL	1.508.494	0,1	BİNGÖL	1.739.671	0,1
77	GÜMÜŞHANE	1.348.866	0,1	GÜMÜŞHANE	1.589.126	0,1
78	ARDAHAN	1.236.397	0,0	ARDAHAN	1.417.910	0,1
79	KİLİS	1.085.497	0,0	KİLİS	1.184.234	0,0
80	TUNCELİ	970.144	0,0	TUNCELİ	1.168.254	0,0
81	BAYBURT	680.599	0,0	BAYBURT	810.002	0,0
	Toplam :	2.489.670.472	100	Toplam :	2.805.074.405	100

Kaynak: BDDK-Finansal Türkiye Haritası

XVII.4 Sektör Kredileri

Adana ilinde 2019 yılında toplam 17 milyar 607 milyon TL sektör kredisi kullanılmıştır. Bir önceki yıla göre yüzde 3,5 azalış gerçekleşmiş olup, 2018 yılında yüzde 8,9 artış kaydederek 18 milyar 253 milyon TL gerçekleşmişti. Kredi dağılımına bakıldığında, sektörel kredilerin yüzde 25,1'i Ziraat ve Balıkçılık sektöründe kullanılmış olup, ardından yüzde 20,4 ile Toptan Ticaret ve Komisyonculuk sektöründe ve yüzde 15,6 ile Tekstil ve Tekstil Ürünleri sektöründe kullanılmıştır. Sektör kredilerinde bir önceki yıla göre artışlara bakıldığında en fazla artışın yüzde 39,2 ile Gıda Meşrubat ve Tutun, yüzde 29 ile Metal ve İşlenmiş Maden ve yüzde 3,1 ile Ziraat ve Balıkçılık sektöründe gerçekleşmiştir. Ardından yüzde 0,2 ile Toptan Ticaret ve Komisyonculuk sektörü sıralanmaktadır Diğer tüm sektör kredilerinde azalış gerçekleşmiş olup, en fazla azalış yüzde -43,6 ile inşaat sektöründe gerçekleşmiştir.

Tablo XVII.5 Sektörel Krediler ve Takip Durumu (2015-2019) (Bin TL)

Sektörler	2015	2016	2017	2018	2019	2019 Yılı Bir Önceki Yıla Göre Artış %	2019 Yılı Kredi Dağılımı %
Ziraat ve Balıkçılık	3.135.677	3.457.900	4.101.861	4.277.357	4.410.881	3,1	25,1
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	2.786.408	3.040.123	4.210.364	3.582.873	3.588.400	0,2	20,4
Tekstil ve Tekstil Ürünleri	1.354.987	1.451.570	2.003.859	2.753.033	2.746.940	-0,2	15,6
Enerji	1.180.984	1.622.837	2.109.211	3.235.014	2.602.048	-19,6	14,8
Gıda Meşrubat ve Tutun	1.026.010	895.402	1.360.598	1.427.539	1.987.798	39,2	11,3
İnşaat	1.462.430	1.503.732	1.891.791	1.861.211	1.049.804	-43,6	6,0
Metal ve İşlenmiş Maden	527.423	523.534	678.792	683.784	882.371	29,0	5,0
Turizm	184.895	219.274	295.430	305.115	225.680	-26,0	1,3
Denizcilik	45.480	61.120	74.282	75.436	60.778	-19,4	0,3
Finansal Kuruluşlar	24.719	27.914	40.443	52.464	52.400	-0,1	0,3
TOPLAM	11.729.013	12.803.406	16.766.631	18.253.826	17.607.100	-3,5	100,0
Bir Önceki Yıla Göre % Değişim	21,3	9,2	31,0	8,9	-3,5		
Takipteki İnşaat	51.544	73.570	133.865	224.277	759.348	238,6	35,8
Takipteki Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	179.241	213.895	265.958	321.228	385.262	19,9	18,2
Takipteki Tekstil ve Tekstil Ürünleri	101.412	94.558	103.308	114.235	309.215	170,7	14,6
Takipteki Ziraat ve Balıkçılık	72.108	102.208	136.990	395.611	267.009	36,5	12,6
Takipteki Enerji	1.998	4.893	8.394	12.227	199.794	1534,0	9,4
Takipteki Gıda Meşrubat ve Tutun	52.095	53.229	71.743	114.169	138.828	21,6	6,5
Takipteki Metal ve İşlenmiş Maden	35.057	26.864	18.961	29.345	38.823	32,3	1,8
Takipteki Turizm	7.858	10.480	9.899	16.502	22.158	34,3	1,0
Takipteki Finansal Kuruluşlar	408	662	1030	1642	1.198	-27,0	0,1
Takipteki Denizcilik	2	1	13	13	12	-7,7	0,0
TOPLAM	501.723	600.360	750.163	1.029.249	2.121.647	106,1	100,0
Bir Önceki Yıla Göre % Değişim	38,0	19,7	25,0	37,2	106,1		
Sektör Kredi/Nakdi Kredi Oranı %	38,6	38,5	40,5	40,7	36,4		
Takipteki Sektör Kredi/Sektör Kredisi Oranı %	4,3	4,7	4,5	5,6	12,0		

Sektör kredilerinde takip durum incelendiğinde; toplam 17 milyar 607 milyon TL sektör kredisinin yüzde 12'si takibe düşmüş olup, bir önceki yıl bu oran yüzde 5,6 idi. Sektör bazında bakıldığında, en fazla takipteki kredi 759 milyon 348 bin TL ile İnşaat sektöründe gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla göre bu sektördeki takip tutarında yüzde 238,6 artış gerçekleşmiş olup; toplam sektör kredisi takiplerinin yüzde 35,8'i bu sektörde-dir.

İller bazında sektör kredilerinin nakdi kredi içindeki payına göre sıralama Tablo XVII.6'da yer almaktadır. Buna göre Denizli ili, sektör kredisinin nakdi krediye oranında yüzde 60,4 ile ilk sırada yer almıştır. Ardından yüzde 58,2 ile Gaziantep ve yüzde 54,7 ile Rize illeri sıralanmıştır. Adana ili yüzde 36,4 oran ile 19. sırada yer almıştır. Bir önceki yıl yüzde 40,7 oran ile 16. sıradaydı. Türkiye geneli sektör kredisi nakdi kredi oranı ise yüzde 41,7 olarak gerçekleşmiştir.

Kullanılan sektör kredilerine göre sıralamada ise Adana ili 17 milyar 607 bin TL sektör kredisi ile iller sıralamasında 10. Sırada yer almış olup, bir önceki yıl 18 milyar 253 bin TL sektör kredisi ile yine 10. sıradaydı.

Tablo XVII.6 Sektör Kredisinin Nakdi Krediye Oranı İller Sıralaması (2018-2019)

Sıra	Şehir	2018	Şehir	2019
1	DENİZLİ	62,3	DENİZLİ	60,4
2	GAZİANTEP	59,4	GAZİANTEP	58,2
3	KAHRAMANMARAŞ	58,5	RİZE	54,7
4	ANKARA	55,2	KAHRAMANMARAŞ	54,6
5	RİZE	52,2	ANKARA	53,1
6	KONYA	52,2	ANTALYA	51,6
7	KARABÜK	51,4	KARABÜK	50,1
8	KARAMAN	50,9	KONYA	49,6
9	ARDAHAN	50,5	KARAMAN	48,6
10	ANTALYA	49,8	ARDAHAN	46,5
11	HATAY	48,8	HATAY	46,0
12	İSTANBUL	44,4	İSTANBUL	43,2
13	OSMANİYE	43,0	OSMANİYE	42,0
14	MUĞLA	42,7	MUĞLA	41,4
15	EDİRNE	42,0	EDİRNE	41,1
16	ADANA	40,7	TRABZON	38,9
17	TRABZON	40,1	AKSARAY	36,9
18	MARDİN	38,7	KIRŞEHİR	36,7
19	AKSARAY	38,2	ADANA	36,4
20	AYDIN	38,2	AYDIN	35,4
	TÜRKİYE	43,1	TÜRKİYE	41,7

XVII.5 İllere Göre Takipteki Alacakların Nakdi Kredilere Oranı

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) Finansal Türkiye Haritası (FİN-TÜRK) verilerine göre 2018 ve 2019 yılları takipteki alacakların nakdi kredileri oranı iller sıralaması yapılmış ve buna göre 2019 yılında Hakkari ili, yüzde 2'lik takipteki alacakların nakdi krediye oranı ile takip oranında en düşük il olarak en son sırada yer almıştır. Ardından yüzde 2,4 ile Bayburt ve yüzde 2,5 ile Rize illeri takip oranı en düşük diğer iller olarak son sıralarda sıralanmaktadır. Adana ili ise yüzde 8,1 oran ile iller sıralamasında 6. sırada yer almış olup, her 100 TL kredinin yaklaşık 8,1 TL'si takibe düşmüştür. Türkiye oranı ise yüzde 5,4 olup; Adana ili Türkiye oranının 2,7 puan üzerinde kalmıştır. Bir önceki yıl Türkiye ortalamasının 1,4 puan üzerinde idi.

Tablo XVII.7 Takipteki Alacakların Nakdi Kredilere Oranı (%) (2018-2019)

İller Sıralaması	2018				İller Sıralaması	2019			
	Şehir	Toplam Nakdi Krediler	Takipteki Alacaklar	Oran %		Şehir	Toplam Nakdi Krediler	Takipteki Alacaklar	Oran %
1	İĞDIR	1.655.057	132.138	8,0	1	MARDİN	7.023.574	799.481	11,4
2	MARDİN	6.298.827	486.870	7,7	2	KÜTAHYA	7.933.669	818.176	10,3
3	ŞANLIURFA	12.558.419	946.197	7,5	3	İĞDIR	1.878.378	165.007	8,8
4	HATAY	29.824.682	2.177.507	7,3	4	DÜZCE	6.275.823	537.286	8,6
5	BATMAN	4.154.875	298.503	7,2	5	HATAY	32.566.421	2.714.547	8,3
6	DIYARBAKIR	13.949.646	958.583	6,9	6	ADANA	48.381.727	3.906.718	8,1
7	KİLİS	1.085.497	65.722	6,1	7	DIYARBAKIR	16.185.480	1.302.942	8,1
8	SİVAS	8.339.686	497.850	6,0	8	ŞANLIURFA	14.330.932	1.138.903	7,9
9	MERSİN	30.564.583	1.820.921	6,0	9	GAZİANTEP	68.260.327	5.350.988	7,8
10	ZONGULDAK	7.348.366	436.765	5,9	10	BATMAN	4.502.794	342.280	7,6
-----	---	---	---	---	-----	---	---	---	---
16	KÜTAHYA	7.289.875	395.404	5,4	72	KARABÜK	5.182.494	175.681	3,4
17	MANİSA	25.419.022	1.367.966	5,4	73	EDİRNE	7.960.382	262.159	3,3
18	ADANA	44.895.764	2.375.780	5,3	74	BOLU	5.137.235	166.921	3,2
19	TOKAT	5.991.747	309.011	5,2	75	AKSARAY	5.252.361	168.133	3,2
-----	---	---	---	---	-----	---	---	---	---
77	ÇANKIRI	2.710.181	54.909	2,0	77	KIRŞEHİR	4.975.607	146.690	2,9
78	KAHRAMANMARAŞ	17.335.081	350.030	2,0	78	TUNCELİ	1.168.254	31.550	2,7
79	DENİZLİ	36.326.829	715.616	2,0	79	SİİRT	5.320.914	133.231	2,5
80	SİİRT	3.119.924	58.750	1,9	79	RİZE	8.775.820	217.470	2,5
81	GÜMÜŞHANE	1.195.180	18.830	1,6	80	BAYBURT	810.002	19.522	2,4
					81	HAKKARİ	2.042.154	40.071	2,0
Türkiye Oranı %		2.489.670.472	96.597.173	3,9	Türkiye Oranı %		2.805.074.405	150.698.314	5,4

Kaynak: BDDK-Finansal Türkiye Haritası

XVII.6. Protestolu Senetler

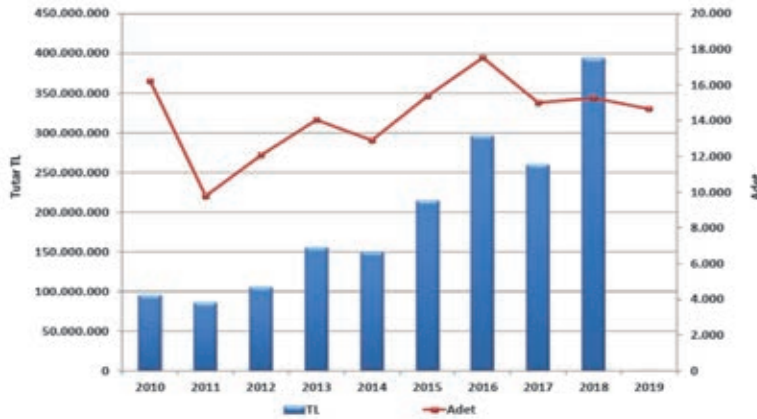
Protesto edilen senetlerde adet ve tutar olarak yıllara göre dağılımlar incelendiğinde adet bazında 2019 yılında senet sayısında yüzde 4 azalış, tutar bazında yüzde 35,8 artış gerçekleşmiştir. 2018 yılında senet sayısında yüzde 1,8, tutar bazında da yüzde 52 artış gerçekleşmişti.

Tablo XVII.8 Adana İli Protestolu Senetlerinin Yıllara Göre Dağılımı (2010-2019)

Yıllar	Adet	% Değişim	TL	% Değişim
2010	16.218	-28,0	95.016.898	-33,8
2011	9.781	-39,7	85.018.934	-10,5
2012	12.058	23,3	104.895.356	23,4
2013	14.042	16,5	154.314.660	47,1
2014	12.908	-8,1	148.888.978	-3,5
2015	15.375	19,1	214.085.286	43,8
2016	17.528	14,0	295.457.056	38,0
2017	15.003	-14,4	259.270.089	-12,2
2018	15.270	1,8	393.971.125	52,0
2019	14.658	-4,0	535.015.186	35,8

Kaynak: TBB Risk Merkezi

Grafik XVII.2 Adana İli Protestolu Senetlerin Yıllara Göre Dağılımı Grafiği (2010-2019)

XVII.6.1 Protesto Edilen Senet Adetleri

İller bazında protesto edilen senet sayısına göre sıralamada 2019 yılında Adana ili 14.658 adet protesto edilen senet ile 11. sırada olup, 2018 yılında Adana ili 15.270 adet protesto edilen senet ile yine 11. sırada idi.

Tablo XVII.9 İller Bazında Protesto Edilen Senet Adetleri (2018-2019)

İller Sıralama	İLLER	2018	İLLER	2019
1	İstanbul	150.120	İstanbul	151.788
2	Ankara	78.580	Ankara	73.668
3	Konya	51.425	Konya	49.822
4	İzmir	46.690	İzmir	49.799
5	Bursa	33.092	Bursa	35.000
6	Antalya	29.511	Antalya	31.100
7	Gaziantep	16.582	Samsun	17.215
8	Samsun	16.531	Kayseri	16.123
9	Kayseri	16.308	Gaziantep	15.717
10	Kocaeli	15.859	Kocaeli	15.566
11	Adana	15.270	Adana	14.658
12	Manisa	14.208	Manisa	14.345
13	Mersin	13.771	Balıkesir	13.523
14	Balıkesir	13.513	Mersin	13.337
15	Muğla	12.591	Muğla	12.871

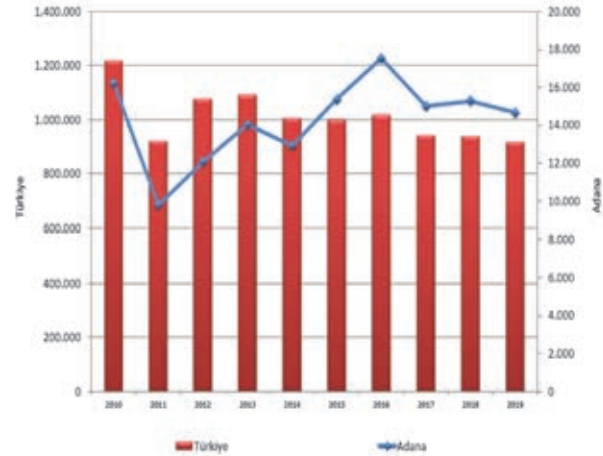
77	Şırnak	919	Hakkari	940
78	Bayburt	507	Bayburt	580
79	Kilis	491	Kilis	555
80	Siirt	484	Siirt	480
81	Tunceli	179	Tunceli	200
	Türkiye	938.198	Türkiye	916.169

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

XVII.6.2 Protesto Edilen Senet Tutarları

2019 yılında İller bazında protesto edilen senet tutarlarına göre sıralamada Adana ili 535 milyon 15 bin TL tutarında protesto edilen senet ile iller sıralamasında 7. sırada yer almıştır. 2018 yılında iller bazında protesto edilen senet tutarlarına göre sıralamada Adana ili 393 milyon 971 bin TL tutarında protesto edilen senet ile iller sıralamasında 9. sırada idi.

Grafik XVII.3. Protesto Senetlerin Adet Bazında Dağılım Grafiği (Türkiye-Adana) (2010-2019)

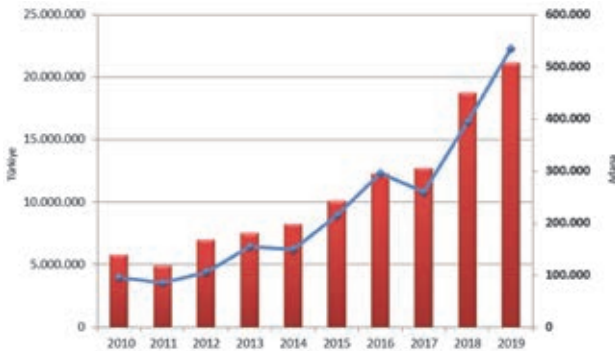

Tablo XVII.10 İller Bazında Protesto Edilen Senet Tutarları-Bin TL (2018-2019)

Sıralama	İLLER	2018	İLLER	2019
1	İstanbul	5.960.840	İstanbul	5.918.700
2	Ankara	1.867.739	Ankara	2.033.251
3	İzmir	984.805	İzmir	1.203.250
4	Konya	792.985	Konya	817.131
5	Antalya	741.144	Antalya	745.948
6	Bursa	528.034	Bursa	684.257
7	Muğla	497.996	Adana	535.015
8	Gaziantep	452.299	Gaziantep	529.638
9	Adana	393.971	Balıkesir	515.306
10	Kayseri	390.751	Sanlıurfa	459.376
11	Mersin	365.574	Mersin	430.317
12	Kocaeli	331.174	Kayseri	410.164
13	Sanlıurfa	317.065	Kocaeli	370.157
14	Manisa	266.828	Manisa	338.327
15	Samsun	230.198	Diyarbakır	323.460
77	Sırt	10.336	Bingöl	14.584
78	Kilis	9.359	Gümüşhane	14.490
79	Hakkari	9.019	Hakkari	11.434
80	Bayburt	6.064	Bayburt	7.706
81	Tunceli	3.108	Tunceli	2.913
	Türkiye	18.737.119	Türkiye	21.134.910

Kaynak: TBB Risk Merkezi

Grafik XVII.4. Protesto Senetlerin Tutar Bazında Dağılım Grafiği (Türkiye-Adana) (2010-2019)

XVII.7 İbrahimde Ödenen Çekler

İbrahimde ödenen çek adedinde Adana ili 2019 yılında 370.594 adet ile iller bazında 8. sıradadır. Bir önceki yıl 480.322 adet ibrazında ödenmiş çek adedi ile yine 8. sırada idi.

İbrahimde ödenmiş çek adedinde bir önceki yıla göre değişime bakıldığında 2019 yılında yüzde 22,8 azalış gerçekleşmiş olup; Türkiye genelinde yüzde 19,7 azalış gerçekleşmiştir.

Tablo XVII.11 İbrahimde Ödenen Çek Adedine Göre İller Sıralaması (2018-2019)

Sıra	İller	2018	İller	2019
1	İstanbul	5.941.343	İstanbul	4.869.201
2	Ankara	1.544.428	Ankara	1.197.635
3	İzmir	1.141.208	İzmir	904.375
4	Antalya	873.134	Antalya	789.601
5	Bursa	833.029	Bursa	681.277
6	Konya	535.229	Konya	433.592
7	Kocaeli	534.365	Kocaeli	411.439
8	Adana	480.322	Adana	370.594
9	Mersin	445.126	Mersin	348.367
10	Gaziantep	397.209	Gaziantep	323.043
72	Çankırı	35.346	Çankırı	26.494
73	Kırşehir	31.808	Kırşehir	24.950
74	Kırıkkale	30.300	Hakkari	24.684
75	İğdır	29.975	İğdır	24.097
76	Gümüşhane	28.273	Kırıkkale	23.900
77	Hakkari	28.242	Gümüşhane	21.381
78	Kilis	15.370	Kilis	12.264
79	Ardahan	14.889	Ardahan	11.264
80	Bayburt	13.244	Bayburt	10.807
81	Tunceli	12.043	Tunceli	8.819
	Türkiye	20.339.199	Türkiye	16.329.854

Kaynak: TBB Risk Merkezi

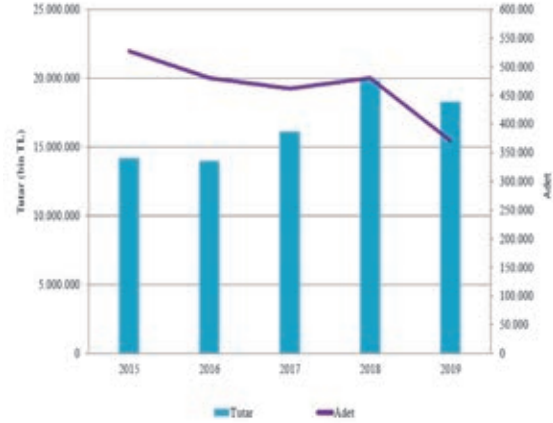
Tablo XVII.12 İbrazında Ödenen Çek Tutarına Göre İller Sıralaması (Bin TL)

Sıra	İller	2018	İller	2019
1	İstanbul	373.810.240	İstanbul	378.130.555
2	Ankara	90.139.617	Ankara	83.808.604
3	İzmir	48.754.663	İzmir	47.809.042
4	Antalya	34.826.552	Antalya	41.420.612
5	Bursa	32.533.898	Bursa	32.338.845
6	Kocaeli	23.237.772	Gaziantep	22.264.045
7	Gaziantep	22.033.801	Kocaeli	21.487.713
8	Konya	20.942.025	Konya	20.074.307
9	Adana	19.853.984	Adana	18.283.229
10	Mersin	17.022.860	Mersin	15.789.077
72	Hakkari	754.341	Kars	675.560
73	Kırkkale	726.150	Kırşehir	661.843
74	Sinop	710.583	Bartın	615.309
75	Artvin	649.739	Artvin	583.975
76	İğdır	578.647	İğdır	529.494
77	Gümüşhane	524.352	Gümüşhane	432.854
78	Kilis	336.559	Kilis	299.538
79	Tunceli	286.683	Bayburt	228.458
80	Ardahan	261.264	Tunceli	218.610
81	Bayburt	255.228	Ardahan	210.510
	Türkiye	909.685.644	Türkiye	889.078.521

Kaynak: TBB Risk Merkezi

İbrazında ödenen çek tutarında Adana ili 2019 yılında 18 milyar 283 bin 229 TL ile iller bazında 9. sıradadır. Bir önceki yıl 19 milyar 853 bin 984 TL ibrazında ödenmiş çek tutarı ile yine 9. sırada idi.

İbrazında ödenmiş çek tutarında bir önceki yıla göre değişime bakıldığında 2019 yılında yüzde 7,9 azalış gerçekleşmiş olup, Türkiye genelinde yüzde 2,3 azalış gerçekleşmiştir.

Grafik XVII.5 İbrazında Ödenen Çek Adedi ve Çek Tutarının Yıllara Göre Dağılımı (2015-2019)**XVII.8 Karşılıksız Çekler**

2019 yılında Adana ilinde 17.398 adet çeker karşılık 805 milyon 861 bin TL tutarda çek karşılıksız işlem görmüştür. Bir önceki yıla göre tutarda yüzde 19,2, adette yüzde 20,9 artış gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde ise tutarda yüzde 60,2, adette ise yüzde 24,6 artış gerçekleşmiştir.

2018 yılında karşılıksız çeklerin ibrazında ödenen çeklere oranında ise, Adana ilinde adette yüzde 4,5; tutarda ise yüzde 4,2 olarak karşılıksız oranı gerçekleşmiş olup, Türkiye genelinde adette yüzde 3,2; tutarda yüzde 3 karşılıksız oranı gerçekleşmiştir.

Tablo XVII.13 Adana Karşılıksız İşlemi Yapılan Çeklerin Dağılımı (Adet-Tutar)

	Yıl	İller Sıralaması	Toplam
TUTAR Bin (TL)	2018	7	676.833
	2019	5	805.861
ADET	2018	7	14.390
	2019	5	17.398
ADANA Karşılıksız İşlemi Yapılan Çeklerin Bankalara İbraz Edilen Toplam Çeklere Oranına Göre İller Sıralaması%			
	Yıl	İller Sıralaması	Oran %
TUTAR	2018	50	3,3
	2019	28	4,2
ADET	2018	33	2,9
	2019	18	4,5
TÜRKİYE Karşılıksız İşlemi Yapılan Çeklerin Bankalara İbraz Edilen Toplam Çeklere Oranı %			
	Yıllar	Oran %	
TUTAR	2018	2,2	
	2019	3,0	
ADET	2018	2,2	
	2019	3,2	

Kaynak: TBB Risk Merkezi

Tablo XVII.14 İller Bazında Karşılıksız Çekler (Tutara Göre Sıralı) (2018-2019)

Sıra	İller	2018				İller	2019			
		Adet	Tutar (Bin TL)	Adet %	Tutar %		Adet	Tutar (Bin TL)	Adet %	Tutar %
1	İstanbul	169.931	10.427.740	2,8	2,7	İstanbul	141.136	9.459.740	2,8	2,4
2	Ankara	49.962	3.269.618	3,1	3,5	Ankara	40.903	2.421.641	3,3	2,8
3	İzmir	33.410	1.754.537	2,8	3,5	İzmir	30.911	1.603.800	3,3	3,2
4	Bursa	24.368	1.091.484	2,8	3,2	Bursa	21.091	1.023.475	3,0	3,1
5	Antalya	19.900	915.343	2,2	2,6	Adana	17.398	805.861	4,5	4,2
6	Kocaeli	18.331	857.913	3,3	3,6	Kocaeli	15.709	797.597	3,7	3,6
7	Adana	14.390	676.833	2,9	3,3	Gaziantep	12.870	784.311	3,8	3,4
8	Mersin	13.287	662.122	2,9	3,7	Antalya	17.395	782.836	2,2	1,9
9	Gaziantep	12.653	619.452	3,1	2,7	Konya	12.631	592.473	2,9	2,9
10	Konya	12.956	517.173	2,4	2,5	Mersin	12.472	587.201	3,5	3,6
72	Nevşehir	958	26.111	1,5	1,5	Çankırı	1.060	29.481	3,8	3,5
73	Çankırı	953	24.957	2,6	2,8	Nevşehir	644	28.142	1,2	1,6
74	Gümüşhane	765	24.489	2,4	4,5	Bakır	995	22.314	3,9	3,0
75	Erzurum	784	22.681	1,9	2,3	Sinop	751	22.026	2,2	1,6
76	Ardahan	519	17.119	3,4	6,1	Kırıkkale	870	20.468	3,5	2,9
77	Bilecik	726	16.968	1,8	1,7	Gümüşhane	710	18.793	3,2	4,2
78	Sinop	470	16.783	1,1	2,3	Karabük	506	14.009	2,0	2,1
79	Kilis	368	13.412	2,1	3,8	Tunceli	279	13.896	2,5	5,7
80	Bayburt	365	11.243	2,7	4,4	Kilis	345	11.937	2,7	3,8
81	Tunceli	278	7.783	2,1	2,6	Tunceli	282	10.750	4,2	4,7
Türkiye		435.114	17.854.983	3,2	3,2	Toplam	542.133	27.316.856	3,2	3,8

Kaynak: TBB Risk Merkezi

XVII.8.1 Karşılıksız Çek Tutarı

İller bazında ödenmemiş çek tutarına göre sıralamada Adana ili yüzde 805 milyon 861 bin TL ödenmemiş çek tutarı ile 5. sırada yer almıştır. Bir önceki yıl yüzde 676 milyon 833 bin ödenmemiş çek tutarı ile 7. sıradaydı.

XVII.8.2 Karşılıksız Çek Adedi

İller bazında ödenmemiş çek adedine göre sıralamada Adana ili 17.398 adet ödenmemiş çek sayısı ile 5. sırada yer almıştır. Bir önceki yıl 14.390 adet ödenmemiş çek sayısı ile 7. sıradaydı.

Tablo XVII.15 İller Bazında Karşılıksız Çekler (Adet Bazında Sıralı) (2018-2019)

Sıra	İller	2018				İller	2019			
		Adet	Tutar (Bin TL)	Adet %	Tutar %		Adet	Tutar (Bin TL)	Adet %	Tutar %
1	İstanbul	169.931	10.427.740	2,8	2,7	İstanbul	141.136	9.459.740	2,8	2,4
2	Ankara	49.962	3.269.618	3,1	3,5	Ankara	40.903	2.421.641	3,3	2,8
3	İzmir	33.410	1.754.537	2,8	3,5	İzmir	30.911	1.603.800	3,3	3,2
4	Bursa	24.368	1.091.484	2,8	3,2	Bursa	21.091	1.023.475	3,0	3,1
5	Antalya	19.900	915.343	2,2	2,6	Adana	17.398	805.861	4,5	4,2
6	Kocaeli	18.331	857.913	3,3	3,6	Antalya	17.395	782.836	2,2	1,9
7	Adana	14.390	676.833	2,9	3,3	Kocaeli	15.709	797.597	3,7	3,6
8	Mersin	13.287	662.122	2,9	3,7	Gaziantep	12.870	784.311	3,8	3,4
9	Konya	12.956	517.173	2,4	2,5	Konya	12.631	592.473	2,9	2,9
10	Gaziantep	12.653	619.452	3,1	2,7	Mersin	12.472	587.201	3,5	3,6
72	Nevşehir	958	26.111	1,5	1,5	Çankırı	1.060	29.481	3,8	3,5
73	Çankırı	953	24.957	2,6	2,8	Nevşehir	644	28.142	1,2	1,6
74	Gümüşhane	765	24.489	2,4	4,5	Bakır	995	22.314	3,9	3,0
75	Erzurum	784	22.681	1,9	2,3	Sinop	751	22.026	2,2	1,6
76	Ardahan	519	17.119	3,4	6,1	Kırıkkale	870	20.468	3,5	2,9
77	Bilecik	726	16.968	1,8	1,7	Gümüşhane	710	18.793	3,2	4,2
78	Sinop	470	16.783	1,1	2,3	Karabük	506	14.009	2,0	2,1
79	Kilis	368	13.412	2,1	3,8	Tunceli	279	13.896	2,5	5,7
80	Bayburt	365	11.243	2,7	4,4	Kilis	345	11.937	2,7	3,8
81	Tunceli	278	7.783	2,1	2,6	Tunceli	282	10.750	4,2	4,7
Türkiye		435.114	17.854.983	3,2	3,2	Toplam	542.133	27.316.856	3,2	3,8

Kaynak: TBB Risk Merkezi

ADANA TİCARET ODASI

Karasoku Mah. Abidinpaşa Caddesi
Adana Ticaret Odası Hizmet Binası No: 22
01010 Seyhan / ADANA

Çağrı Merkezi: 0 850 346 01 01 Faks: 0 322 351 80 09
e-posta: yaziisleri@adanato.org.tr
web: www.adanato.org.tr

   /adanaticodasi - www.adanato.org.tr